

Institutul Național de Cercetări Economice

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr.44/2022 (trim.IV, 2021)

ISSN 1857-3126

Chișinău

ISSN 1857-3126

**Recomandat pentru editare la Consiliul științific al INCE
(proces-verbal nr.2 din 8 aprilie 2022).**

AUTORII MET:

Alexandru Stratan, Alina Ianioglo, Alexandru Ceban, Olga Timofei, Viorica Popa, Tatiana Iațișin, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova, Mihail Ciobanu, Zinovia Toacă, Victoria Fală

Publicația este elaborată cu suportul financiar al proiectelor de cercetare din cadrul Programului de Stat (2020-2023):

1. Proiectul 20.80009.0807.16 Elaborarea instrumentelor economice noi de evaluare și stimulare a competitivității agriculturii Republicii Moldova pentru anii 2020-2023.
2. Proiectul 20.80009.0807.21 Migrația, schimbări demografice și politici de stabilizare a situației.
3. Proiectul 20.80009.0807.22 Dezvoltarea mecanismului de formare a economiei circulare în Republica Moldova.
4. Proiectul 20.80009.0807.29 Perfecționarea mecanismelor de aplicare a instrumentelor inovatoare orientate spre creșterea durabilă a bunăstării populației Republicii Moldova.
5. Proiectul 20.80009.1606.38 Evaluarea multidimensională și dezvoltarea ecosistemului antreprenorial la nivel național și regional în vederea impulsării sectorului IMM în Republica Moldova.

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

Alexandru Stratan, Alina Ianioglo, Alexandru Ceban, Olga Timofei, Viorica Popa, Tatiana Iațișin, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova, Mihail Ciobanu, Zinovia Toacă, Victoria Fală. Tendințe în Economia Moldovei. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău, 2021, nr. 44 (trim. IV). 122 p. ISSN 1857-3126.

<https://doi.org/10.36004/nier.met.2021.44>

© Institutul Național de Cercetări Economice

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	10
Rezumatul ediției	18
Capitolul I. PRODUCȚIA	23
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	34
Capitolul III. FINANȚE	45
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	62
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	75
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	78
Capitolul VII. PROGNOZA PENTRU ANUL 2022	92
ANEXE STATISTICE	98

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Maia Sandu
Președintele Parlamentului	Igor Grosu
Prim-ministru	Natalia Gavrilița
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați: Frațiunea parlamentară "Partidul Acțiune și Solidaritate" - 63, Frațiunea parlamentară a Blocului Comuniștilor și Socialiștilor - 32, Frațiunea parlamentară a Partidului Politic "ȘOR" - 6.
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 13 municipii, UTA Găgăuzia, Unitățile administrative-teritoriale din stînga Nistrului
Populația stabilă	3542,7 mii locuitori (la începutul anului 2019)
Populația cu reședință obișnuită	2597,1 mii locuitori (la începutul anului 2021)
Principalele religii	ortodoxă (96,8%), baptistă (1,0%), martorii lui Iehova (0,7%), catolică (0,1%), etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul IV, 2021: 1 USD = 17,6 MDL; 1 EUR = 20,1 MDL)

ABREVIERI

ACECL	Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	Avantajul Comparativ Relevant
AGCS	Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	Preferințe Comerciale Autonome
APC	Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BMA	Biroul Migrație și Azil
BNM	Banca Națională a Moldovei
BPN	Bugetul Public Național
BNS	Biroul Național de Statistică
BPA	Bune practici agricole
BTC	Barriere Tehnice în Comerț
CBN	CertIFICATELE BĂNCII NAȚIONALE
CE	Comisia Europeană
CFA	Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	Consumul Final al Populației
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	Capital Normativ Total
CPE	Coeficientul Protecției Efective
CSCI	Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	Comunitatea Statelor Independente
CT	Contingent Tarifar
DPI	Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	Drepturi Speciale de Tragere
EAD	Echivalent ad-valorem
FMI	Fondul Monetar Internațional
INCE	Institutul Național de Cercetări Economice

IHH	Indicele Herfendahl-Hirschman
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
IPC	Indicele Prețurilor de Consum
IPP	Indicele Prețului de Producție
IPPI	Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	Investiții Străine Directe
IVF	Indicele Volumului Fizic
IVU	Indicele Valorii Unitare
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	Moldova Agroindbank
MDL	Leu Moldovenesc
MF	Ministerul Finanțelor
MSF	Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	Națiunea cea mai Favorizată
NEER	Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	Organizația Internațională a Migrației
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PIB	Produsul Intern Brut
RC	Rata de concentrare
REER	Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	Tendințe în Economia Moldovei
TN	Transnistria
TVA	Taxa pe Valoare Adăugată
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolar SUA
UTA	Unitate teritorial-administrativă
VAB	Valoare Adăugată Brută
VMS	Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

- Tabelul 1.1 Evoluția trimestrială a PIB în anul 2021
- Tabelul 1.2. Activitatea sectorului industrial, anul 2021 față de anul 2020
- Tabelul 1.3. Principalele tipuri ale producției vegetale 2021
- Tabelul 1.4. Principalele tipuri ale producției animaliere, 2021, %
- Tabelul 1.5. Structura investițiilor în active imobilizate în 2021
- Tabelul 1.6. Structura investițiilor în active imobilizate pe surse de finanțare în 2021
- Tabelul 1.7. Volumul mărfurilor transportate în perioada anului 2021
- Tabelul 1.8. Numărul de pasageri transportați pe moduri de transport public, 2021
- Tabelul 1.9. Turiști și excursioniști participanți la turismul organizat prin intermediul agențiilor de turism și a tur operatorilor
- Tabel 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2021 – februarie 2022
- Tabelul 3.2.1. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %
- Tabelul 4.1 Balanța de plăți a Republicii Moldova (conform MBP6), agregate principale (mil. USD)
- Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în anii 2015-2021 față de perioada similară a anului precedent, %
- Tabelul 5.2. Date privind numărul mediu de salariați în întreprinderile sectorului businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (fără persoanele fizice) din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie-septembrie 2021
- Tabelul 6.1. Minimul de existență în medie pe o persoană în Regiunea din partea stângă a Nistrului pentru perioada anului 2021, RUB pe lună
- Tabelul 7.1. Creșterea economică pe plan internațional, % f.a.p.
- Tabelul 7.2. Evoluția indicatorilor macroeconomici principali în anii 2018-2021 și prognoza pentru anul 2022

FIGURI

- Figura 1.1 Evoluția PIB în anii 2008 – 2021, %
- Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB-ului în anul 2021 și la creșterea acestuia față de anul 2020, %
- Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB-ului în anul 2021 și la creșterea acestuia față de anul 2020, %
- Figura 1.4 Indicii volumului producției industriale în anii 2008 - 2021 (%)
- Figura 1.5. Evoluția volumului producției agricole în anii 2008-2021, %
- Figura 1.6. Dinamica anuală a indicelui producției industriale 2009 -2021 (%)
- Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC
- Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %
- Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %
- Figura 2.1.4. Ritmul anual de creștere a prețurilor în construcții, %

- Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a prețurilor la combustibil, %
- Figura 2.1.6. Ritmul anual de creștere a prețurilor la produsele agricole, %
- Figura 2.1.7. Evoluția cursului mediu nominal de schimb al MDL comparativ cu USD și EURO
- Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de politică monetară ale BNM
- Figura 2.2.2. Evoluția activelor oficiale de rezervă
- Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3 în perioada anilor 2016-2021
- Figura 2.2.4. Structura masei monetare M3
- Figura 3.1.1. Dinamica veniturilor și a cheltuielilor publice în anul 2021, mil. MDL, %
- Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN în 2021, mil. MDL, %
- Figura 3.1.3. Executarea bugetului de stat în anul 2021, mil. MDL
- Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor în BPN în anul 2021, %
- Figura 3.1.5. Deficitul finanțelor publice, mil. MDL
- Figura 3.1.6. Datoria sectorului public, mil. MDL
- Figura 3.1.7. Dinamica și ponderea datoriei de stat în anul 2021
- Figura 3.1.8. Dinamica veniturilor și cheltuielilor, în anul 2021
- Figura 3.2.1. Evoluția calității activului bancar
- Figura 3.2.2. Evoluția portofoliului de credite, mil.MDL
- Figura 3.2.3. Volumul creditelor noi acordate după valute, mil. MDL
- Figura 3.2.4. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor
- Figura 3.2.5. Evoluția creditelor de consum și ipotecare accesate de persoanele fizice
- Figura 3.2.6. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar
- Figura 3.2.7. Evoluția calității capitalului bancar
- Figura 3.2.8. Nivelul lichidității sectorului bancar
- Figura 3.2.9. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare
- Figura 3.2.10. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci
- Figura 3.2.11. Evoluția marjei bancare nete, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite noi atrase în MDL și valută străină, %
- Figura 3.2.12. Dinamica activelor, depozitelor și creditelor bancare, portofoliul de credite acordate de băncile din regiunea Transnistreană, mil. RUB
- Figura 4.1. Poziția investițională internațională în dinamică, pe trimestre, mil.USD
- Figura 4.2. Investițiile directe, capital propriu acumulat pentru trimestrul IV, a anului 2021 pe activități economice, %
- Figura 4.3. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2015-2021, mil.USD
- Figura 4.4. Tendințele exportului, importului și soldul balanței comerciale, în perioada 2016-2021, mil. USD
- Figura 4.5. Structura exportului de mărfuri pe grupe de țări, în perioada 2016-2021, %
- Figura 4.6 Structura exporturilor, în 2021, pe principalele țări de destinație a mărfurilor, %
- Figura 4.7. Exporturile cu mărfuri pe principale secțiuni, în anul 2021, %
- Figura 4.8. Importurile cu mărfuri pe grupe de țări, în perioada aa.2016-2021, %
- Figura 4.9. Principalii parteneri comerciali, ponderea în total import în a. 2021, %
- Figura 4.10. Structura importurilor, pe secțiuni de mărfuri în a. 2021, %
- Figura 4.11. Evoluția valorii comerțului exterior pe țări al regiunii Transnistrene, pentru anul 2021, %

Figura 4.12. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii Transnistrene, pentru perioada 2020 - 2021, mil.USD

Figura 5.1. Evoluția înregistrărilor și radierilor din Registrul de Stat și a numărului net de întreprinderi nou create în perioada 2015-2021

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în perioada T I 2019 – T IV 2021, pe trimestre

Figura 6.2. Evoluțiile numărului populației ocupate, al șomerilor și a ratelor de ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în anii 2017-2021

Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și în cel real în perioada T I 2019 – T IV 2021, MDL

Figura 6.4. Evoluția veniturilor disponibile ale populației în valoare nominală, pe ani, 2019 – 2021

Figura 6.5. Evoluția cheltuielilor de consum în valoare nominală, pe ani, 2019 – 2021

BOXE

Boxa 6.1. Cu privire la modificarea Regulamentului cu privire la eşalonarea stingerii datoriilor majorărilor de întârziere (penalităților) față de bugetul asigurărilor sociale de stat

Boxa 6.2. Cu privire la majorarea indemnizației unice la nașterea copilului

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Sfârșitul anului 2021 a fost marcat de o serie de evenimente importante atât de ordin politic, cât și economic și social

5 octombrie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a decis majorarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 0,85 p.p. până la 5,5% anual. De asemenea au crescut cu 0,35 p.p. ratele de dobândă la creditele overnight până la nivelul de 7,5% și cu 1,35 p.p. ratele de dobândă la depozitele overnight până la nivelul de 3,5%. Astfel, BNM continuă măsurile de înăsprire graduală a politicii monetare cu scopul de a atenua presiunile inflaționiste generate de efectele de runda a doua a creșterii prețurilor la nivel global, a costurilor de producție și de distribuție, a resurselor energetice și a produselor alimentare.

7 octombrie

Între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii a fost semnat Acordul de Repunere în vigoare a Acordului de asistență privind obiectivul de dezvoltare pentru creșterea comerțului și investițiilor în sectoarele cheie (suma grantului alocat - 90,6 mil. USD) și Acordului privind obiectivul de dezvoltare pentru o guvernare democratică mai eficientă și mai responsabilă (76,9 mil. USD) expirate în 2021 și prelungirea termenului acestora până la data de 31 decembrie 2025. Semnarea Acordului este justificată de necesitatea utilizării resurselor nevalorificate din cadrul acordurilor respective în valoare de 72,6 mil. USD. Beneficiarii sunt comunitățile rurale, sectorul privat (agricultură, vinificație, IT și turism), tinerii, presa liberă și domeniul justiției.

8 octombrie

Comisia Europeană, în numele Uniunii Europene a debursat a doua tranșă în valoare de 50 mil. EUR de credit Republicii Moldova în calitate de asistență macro-financiară de urgență. Resursele financiare sunt destinate pentru a sprijini eforturile de combatere a pandemiei Covid-19 în țară. Debursarea face parte din pachetul de Redresare Economică al UE în valoare de până la 600 mil. EUR pentru următorii trei ani, pentru a promova investițiile în Republica Moldova și a sprijini redresarea generată de criza pandemică Covid-19. Asistența externă va fi alocată conform necesităților stringente și acoperirea cheltuielilor aferente Legii Bugetului de Stat.

12 octombrie

Consiliul de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică a aprobat Metodologia de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere, un act care corespunde ultimilor modificări la Legea nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere. Metodologia reglementează modul de calculare de către Agenție a prețurilor maxime de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere principale de tip standard, modul în care agenții economici stabilesc prețurile reieșind din prețurile maxime publicate de Agenție, etc.

14 octombrie

Parlamentul a ratificat Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul). Tratatul include 81 de articole care prevăd prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, protejării victimelor, urmării penale a infractorilor și adoptării politicilor integrate. Totodată, vor fi alocate resurse pentru asigurarea funcționalității centrelor de criză și adăposturi pentru victimele violenței, linii telefonice de urgență, servicii de consiliere psihologică și juridică, și alte măsuri. Documentul a fost adoptat în 2011 și ratificat de 34 de state-membre ale Consiliului Europei, fiind semnat de alte 12 state, inclusiv de Republica Moldova la 6 februarie 2017.

14 octombrie

Deputații au votat proiectul de lege privind utilizarea Drepturilor Speciale de Tragere (DST) alocate Republicii Moldova de Fondul Monetar Internațional (FMI). Astfel, suma de 165.333 mil. DST, echivalentă a circa 236 mil. USD, va fi utilizată pentru finanțarea necesităților bugetului de stat al Republicii Moldova. DST sunt un activ de rezervă creat în vederea suplimentării activelor de rezervă existente ale statelor membre. Documentul nu presupune obligații de rambursare, fiecare țară membră a FMI poate utiliza DST din cota sa, conform necesităților interne.

14 octombrie

Parlamentul a aprobat proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare privind Proiectul „Răspuns de Urgență la COVID-19 – finanțare adițională”. Respectiv, Banca Mondială va oferi țării o finanțare adițională în valoare de 24,8 mil. EUR sub formă de credit pentru implementarea procesului de imunizare a populației împotriva infecției COVID-19. Resursele financiare vor fi folosite pentru achiziționarea vaccinurilor, investiții în sistemele lanțului frigorific, dezvoltarea sistemelor informaționale în sănătate, gestionarea deșeurilor medicale și acordarea de asistență tehnică. Acordul a fost semnat la 9 august cu termen de implementare până la data de 30 aprilie 2023.

21 octombrie

Legislativul a aprobat, în două lecturi, proiectul de ratificare a amendamentelor la Contractul de finanțare de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (BEI) pentru realizarea proiectului "Livada Moldovei" și la Scrisoarea de însoțire. Contractul, semnat în 2014, a expirat la 23 mai 2021 și a fost extins până la 27 mai 2023. Acesta vizează implementarea cu succes a proiectului "Livada Moldovei" și valorificarea integrală a împrumutului oferit. Conform amendamentului la Contractul de Finanțare, BEI va oferi sumele nedebursate din credit în circa 35 de tranșe. Resursele sunt destinate modernizării și restructurării lanțului valoric al sectorului horticola al Republicii Moldova prin facilitarea accesului la resursele creditare și de leasing.

22 octombrie

Parlamentul a aprobat Hotărârea privind declararea stării de urgență pe întreg teritoriul țării pe o perioadă de 30 de zile, de la 22 octombrie până la 20 noiembrie. Propunerea a venit din partea Guvernului în contextul existenței riscului de întrerupere/limitare a aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova. Prin urmare, Hotărârea are drept scop stabilirea măsurilor necesare întru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale și energie electrică a țării.

27 octombrie

Prim-ministrul Republicii Moldova, N. Gravriliță și comisarul european pentru inovare, cercetare, cultură, educație și tineret, M. Gabriel, au semnat Acordul de Asociere al Republicii Moldova la cel de-al 9-lea program-cadru european de cercetare și inovare "Orizont Europa" 2021-2027. Prin asociere, instituțiile de cercetare și inovare, precum și mediul de afaceri din țară vor putea accesa în condiții egale cu membrii UE fonduri europene destinate activităților de cercetare și inovare, să se asocieze cu alte instituții europene în consorții pentru a depune propuneri de proiect. Programul vine să continue eforturile Programului Cadru de cercetare și inovare Orizont 2020, în cadrul căruia din 2014 și până în prezent Republica Moldova a beneficiat de 7,4 mil. EUR.

28 octombrie

A fost aprobată în lectură finală proiectul care urmărește anularea "secretului offshore și conține modificări la Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali. Principalele prevederi se referă la obligativitatea Agenției Servicii Publice de a asigura vizualizarea publică a informației din Registrul de stat cu privire la beneficiarii efectivi în resursele și platformele existente de publicare a datelor deschise despre companii. Autorii susțin că această inițiativă va contribui la prevenirea corupției și evaziunii fiscale.

29 octombrie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a decis menținerea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul actual de 5.5% anual. În context, BNM a luat în considerare incertitudinea asociată crizei energetice globale, precum și presiunile din partea ofertei și a cererii agregate interne, majorarea veniturii populației, mărirea volumului creditelor de consum și a celor ipotecare.

10 noiembrie

Cabinetul de miniștri a aprobat Hotărârea cu privire la pilotarea centrelor unificate de prestare a serviciilor publice (CUPS), care contribuie la simplificarea procesului de obținere a serviciilor publice calitative de către cetățenii din mediu rural și din diaspora, diversificarea canalelor de prestare a serviciilor, îmbunătățirea experienței beneficiarilor, dezvoltarea instrumentelor de interacțiune între prestatorii de servicii publice și sporirea încrederii cetățenilor. Astfel, vor fi accesibile o gamă largă de servicii publice electronice. Proiectul menționat va fi implementat pe etape. La prima etapă, pe parcursul anului 2022 vor fi inaugurate 26 de centre în țară și peste hotare. În 2023, încă 60 de localități din țară vor beneficia de proiectul CUPS.

11 noiembrie

Parlamentul a aprobat Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, așa-numită lege "pentru digitizarea economiei". Conform proiectului, agenții economici vor putea înregistra și gestiona afacerile la distanță prin instrumentele electronice puse la dispoziție de instituțiile statului. Astfel, înregistrarea și modificarea documentelor va fi posibilă cu utilizarea semnăturii electronice avansate calificate. Totodată, documentul prevede eliminarea obligativității agenților economici de a se notifica și înregistra la Centrul Național de Protecție a Datelor cu Caracter Personal. Astfel, decizia aprobată prevede modificarea a aproape 30 de acte legislative.

11 noiembrie

Parlamentul a votat Acordul de parteneriat strategic, comerț și cooperare dintre Republica Moldova și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, semnat la 24 decembrie 2020 în vederea asigurării continuității relațiilor bilaterale. Documentul stabilește cadrul juridic de cooperare în domenii de interes comun, precum dialogul politic și reforme, politică externă, securitate, justiție, cooperare comercial-economică, socială, științifică și culturală. Totodată, se prevede crearea unei zone de liber schimb cuprinzător pentru liberalizarea accesului la piață, în condițiile ce reies din statutul de membru al părților la Organizația Mondială a Comerțului.

17 noiembrie

Guvernul a aprobat avizul unic la proiectul de lege privind compensarea diferenței de tarife pentru consumul de gaze naturale și energie termică în perioada rece a anului, urmare a majorării costurilor respective. Conform proiectului, va fi compensată diferența de tarif pentru consumul de gaze, în perioada noiembrie 2021-martie 2022: 67% pentru primii 50 metri cubi consumați și 50% pentru următorii 100 metri cubi consumați. De aceste compensații vor beneficia circa 746 mii de consumatori casnici. Compensațiile la energia termică vor constitui 67% din diferență pentru prima gigacalorie consumată. Pentru implementarea proiectului, în proiectul de lege privind modificarea legii bugetul de stat pentru anul 2021 nr. 258/2020, sunt prevăzute cca. 210 mil. MDL și în proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2022, cca. 900 mil. MDL.

18 noiembrie

Legislativul a aprobat ratificarea Acordurilor în domeniul securității sociale cu Republica Italiană și Republica Elenă, semnate la 18 iunie 2021 și 8 septembrie 2021 respectiv. Documentele stabilesc un cadru de garanții de securitate socială pentru lucrătorii migranți din Republica Moldova, care desfășoară sau au desfășurat o activitate de muncă pe teritoriul celor două țări. Fiecare stat contractant va achita partea de pensie calculată proporțional perioadei de asigurare realizate pe teritoriul propriu. Astfel, persoana va beneficia de prestațiile dobândite în statele în care și-a desfășurat activitatea, pe teritoriul statului de domiciliu. Până în prezent, Republica Moldova a semnat acorduri de securitate socială cu 16 state, dintre care 14 sunt în vigoare.

18 noiembrie

Parlamentul a ratificat Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Corporația Financiară Internațională (IFC), în valoare de 3,8 mil. USD, pentru realizarea proiectului "Reforma climatului investițional în Republica Moldova" (faza II). Proiectul prevede sporirea competitivității sectorului privat privind exportul produselor de origine animală, inclusiv carne de pasăre, ouă, lapte și produse lactate, pe piața UE. De asemenea, se urmărește consolidarea capacităților de export ale sectorului horticol. IFC va contribui cu suma de 2,8 mil. USD, Guvernul Republicii Moldova - cu un 1 mil. USD. Perioada de acțiune a acordului este de până la 30 iunie 2023.

19 noiembrie

A fost lansat proiectul „Antreprenoriatul feminin pentru Abilitarea femeilor” (WE4WE) de către ODIMM și Platforma Națională a Femeilor din Moldova, în parteneriat cu UN Women și cu sprijinul financiar al Suediei. În cadrul proiectului, femeile antreprenoare din mediul rural, în special din grupurile defavorizate vor fi susținute să inițieze sau să dezvolte o afacere, în contextul unei noi realități economice, provocate de criza pandemică. Proiectul vizează crearea unei rețele durabile la nivel național din 50 femei ambasadoare din toate regiuni; susținerea a cel puțin 700 femei în

îmbunătățirea abilităților și capacităților privind dezvoltarea unei afaceri și/sau căutarea unui loc de muncă, reprofilare sau avansare; activități de mentorat pentru cel puțin 100 femei ș.a.

24 noiembrie

ODIMM, în parteneriat cu Ministerul Economiei, a elaborat Primul mecanism de avertizare timpurie pentru companiile aflate în dificultate. Mecanismul va contribui la evitarea dificultăților financiare, precum și la diminuarea efectelor negative ale crizei actuale. Acesta a fost conceput prin intermediul proiectului transnațional DanubeChance2.0 „Acceptarea eșecului pentru a facilita accesul antreprenorilor la a doua șansă în regiunea Dunării”. Totodată, a fost elaborat un proiect de Program național “A doua șansă”, destinat antreprenorilor, care se confruntă cu dificultăți în gestionarea businessului, sunt în prag de faliment sau doresc să lanseze o nouă afacere.

2 decembrie

Ministerul Economiei și Proiectul Tehnologiile Viitoare, susținut de USAID și Suedia, au semnat un Acord de Parteneriat pentru dezvoltarea mediului de afaceri. Acordul stabilește angajamentul de a susține industria IT, ingineria, economia digitală și comerțul electronic. Partenerii vor avea intervenții comune, printre care dezvoltarea cadrului legal în domenii de securitate cibernetică, reglementări pentru inovații digitale și startup-uri tehnologice, dar și organizarea evenimentelor de promovare. Acest Proiect este o continuare strategică a Proiectului de Competitivitate din Moldova, implementat în perioada 2015 - 2021. Proiectul Tehnologiile Viitorului are un buget de 32,8 mil. USD, acordați de USAID și Suedia, și va fi implementat în perioada 2021-2026.

3 decembrie

Având în vedere anticipările inflaționiste, Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a decis majorarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 1,0 p.p. până la 6,5% anual. De asemenea au crescut cu 1 p.p. ratele de dobândă la credite overnight până la nivelul de 8,5% și ratele de dobândă la depozite overnight până la 4,5%. Norma rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă se menține la nivelul actual de 26,0% din baza de calcul. S-a decis menținerea normei rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă în mărime de 30,0% din baza de calcul.

6 decembrie

Proiectul legii bugetului de stat pentru anul 2022 a fost aprobat în lectura a doua. Veniturile bugetului de stat pentru anul 2022 se estimează în valoare de 50,1 mlrd. MDL, sau cu 9,2% mai mult decât în 2021. Cheltuielile se estimează în sumă de 65,2 mlrd. MDL, ce reprezintă o majorare de 13,1% comparativ cu anul precedent. Majorarea veniturilor în mare parte se datorează încasărilor din impozite și taxe, ca urmare a îmbunătățirii indicatorilor macroeconomici și unor măsuri de politică fiscală. În același timp, mai mult de jumătate din cheltuieli vor fi destinate domeniilor protecției sociale (22,7% din cheltuielile bugetului de stat), învățământului (20,9%) și sănătății (13,7%). Deficitul bugetar va fi de 15,1 mlrd. MDL. Principalele surse de finanțare a deficitului sunt sursele externe (intrări nete din împrumuturi externe pentru suport bugetar și implementarea proiectelor finanțate din surse externe) și sursele interne (emisiunea valorilor mobiliare de stat și mijloace din vânzarea și privatizarea patrimoniului public).

6 decembrie

Legislativul a votat Proiectul politicii fiscale și vamale pentru anul 2022. Proiectul include modificări a 13 legi și prevede majorarea cuantumului scutirii personale de la 25200 MDL la 27000 MDL; majorarea cuantumului scutirii personale majore de la 30000 MDL la 31500 MDL; majorarea cuantumului scutirii majore pentru soț/soție de la 18900 MDL la 19800 MDL; ș.a. Cota impozitului pe venit reținut la sursa de plată din câștigurile de la jocurile de noroc a fost majorată de la 12% la 18%. Totodată, se prevede anularea taxei pentru serviciile de telefonie mobilă de 2,5%, fapt care va ajuta operatorii telefoniei mobile să accelereze implementarea roaming-ului cu țările UE. Pe lângă aceasta au fost revizuite accizele la unele produse din tutun și alte măsuri.

6 decembrie

Proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS) pentru anul 2022 a fost votat în lectura a doua. BASS a fost aprobat atât la venituri, cât și la cheltuieli în sumă de 31,2 mlrd. MDL, sau cu 13,6 % mai mult în comparație cu anul 2021. Creșterea cheltuielilor este condiționată de majorarea prestațiilor sociale în 2021, inclusiv: majorarea pensiei minime pentru limită de vârstă până la 2000 MDL; majorarea cuantumurilor tuturor alocațiilor lunare de stat; susținerea angajatorilor și salariaților prin acordarea indemnizației pentru salariații care au copii până la vârsta de 12 ani și copii cu dizabilități pentru zile libere în cazul suspendării procesului educațional în regim fizic și indemnizației pentru șomaj tehnic, instituit ca urmare a stării de urgență în sănătate publică; modificarea mecanismului de indexare a pensiilor și introducerea posibilității de stabilire a pensiei anticipate pentru carieră lungă, etc.

6 decembrie

Parlamentul a aprobat în lectura a doua Proiectul Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM) pentru anul 2022. Conform proiectului, în 2022, fondurile asigurării obligatorii în sănătate vor însuma venituri și cheltuieli de cca 12,3 mlrd. MDL, veniturile înregistrând o creștere cu 10,3%, iar cheltuielile – cu 8,3% față de anul 2021. Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală va rămâne în aceeași valoare atât în formă de contribuție procentuală de 9%, cât și în formă de sumă fixă de 4056 MDL. Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense vor constitui 5,9 mlrd. MDL, sau cu 919,4 mil. MDL comparativ cu cele aprobate în 2021.

9 decembrie

Parlamentul a aprobat inițiativa privind reducerea generării de deșeuri în Republica Moldova. Proiectul votat propune modificări la legea privind protecția mediului înconjurător și legea privind deșeurile. În documentu se precizează terminologia prevăzută de principalele acte legislative care reglementează deșeurile și se concretizează proprietățile deșeurilor periculoase. Modificările se referă la excluderea interzicerii de incinerare a anvelopelor uzate, ceea ce va permite lărgirea utilizării operațiunilor de valorificare a deșeurilor. Totodată, proiectul prevede cerințe de gestionare a deșeurilor periculoase, rezultate din activitatea medicală.

15 decembrie

Acordul de finanțare „Contractul de consolidare a statului și rezilienței pentru Republica Moldova”, a fost semnat la Bruxelles, de către Vicepremierul N. Popescu, ministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene și O. Varhelyi, comisar European pentru Vecinătate și Extindere. Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană prevede acordarea unui grant în valoare de 60 mil. EUR pentru gestionarea crizei din sectorul energetic. Acest program de

suport bugetar completează pachetul UE de Redresare Economică pentru Republica Moldova în valoare de până la 600 mil. EUR care urmează a fi implementat în următorii trei ani.

15 decembrie

Între Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare a fost semnat un Acord în cadrul "Proiectului Agricultura Competitivă în Moldova (MAC-P)", care prevede acordarea țării unui grant în valoare de 3.1 mil. USD din partea Băncii Mondiale pentru dezvoltarea agriculturii durabile. Astfel, producătorii agricoli care investesc în practici și tehnologii agricole și de mediu prietenoase solului, cum ar fi utilaje no-/low-till, utilaje de mulcire, măsuri agro-forestiere, vor putea beneficia de ajutor financiar. Totodată, se prevede reabilitarea a 2000 ha de fâșii forestiere de protecție în bazinul râului Răut în regiunea de Nord a țării. Acordul de grant, reprezintă a patra finanțare adițională pentru Proiectul MAC-P. Termenul limită pentru implementare este 31 decembrie 2024.

17 decembrie

Banca Europeană de Investiții va oferi Republicii Moldova un împrumut adițional, în valoare de 24 mil.EUR, la Contractul privind infrastructura feroviară și parcul de material rulant ale Republicii Moldova, semnat în anul 2016. În acest sens, Ministrul Finanțelor, D. Budianschi a semnat Acordul de modificare și reformulare a Contractului de finanțare cu șeful oficiului BEI în Moldova, A. Carlei. Resursele financiare urmează să fie investite pentru reabilitarea segmentului de cale ferată între stațiile feroviare Bender - Basarabeasca - Etulia - Giurgiulești. Operațiunea face parte din investiția BEI, în sumă de 74 mil.EUR, pentru reabilitarea și modernizarea infrastructurii feroviare și procurarea locomotivelor în Republica Moldova, co-finanțată de BERD.

22 decembrie

A avut loc ceremonia de acordare a granturilor pentru șapte primării din Republica Moldova în cadrul Inițiativei „Primarii pentru Creștere Economică” (M4EG), finanțată de UE și implementată de PNUD. Granturile sunt acordate în baza unui proces de aplicare riguros și a unei selecții competitive, organizate între țările Parteneriatului Estic. Sprijinul total al Inițiativei „Primarii pentru Creștere Economică” pentru șapte autorități publice locale din Republica Moldova constituie 2915533 EUR, din care 2595829 EUR sunt oferiți de Uniunea Europeană și 319719 EUR reprezintă contribuția autorităților publice locale.

23 decembrie

Parlamentul a votat în lectura a doua Proiectul de lege cu privire la serviciile publice, care are ca scop crearea unui cadru juridic pentru sistemul de prestare a serviciilor publice în vederea asigurării accesibilității, calității și eficienței acestora, dar și echilibrului între așteptările beneficiarilor și interesul public. Documentul prevede diversificarea modalităților prin care poate fi obținut serviciul public. Astfel, serviciile publice vor fi prestate în mod prioritar la distanță, fapt important în special pentru cetățenii aflați peste hotare. Totodată, persoanele care nu au posibilitatea să acceseze serviciile în format electronic vor putea apela la centrele multifuncționale din municipiile și centrele raionale din țară.

24 decembrie

Parlamentul a aprobat în prima lectură atragerea de către Guvernul Republicii Moldova a împrumutului de stat extern din partea FMI prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF) și mecanismului de finanțare extinsă (EFF). Conform proiectelor de lege, Guvernul va

beneficia de 314,3 mil. DST (aproape 440 mil. USD), inclusiv 104,75 mil. DST (cca 147 mil. USD) – prin intermediul ECF și 209,55 mil. DST (cca 293 mil. USD) – prin intermediul EFF. Împrumutul va fi utilizat pentru finanțarea necesităților bugetului, cheltuielile prioritare fiind infrastructura drumurilor, sectorul energetic și aprovizionarea cu apă, investiții în sănătate, educație și în crearea locurilor de muncă.

24 decembrie

Legislativul a aprobat un Proiect de hotărâre privind declararea anului 2022 - Anul recunoștinței față de veteranii de război, participanți la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova. Hotărârea are scopul de a promova valorile, a educa tânăra generație în spiritul eroic-patriotic și de a oferi un omagiu de recunoștință a statului față de meritele veteranilor de război, care au luptat pentru apărarea integrității și independenței țării.

29 decembrie

Guvernul a decis extinderea Programului de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1” pentru încă trei ani până la finele anului 2024. Pentru implementarea programului, Ministerul Economiei a prevăzut, pentru anii 2022-2024, mijloace financiare în sumă de 30 mil. MDL anual. Candidații la program urmează cursuri în domeniul antreprenoriatului, astfel ca, ulterior, să poată obține un grant de până la 250 mii MDL. „PARE 1+1” prevede ca fiecare leu investit din remitențe să fie suplinit cu un leu din partea programului. Programul „PARE 1+1” este implementat de către ODIMM, finanțat din bugetul de stat și suplinit din fondurile Uniunii Europene.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

Produsul intern brut al Republicii Moldova, conform datelor operative pentru anul 2021, a constituit 241 870,5 mil. MDL, în prețuri curente de piață, înregistrând, astfel, o creștere în termeni reali cu 13,9% față de anul 2020. Tendința de creștere a valorilor produsului intern brut a fost păstrată pe toate cele patru trimestre ale anului 2021.

Producția industrială în anul 2021 a înregistrat o creștere cu 12,1% față de anul 2020, care la rândul său, comparativ cu 2019 a avut o diminuare cu 5,5%. Rezultatul dat se datorează industriei extractive care a înregistrat o creștere cu 11,9%, industriei prelucrătoare ce avut o creștere cu 11,4% și producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu o majorare de 16,1% f.p.s.a.p.

Producția globală agricolă a Republicii Moldova a însumat 46 069 mil. MDL (în prețuri curente) a producției globale agricole ce prezintă o creștere cu 49,9% (în prețuri comparabile) comparativ cu anul 2020, care la rândul său comparativ cu anul 2019 a avut o diminuare a rezultatelor cu 27,2%. Rezultatul dat se datorează sporirii producției vegetale cu 75,5% f.p.s.a.p. atingând astfel o cotă de 81% din totalul producției globale agricole. Însă, în același timp, producția animalieră s-a diminuat cu 7,0% f.p.s.a.p. și a dus la influența negativă a producției agricole globale cu -2,2%.

Investițiile în activele imobilizate în anul 2021 au atins cifra de 29 628,0 mil. MDL, ce prezintă o valoare net superioară față de anul 2020 cu 4,8%. Rezultatul pozitiv în marea sa parte se datorează investițiilor în imobilizările corporale, care constituind 97,8% din totalul investițiilor în active imobilizate în perioada respectivă au crescut cu 4,5% f.p.s.a.p. De asemenea, și imobilizările necorporale în perioada dată au înregistrat o creștere împunătoare cu 20,2%, atingând o cotă de 2,2% din totalul investițiilor în active imobilizate.

În anul 2021, **volumul mărfurilor transportate** pe toate tipurile de transport a atins cifra de 19,7 mil. tone. Acest volum este net superior celui din perioada similară a anului precedent cu 19,2%. De asemenea și parcursul mărfurilor transportate pe toate tipurile de transport a crescut cu 14,8% f.p.s.a.p., astfel însumând 5321,1 mil. tone-km.

În anul 2021, **turiștii și excursioniștii** care au profitat de serviciile acordate de agențiile de turism și a turoperatorilor au atins cifra de 320,9 mii, sau altfel spus, o cifră cu 2,6 ori mai mult comparativ cu anul precedent.

Prețuri și rate de schimb

Rata medie anuală a inflației pentru anul 2021 s-a plasat în limitele coridorului de variație a țintei stipulate în Strategia politicii monetare pe termen mediu și a constituit 5,1%. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 7%, produse nealimentare – 6%, servicii – 1,3% f.p.s.a.p.

Ritmul anual de creștere al inflației de bază în perioada ianuarie – decembrie 2021 a fost de 4,2% f.p.s.a.p., avansând față de nivelul atins pentru aceeași perioadă a anului 2020 cu 1,2 p.p. În trimestrul IV al anului 2021 indicele inflației de bază a fost de 7,53% f.p.s.a.p., cu 5,6 p.p. peste nivelul atins în aceeași perioadă a anului precedent.

În perioada ianuarie – decembrie, 2021 **evoluția ratelor de schimb ale monedei naționale** au fost marcate de oscilații, traiectoria ascendentă fiind inversată temporar pe parcursul anului. Pe parcursul anului, față de anul precedent, leul s-a depreciat în raport cu dolarul SUA cu 2,3% în termeni nominali și cu 0,5% în termeni reali; față de moneda euro, acesta s-a depreciat cu 6,1% în termeni nominali și s-a apreciat cu 2,1% în termeni reali, în condițiile în care valoarea monedei americane a crescut în raport cu euro.

Politica monetară

La sfârșitul anului BNM a intervenit activ pentru înăsprirea condițiilor monetare și comprimarea volumului de împrumuturi bancare prin majorarea treptată a ratei dobânzii de politică monetară și îngustarea a coridorului simetric format de ratele dobânzilor la facilitățile permanente. În trimestrul IV 2021, BNM a hotărât majorarea în două etape a ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 6,5%, de la 4,65% pentru păstrarea controlului ferm asupra lichidității de pe piața monetară.

Rata rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă, precum și rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile au fost menținute la nivelurile în vigoare, 26% și 30% corespunzător.

Anul 2021 a fost marcat de trenduri opuse în **evoluția masei monetare**, prima jumătate a anului aceasta a fost în creștere inversând-și trendul la mijloc de an, odată cu înăsprirea de către BNM a condițiilor de politică monetară. Astfel, și în trimestrul IV, 2021 rata de creștere a masei monetare își prelungește trendul pronunțat descrescător înregistrând un nivel de 11,3%, cu 8,4 p.p. inferior celui înregistrat în p.s.a.p.

Finanțele publice

În anul 2021, veniturile bugetului public național au înregistrat creșteri cu 23,5% mai mult decât veniturile acumulate în aceeași perioadă a anului 2020. Iar, partea de cheltuieli a bugetului public național în anul 2021 s-a realizat în sumă de 82013,6 mil. MDL, fiind în creștere cu 12% comparativ cu perioada similară a anului 2020. Totodată, cheltuielile realizate din BPN în anul 2021, au sporit cu ritmuri inferioare veniturilor încasărilor susținute preponderent de ponderea cheltuielilor sociale - în jur de 71% (mai mult cu 2,4 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada dată. Executarea bugetului public național în anul 2021 a fost înregistrat un deficit în mărime de 4640,5 mil. MDL, în scădere cu 56% comparativ cu perioada similară a anului precedent. În anul 2021, se atestă o scădere a datoriei sectorului public în PIB (33,8%) cu 2,6 p.p. f.p.s.a.p, sau cu o majorare cu 6,3 p.p. față de finele anului 2019. Ponderea datoriei de stat la valoarea nominală în PIB, a constituit 32,1% din PIB, înregistrând o diminuare cu 1,9 p.p. în raport cu situația de la sfârșitul anului 2020.

Sectorul bancar

În pofida efectelor crizei pandemice, sectorul bancar a înregistrat evoluții pozitive în anul 2021, rămânând stabil, cu suficiente lichidități și bine capitalizat. Sistemul înregistrează o creștere a portofoliului de credite cu 23,5% în decembrie 2021, f.p.s.a.p. și soldul depozitelor noi atrase atât în monedă națională cât și în valută străină au crescut cu 20% la 31.12.2021, f.p.s.a.p. Respectiv, volumul creditelor noi acordate la finele luni decembrie 2021 a crescut cu 41,3% mai mult f.p.s.a.p. Rata medie a depozitelor și creditelor noi acordate în monedă națională și valută a crescut, în decembrie 2021. Astfel, menținerea dinamici în jurul nivelului de 8,8% a creditelor acordate, iar rata depozitelor în monedă națională în jur de 4,13%. Cele mai multe credite au fost acordate pentru procurarea și construcția imobilului în creștere cu 45% f.p.s.a.p., urmate de creditele de consum înregistrând o creștere de 40,1% f.p.s.a.p. Astfel, persoanele fizice în anul 2021 au contractat credite noi în volum de 1,3 miliarde MDL sau cu 53% mai mult față de anul 2020. Scopul politicii BNM este de a tempera procesul de îndatorare a persoanelor fizice prin majorarea ratei de bază în combinație cu majorarea normei rezervelor obligatorii care sunt orientate spre diminuarea ritmurilor de creștere a creditelor de consum, care au un impact puternic pro inflaționist și totodată pune presiuni asupra deficitului contului curent al balanței de plăți, balanței comerciale și cursului de schimb.

Sectorul extern

Deficitul contului curent al balanței de plăți a Republicii Moldova, în anul 2021, comparativ cu cel din 2020, s-a majorat, atât ca valoare absolută, cât și relativ la PIB. Deficitul a constituit 1590,13 mil. USD fiind în creștere cu 78,2%. Raportat la PIB, contul curent a constituit 11,6%.

Contul de capital a înregistrat un deficit de 50,96 mil. USD, care s-a micșorat cu 22,4% față de anul 2020. Raportat la PIB contul de capital a constituit 0,4%.

Contul financiar s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 1602,58 mil. USD, ca urmare a majorării nete a pasivelor rezidenților față de nerezidenți cu 1147,14 mil. USD generate de tranzacțiile efective, precum și a scăderii nete a activelor financiare externe ale rezidenților cu 455,44 mil. USD

Poziția investițională internațională a Republicii Moldova, la 31.12.2021, a constituit 5660,97 mil. USD soldul net debitor aprofundându-se față de sfârșitul anului 2020 cu 4,3%. Raportat la PIB poziția investițională internațională a constituit 41,4%.

Volumul transferurilor bănești din străinătate în Republica Moldova prin intermediul băncilor în favoarea persoanelor fizice, în anul 2021 a fost în creștere cu 8,4%, comparativ cu anul 2020, astfel volumul transferurilor bănești a constituind 11611,8 mil. USD.

Valoarea comerțului exterior cu bunuri în anul 2021 a constituit 10321 mil. USD, înregistrând o creștere de 30,9% față de anul 2020. Creșteri au înregistrat atât a exporturile cu 677,3 mil. USD, (sau cu 27,5%), cât și a importurile cu 1760,6 mil. USD, (sau cu 32,5%).

Decalajul considerabil dintre exporturile și importurile de mărfuri au determinat acumularea a unui **deficit al balanței comerciale** în valoare de 4032,2 mil. USD, fiind cu 36,7% (sau cu 1083,3 mil. USD) mai mult comparativ cu anul 2020.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi, a fost de 43,8%, fiind în scădere cu 1,8 p.p. comparativ cu anul 2020.

Mediul de afaceri

Numărul întreprinderilor înregistrate în anul 2021 a marcat o creștere semnificativă de 15,9% comparativ cu anul precedent. Astfel, potrivit datelor Agenției Serviciilor Publice, în Registrul de stat în anul 2021, au fost înregistrate 6834 întreprinderi noi.

Spre deosebire de anii precedenți, în anul 2021 numărul întreprinderilor radiate a marcat o descreștere semnificativă. Astfel, în anul 2021, numărul întreprinderilor radiate a constituit 6603 de unități sau cu 44,6% în descreștere față de anul 2020.

Sectorul social

Situația demografică. În anul 2021 numărul născuților-vii total pe țară a constituit 28924 pers., fiind în scădere cu 1910 copii sau cu 6,2% comparativ cu anul precedent, rata natalității a fost de 11,0 născuți-vii la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 1,8 p.p. f.a.p. Numărul de decedați a constituit 45386 pers., înregistrând o creștere de 4670 pers. sau cu 11,5% f.a.p., iar rata mortalității a ajuns la 17,3 decedați la 1000 locuitori, în creștere cu 1,8 p.p. f.a.p. Numărul căsătoriilor total pe țară în anul 2021 a constituit 22544, majorându-se cu 7005 sau cu 45,1% f.a.p., iar rata nupțialității a constituit 8,6 căsătorii la 1000 locuitori, cu 2,7 p.p. mai mult f.a.p. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 9906, fiind în creștere cu 1113 sau cu 12,7% f.a.p. Rata divorțialității a constituit 3,8 divorțuri la 1000 locuitori, cu 0,5 p.p. mai mult f.a.p.

Piața forței de muncă. În anul 2021, *forța de muncă*, care include populația ocupată și șomerii, a constituit 871,6 mii pers., în creștere cu 0,5% f.a.p. Totodată, *rata de participare la forța de muncă a populației de 15 ani și peste* a fost de 41,1%, ceea ce este cu 0,8 p.p. mai mult f.a.p. *Populația ocupată* în anul 2021 a fost de 843,4 mii pers, mai mult cu 1,1% f.a.p. *Rata de ocupare* a populației de 15 ani și peste a constituit 39,8%, cu puțin peste nivelul din 2020 (38,8%). *Numărul șomerilor*, definit conform BIM, în anul 2021 a constituit 28,2 mii pers., micșorându-se f.a.p. cu 4,9 mii persoane sau cu 14,8%. *Rata șomajului (LU1)* la nivelul țării în anul 2021 a fost de 3,2%, mai mică cu 0,6 p.p. f.a.p. *Populația în afara forței de muncă* din țară (de 15 ani și peste) în anul 2021 a fost de 1248,9 mii persoane, în scădere cu 2,7% f.a.p., constituind 58,9% din populația din aceeași grupă de vârstă, mai puțin cu 0,8 p.p. f.a.p. În anul 2021 grupul NEET a avut o pondere de 17,2% din populația din grupa de vârstă de 15-24 ani, 26,4% - în cazul celor cu vârsta de 15-29 ani și 30,4% - la cei cu vârsta de 15-34 ani.

Remunerarea muncii. În trimestrul IV din anul 2021 câștigul salarial nominal mediu lunar brut în țară a fost în mărime de 9767,6 MDL, majorându-se în termeni nominali cu 10,2% f.p.s.a.p., iar în valoare reală a scăzut cu 1,3% (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum). În anul 2021 câștigul salarial nominal mediu lunar brut în țară a fost de 9115,9 MDL, mai mult cu 12,4% în raport cu anul 2020. În sectorul bugetar salariul mediu lunar în anul 2021 a fost în mărime de 7786,6 MDL, în creștere cu 6,5% față de anul precedent, iar în sectorul real - 9595,0 MDL, mai mult cu 14,2% f.a.p. Cele mai mari câștiguri salariale medii brute lunare au fost înregistrate în: *Informații și comunicații* (21429,3 MDL - de 2,4 ori mai mare decât salariul mediu pe economie); *Activități financiare și de asigurări* (16878,3 MDL - de 1,9 ori mai mare decât salariul mediu pe

economie); *Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat* (13815,7 MDL - de 1,5 ori mai mare decât salariul mediu pe economie).

Veniturile disponibile ale populației pe o lună în medie la o persoană în anul 2021 au fost în medie la o persoană pe lună în mărime de 3510,1 MDL, majorându-se cu 13,4% față de anul precedent, iar în termeni reali (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum) s-au majorat cu 7,8%. Cele mai importante surse de venit sunt: salariile (50,8% din veniturile disponibile), prestațiile sociale (18,5%), transferurile bănești de peste hotare (12,5%).

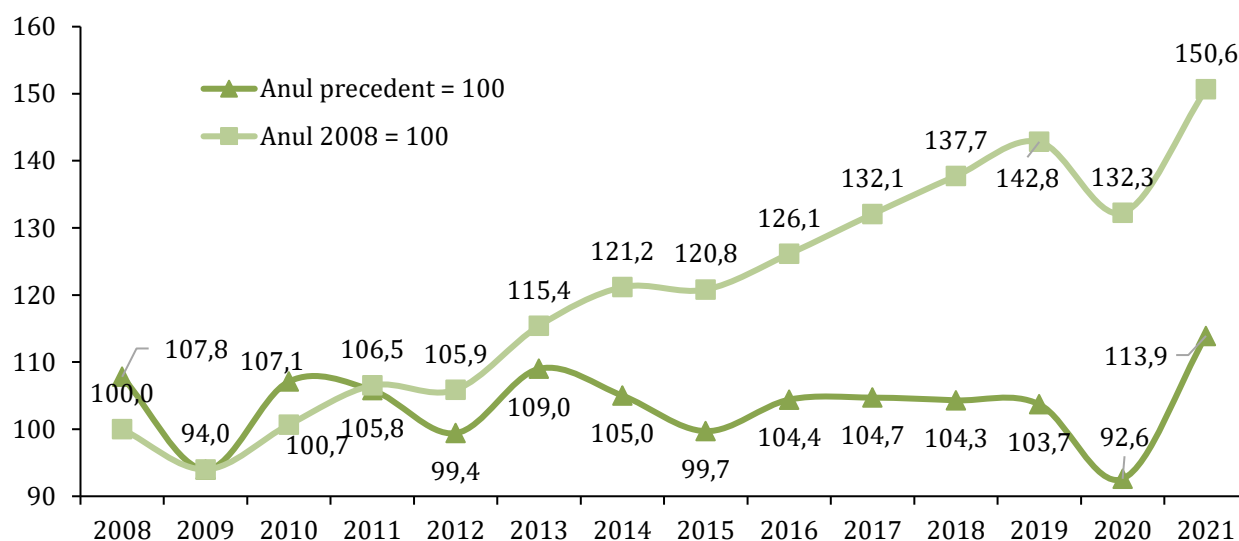
Cheltuielile de consum lunare ale populației în medie pe o persoană în anul 2021 au fost de 3039,5 MDL, majorându-se cu 8,9% față de anul precedent. În termeni reali (ajustând la indicii prețurilor de consum), cheltuielile populației s-au redus în medie cu 3,6% față de anul precedent. Cele mai importante destinații de cheltuieli sunt: cheltuielile pentru produsele alimentare și băuturile nealcoolice (41,9% din cheltuielile de consum), cheltuielile pentru locuință, apă, electricitate și gaze (15,2%), cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte (9,1%).

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 ianuarie 2022 a constituit 675,0 mii pers. (din care 64,2% femei) sau cu 11,3 mii pers. mai puțin comparativ cu 1 ianuarie 2021. Mărimea medie a pensiei la 1 ianuarie 2022 a fost de 2578,46 MDL (cu 25,5% mai mare la bărbați decât la femei), ceea ce este cu 473,96 MDL sau cu 22,5% mai mult f.p.s.a.p.

Capitolul I

PRODUCȚIA¹

Produsul intern brut al Republicii Moldova, conform datelor operative pentru anul 2021, a constituit 241 870,5 mil.MDL, în prețuri curente de piață, înregistrând, astfel, o creștere în termeni reali cu 13,9% față de anul 2020.

Figura 1.1 Evoluția PIB în anii 2008 – 2021, %

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Tendința de creștere a valorilor produsului intern brut a fost păstrată pe întreaga perioadă a anului 2021.

Tabelul 1.1 Evoluția trimestrială a PIB în anul 2021

	TR. I	TR. II	TR. III	TR. IV	Anual
PIB, mil. MDL (trimestrial)	48 074	56 985	70 075	66 736	241 871
În % față de perioada respectivă a anului precedent (evoluție trimestrială)	108,4	116,5	111,6	118,9	113,9

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Principalele activități care au contribuit la creșterea Produsului Intern Brut în perioada dată au fost:

- Agricultură, silvicultură și pescuitul – cu o pondere în PIB de 10,4% și o creștere a VAB cu 45,0% au contribuit la creșterea PIB-ului cu 4,2%;
- Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transportul și depozitările; activitățile de cazare și alimentație publică –

¹ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale, elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

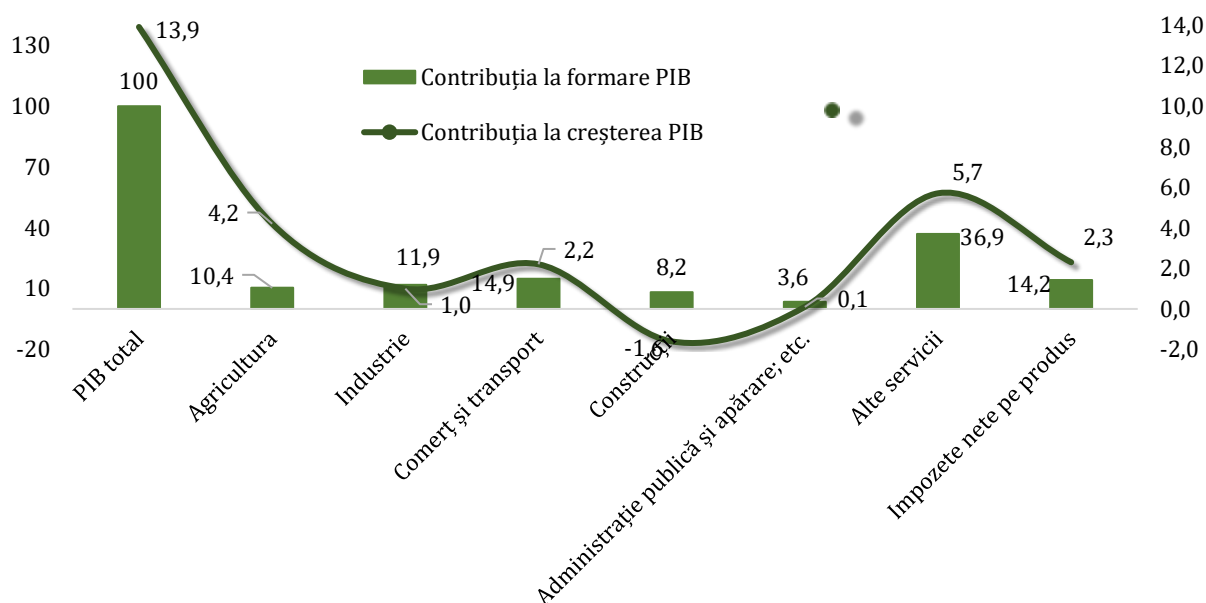
cu o pondere de 14,9% și o majorare a VAB cu 14,5% au contribuit la creșterea PIB-ului cu 2,2%;

- Transporturile și depozitare – având o pondere de 4,2% și o creștere a VAB cu 45,9% au favorizat la creșterea PIB-ului cu 1,6%;
- Informațiile și telecomunicațiile – având o pondere de 5,5% la formarea PIB-ului și o creștere a VAB cu 24,3%, de asemenea au majorat PIB-ul cu 1,2%;
- Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – cu o pondere la formarea PIB-ului de 2,1% a contribuit la creșterea lui cu 0,9% și o creștere a VAB a activității respective cu 46,6%;
- Arta, activități de recreere și de agrement – înregistrând o pondere în formarea PIB-ului de 1,0%, a favorizat la creșterea lui cu 0,5% și la creșterea VAB-ului a activității în sine cu 66,3%.

Impozitele nete pe produs în perioada respectivă au înregistrat o creștere a volumului propriu cu 17,1% astfel contribuind la formarea PIB cu 14,2% și la creșterea lui cu 2,3%.

Un impact negativ asupra creșterii PIB-ului în anul 2021 l-au avut construcțiile. În perioada respectivă, acestea au înregistrat o reducere a VAB-ului cu 16%, astfel, contribuind la formarea PIB cu 8,2% și la o diminuare a acestuia cu 1,6%.

Valoarea adăugată brută totală pe economie în perioada respectivă a înregistrat o creștere cu 13,5% f.p.s.a.p., astfel contribuind la formarea PIB-ului cu 85,8% și o creștere a acestuia cu 11,7%.

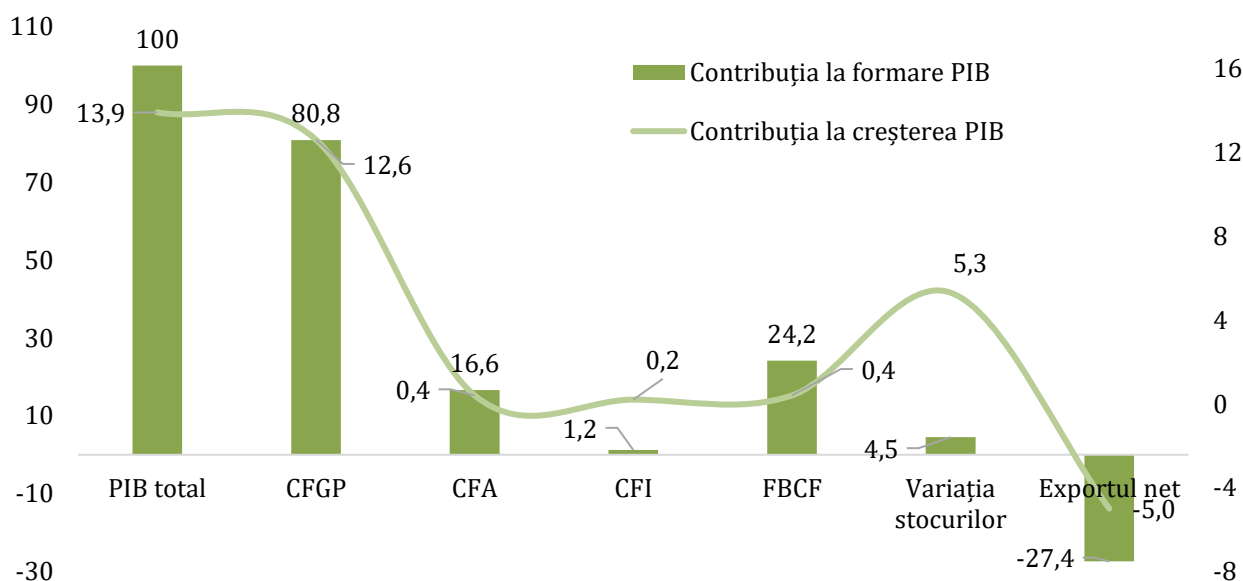
Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB-ului în anul 2021 și la creșterea acestuia față de anul 2020, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Din punct de vedere al categoriilor de utilizări, formarea și creșterea PIB-ului s-au datorat în mare parte:

- Consumului final al gospodăriilor populației – cu o contribuție la formarea PIB de 80,8% în anul 2021, a marcat o creștere cu 15,5% f.p.s.a.p., influențând astfel la majorarea PIB-ului cu 12,6%.
- Formarea brută de capital fix - a contribuit la formarea PIB-ului cu 24,2% din totalul acestuia, majorându-se în perioada respectivă cu 1,7%, sporind astfel PIB-ul cu 0,4%.

Un impact negativ asupra creșterii PIB-ului conform categoriilor de utilizări l-a avut exportul net de bunuri și servicii (-5,0%) ca rezultat al creșterii volumului fizic al importurilor de bunuri și servicii cu 19,2% și o creștere mai redusă a volumului fizic al exportului de bunuri și servicii cu 17,5%.

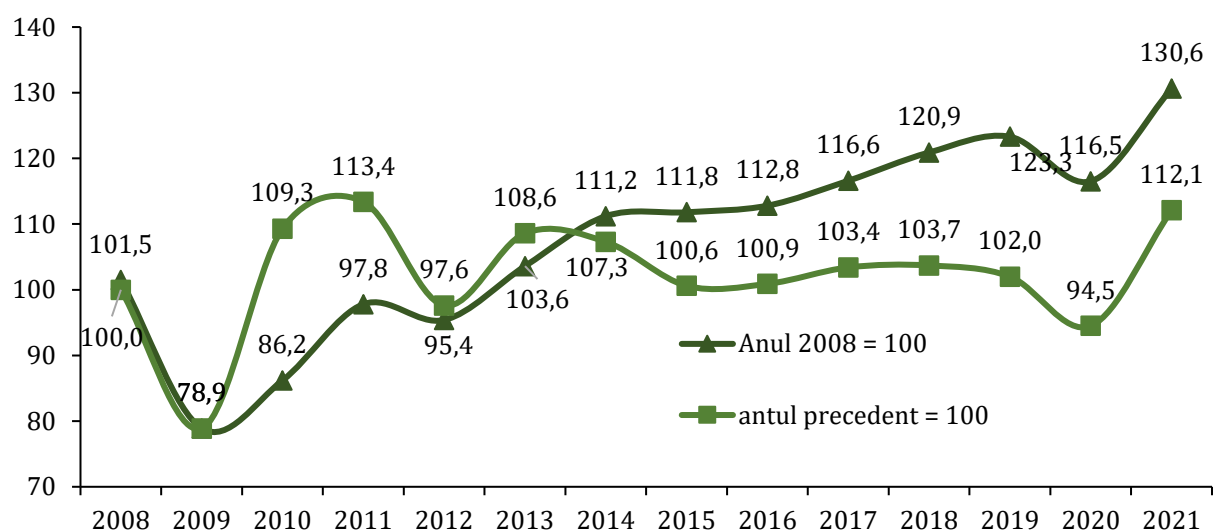
Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB-ului în anul 2021 și la creșterea acestuia față de anul 2020, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Industria

Producția industrială în anul 2021 a înregistrat o creștere cu 12,1% față de anul 2020, care la rândul său, comparativ cu 2019 a avut o diminuare cu 5,5%. Rezultatul dat se datorează industriei extractive care a înregistrat o creștere cu 11,9%, industriei prelucrătoare ce avut o creștere cu 11,4% și producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu o majorare de 16,1% f.p.s.a.p.

În cadrul industriei prelucrătoare care deține cea mai impunătoare cotă în totalul industriei, în perioada respectivă, cele mai semnificative creșteri au fost înregistrate de următoarele activități: fabricarea de mobilă (+74,4%), repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor (+58,8%), alte activități n.c.a. (+43,3%), prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite (+42,8%) și industria metalurgică (41,1%).

Figura 1.4 Indicii volumului producției industriale în anii 2008 - 2021 (%)

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Bineînțeles că în perioada respectivă au fost înregistrate și diminuări ale anumitor activități, printre care cele mai pronunțate au fost înregistrate la: fabricarea autovehiculelor, remorcilor și semiremorcilor (-23,4%), tipărirea și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor (-18,0%) și fabricarea substanțelor și a produselor chimice (-11,2%).

Tabelul 1.2. Activitatea sectorului industrial, anul 2021 față de anul 2020

	Anul 2021 față de anul 2020
INDUSTRIE - TOTAL	112,1
INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	111,9
Alte activități extractive	113,0
INDUSTRIA PRELUCRATOARE	111,4
Industria alimentară	108,9
Fabricarea băuturilor	110,6
Fabricarea produselor de tutun	C
Fabricarea produselor textile	111,0
Fabricarea de articole de îmbrăcăminte	112,2
Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	116,8
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	142,8
Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	125,4
Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	82,0
Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului	C
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	88,8
Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	112,2
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	114,3

Producția altor produse din minerale nemetalifere	112,2
Industria metalurgică	141,1
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	117,1
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	105,5
Fabricarea echipamentelor electrice	103,0
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	118,7
Fabricarea autovehiculelor, a remorcilor și semiremorcilor	76,6
Fabricarea altor mijloace de transport	C
Fabricarea de mobilă	174,4
Alte activități industriale n.c.a.	143,3
Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	158,8
PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	116,1
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	116,1

C = Date confidențiale (mai puțin de 3 unități raportoare)

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Agricultura

În anul 2021, sectorul agricol al Republicii Moldova a însumat 46 069 mil. MDL (în prețuri curente) a producției globale agricole ce prezintă o creștere cu 49,9% (în prețuri comparabile) comparativ cu anul 2020, care la rândul său comparativ cu anul 2019 a avut o diminuare a rezultatelor cu 27,2%. Rezultatul dat se datorează sporirii producției vegetale cu 75,5% f.p.s.a.p. atingând astfel o cotă de 81% din totalul producției globale agricole. Însă, în același timp, producția animalieră s-a diminuat cu 7,0% f.p.s.a.p. și a dus la influența negativă a producției agricole globale cu -2,2%.

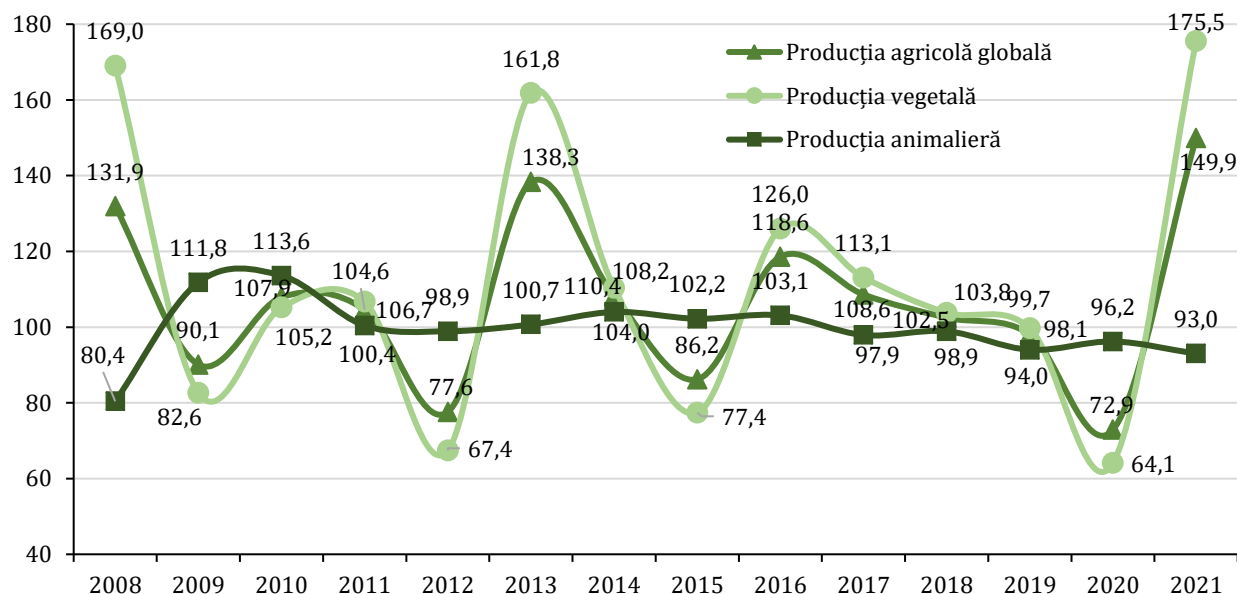

Figura 1.5. Evoluția volumului producției agricole în anii 2008-2021, %

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

În cadrul producției agricole vegetale, cele mai semnificative creșteri sunt înregistrate la producția (creșterea) de porumb pentru boabe (de 3,0 ori); producția (creșterea) de grâu (de 2,7 ori); producția (creșterea) de rapiță (+95,3%) și producția (creșterea) de floarea soarelui (+92,9%).

Tabelul 1.3. Principalele tipuri ale producției vegetale 2021

Principalele tipuri ale producției vegetale	2021, mii tone	în % față de 2020
Cereale și leguminoase boabe – total	4220	de 2,8 ori
din care:		
grâu	1558	de 2,7 ori
porumb pentru boabe	2333	de 3,0 ori
leguminoase pentru boabe	39	143,3
Floarea soarelui	950	192,9
Sfeclă de zahăr	635	150,1
Soia	47	140,1
Rapiță	92	195,3
Cartofi	217	126
Legume	230	101,2
Fructe, nuci și pomușoare – total	856	128,7
Struguri	516	111,7

Sursa: Elaborat în baza datelor Biroului Național de Statistică

În perioada anului 2021, în zootehnie a fost înregistrată o reducere a producției vitelor și păsărilor (în masă vie) cu 5,8%, reducerea producției de lapte cu 10,1% și o reducere a producției de ouă cu 7,9%.

Tabelul 1.4. Principalele tipuri ale producției animaliere, 2021, %

	total	în % față de 2020	ponderea în % față de total
Creșterea vitelor și păsărilor în masă vie, total (mii tone)	173,2	94,2	100
din care:			
întreprinderile agricole	91,3	97,0	52,7
gospodăriile populației	81,9	91,2	47,3
Lapte, total (mii tone)	289,2	89,9	100,0
din care:			
întreprinderile agricole	22,2	95,4	7,7
gospodăriile populației	267,0	89,5	92,3
Ouă, total (mil. buc.)	578,2	92,1	100,0
din care:			
întreprinderile agricole	237,7	93,8	41,1
gospodăriile populației	340,5	91,0	58,9

Sursa: în baza datelor Biroului Național de Statistică

Investițiile în active imobilizate

Investițiile în activele imobilizate în anul 2021 au atins cifra de 29 628,0 mil. MDL, ce prezintă o valoare net superioară față de anul 2020 cu 4,8%. Rezultatul pozitiv în marea sa parte se datorează investițiilor în imobilizările corporale, care constituind 97,8% din totalul investițiilor în active imobilizate în perioada respectivă au crescut cu 4,5% f.p.s.a.p. De asemenea, și imobilizările necorporale în perioada dată au înregistrat o creștere impunătoare cu 20,2%, atingând o cotă de 2,2% din totalul investițiilor în active imobilizate.

În cadrul investițiilor în imobilizări corporale cele mai pronunțate creșteri au înregistrat investițiile în mașini și utilaje (+19,1%) și investițiile din categoria alte imobilizări corporale (+11,3%). În același timp diminuări ale investițiilor au fost înregistrate în clădiri rezidențiale (-8,5%) și în clădiri nerezidențiale (5,0%).

Tabelul 1.5. Structura investițiilor în active imobilizate în 2021

	Realizări, mil. MDL	în % față de 2020	în % față de total
Investiții în active imobilizate - total	29628,0	104,8	100
Imobilizări necorporale	651,3	120,2	2,2
Imobilizări corporale	28976,7	104,5	97,8
din care:			
- clădiri rezidențiale	3666,7	91,5	12,4
- clădiri nerezidențiale	4587,3	95,0	15,5
- construcții ingineresti	7301,8	100,1	24,6
- mașini, utilaje, instalații de transmisie	8525,0	119,1	28,8
- mijloace de transport	3177,7	110,2	10,7
- alte imobilizări corporale	1718,2	111,3	5,8

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Sursa principală a investițiilor, ca de obicei, rămâne din mijloacelor proprii ale investitorilor, ce în perioada dată a crescut cu 8,4% și a atins cota de 58,8% din totalul surselor de finanțare pentru active imobilizate, fiind urmată de investițiile din creditele și împrumuturile externe ce în perioada dată au crescut cu 29,3%.

Tabelul 1.6. Structura investițiilor în active imobilizate pe surse de finanțare în 2021

	Realizări, mil. MDL	în % față de anul 2020	în % față de total
Investiții în active imobilizate - total	29628,0	104,8	100
care sunt finanțate din contul:			
- surse proprii	17420,1	108,4	58,8
- bugetul de stat	1748,5	60,3	5,9
- bugetele unităților administrativ-teritoriale	2355,3	132,1	7,9
- credite și împrumuturi interne	2120,9	100,9	7,2

- credite și împrumuturi externe	3038,6	129,3	10,3
- surse din străinătate	1170,5	90,6	4,0
- fondul rutier	1157,7	90,1	3,9
- fondul ecologic	232,8	128,6	0,8
- alte surse	383,6	121,7	1,3

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Comerțul și alte servicii destinate pieței

În perioada anului 2021, **cifra de afaceri a comerțului cu amănuntul** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) însumează valori net pozitive comparativ cu perioada similară a anului 2020, astfel înregistrând o creștere cu 12,0% (în prețuri comparabile). De asemenea, și **cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației**, comparativ cu cifra anului 2020 a sporit cu 71,3%. Dar, informativ, se merită de menționat că cifra de afaceri a serviciilor de piață prestate populației în anul 2020 comparativ cu cea din anul 2019 a înregistrat diminuări cu 15,7%.

Cifra de afaceri a comerțului cu ridicata și amănuntul al autovehiculelor și a motocicletelor precum și întreținerea și repararea acestora, în perioada anului 2021 a crescut cu 44,0% (prețuri curente) f.p.s.a.p., pe când în anul 2020 față de anul 2019 acest indicator s-a diminuat cu 18,1%.

De asemenea, în perioada anului 2021 atât **cifra de afaceri a comerțului cu ridicata** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele), cât și **cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate întreprinderilor** au avut majorări cu 24,5% și 28,1% respectiv, față de perioada similară a anului 2020. Pe când acești indicatori față de anul 2019 au înregistrat reduceri cu 5,6% și 15,5%, respectiv.

Transportul

Tabelul 1.7. Volumul mărfurilor transportate în perioada anului 2021

	anul 2021	în % față de 2020	Cota din totalul mărfurilor transportate
Mărfuri transportate, total, mii tone	19 725,0	119,2	100
din care pe modul de transport:			
- feroviar	3 331,5	115,6	16,9
- rutier	16 224,1	120,8	82,3
- fluvial	168,0	73,8	0,9
- aerian	1,4	106,4	0,01

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

În anul 2021, **volumul mărfurilor transportate** pe toate tipurile de transport a atins cifra de 19,7 mil. tone. Acest volum este net superior celui din perioada similară a anului precedent cu 19,2%. De asemenea și **parcursul mărfurilor** transportate pe toate tipurile de transport a crescut cu 14,8% f.p.s.a.p., astfel însumând 5321,1 mil. tone-km.

Rezultatele obținute se datorează transportării mărfurilor pe **cale rutieră** și pe **cale feroviară**, care având o cotă de 99,1% din totalul mărfurilor transportate au crescut în perioada respectivă cu 20,8% și 15,6%, respectiv. Doar transportarea mărfurilor pe cale fluvială în perioada anului 2021 a înregistrat diminuări cu 26,2% f.p.s.a.p. a volumului de mărfuri transportate.

Transportul public în Republica Moldova în perioada respectivă se bucură de creștere cu 9,5% comparativ cu anul 2020. Această creștere pozitivă se datorează transportării pasagerilor pe cale rutieră (prin intermediul autobuzelor și microbuzelor), care constituind 97,4% din totalul pasagerilor transportați a crescut cu 9,3% f.p.s.a.p. Cea mai semnificativă creștere a înregistrat transportarea pasagerilor pe cale aeriană care comparativ cu anul 2020 a crescut cu 117,6%, însă aceasta are o cotă nu prea semnificativă de doar 1,4% din totalul pasagerilor transportați. Restul căilor de transport (pe cale feroviară și fluvială) în perioada respectivă au înregistrat reduceri a numărului de pasageri (cu 17,0% și 20,1% respectiv).

Tabelul 1.8. Numărul de pasageri transportați pe moduri de transport public, 2021

	Mii pasageri	în % față de 2020
Transport public:	60 862,1	109,5
Autobuse și microbuze	59 257,2	109,3
Aerian	838,1	217,6
Feroviar	597,6	83,0
Fluvial	169,2	79,9

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Turismul

În anul 2021, turiștii și excursioniștii care au profitat de serviciile acordate de agențiile de turism și a turoperatorilor au atins cifra de 320,9 mii, sau altfel spus, o cifră cu 2,6 ori mai mult comparativ cu anul precedent. Rezultatul obținut se datorează tuturor tipurilor de turism care au contribuit la creștere în mod diferit, astfel la turismul receptor au participat circa 24,0 mii de turiști și excursioniști (cu 245,4% mai mult f.p.s.a.p.), la turismul emițător au participat 217,7 mii de turiști și excursioniști (cu 191,4% mai mult f.p.s.a.p.) și la turismul intern au participat 79,1 mii de turiști și excursioniști (cu 84,8% mai mult f.p.s.a.p.).

Persoanele rezidente ce au plecat din țară în perioada similară au avut scopul principal de odihnă, recreere și agrement (99,5%), principalele direcții fiind: Turcia (48,1%), Egipt (22,6%), Bulgaria (16,9%), Grecia (3%), România (2,2%), Muntenegru (1,9%) și Ucraina (1,8%).

Participanții la turismul intern au ales în special agenții de turism și turoperatori din mun. Chișinău (53,5%), din regiunile de dezvoltare Centru (36,1%) și Sud (8,2%).

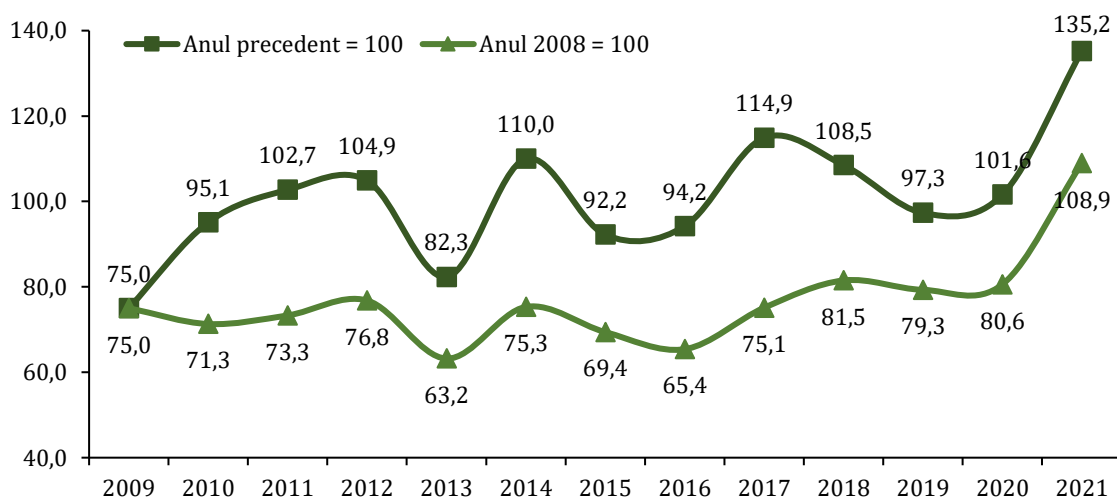
Tabelul 1.9. Turiști și excursioniști participanți la turismul organizat prin intermediul agențiilor de turism și a tur operatorilor

	turiști și excursioniști în anul 2021	% față de anul 2020
TOTAL	320 880	257,7
Turism receptor (primirea cetățenilor străini în țară)	24 006	345,4
Turism emițător (deplasarea rezidenților Republicii Moldova în străinătate)	217 678	291,4
Turism intern (deplasarea rezidenților Republicii Moldova prin interiorul țării, în scop turistic)	79 196	184,8

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Situația în regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender²

În anul 2021, producția industrială din partea stângă a râului Nistru a înregistrat o creștere cu 35,2% față de anul 2020.

Figura 1.6. Dinamica anuală a indicelui producției industriale 2009 -2021 (%)

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Organului oficial de statistică din regiunea transnistreană

Conform informației furnizate de către Organul de statistică din regiunea transnistreană, la creșterea volumului producției industriale pentru anul 2021 cel mai tare au influențat

² Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană: <http://mer.gospmr.org/gosudarstvennaya-sluzhba-statistiki/informacziya/o-soczialno-ekonomicheskopolozhenii-pmr.html>. Din cauza implementării parțiale a standardelor internaționale la elaborarea statisticilor oficiale de către organul de statistică din regiunea transnistreană, precum și a accesului redus la meta date, comparabilitatea datelor cu cele elaborate de către BNS este limitată și este dificil de evaluat.

întreprinderile din sfera siderurgiei (+20,6%); industriei ușoare (+14,1%) și din cadrul industriei alimentare (+8,6%).

Agricultura în partea stângă a râului Nistru și mun. Bender în anul 2021 a înregistrat o majorare a suprafețelor însămânțate cu 24,0%. În cadrul acestor suprafețe, aproximativ 62,1% au revenit culturilor cerealiere și leguminoase, 34,8% culturilor tehnice și 1,7% culturilor furajere.

Transportul în perioada respectivă a înregistrat creșteri, astfel au fost transportate mărfuri cu 16,2% mai mult f.p.s.a.p., însă având un parcurs mai mic față de anul precedent cu 13,3%. Transportul de pasageri în perioada respectivă a înregistrat creșteri cu +13,7% comparativ cu anul 2020.

Comerțul cu amănuntul în perioada anului 2021 se bucură de o creștere cu 15,1% (în prețuri comparabile) f.p.s.a.p. Acest fapt se datorează creșterii cifrei de afaceri a vânzărilor produselor nealimentare (+14,5%), cifrei de afaceri a produselor alimentare (+37,2%) și creșterii serviciilor prestate populației (+15,5%).

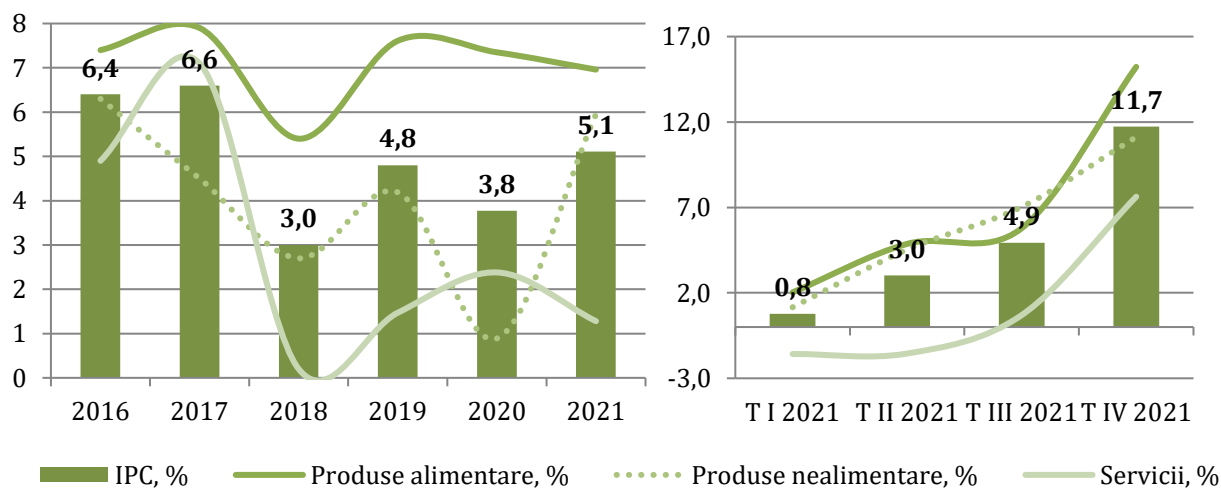
Capitolul II PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1 PREȚURI ȘI RATE DE SCHIMB

Prețuri

Rata medie anuală a inflației pentru anul 2021 s-a plasat în limitele coridorului de variație a țintei stipulate în Strategia politicii monetare pe termen mediu și a constituit 5,1%. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 7%, produse nealimentare – 6%, servicii – 1,3% f.p.s.a.p.

Accelerarea dinamicii ratei anuale a inflației în anul 2021 a fost antrenată preponderent de componente exogene ale IPC. Principala contribuție a aparținut majorării considerabile a prețurilor gazelor naturale, căreia i s-au alăturat influențe venite din continuarea scumpirii combustibililor și din creșterea semnificativă a prețurilor legumelor la nivel global. Presiuni inflaționiste au creat și problemele persistente din lanțurile globale de valoare adăugată, care, pe fondul revenirii rapide a cererii la produse industriale, au determinat majorarea prețurilor la aceste categorii de bunuri și respectiv a prețurilor finale la bunurile de consum.

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC

Sursa: Conform datelor Biroului National de Statistică

Rata anuală a inflației IPC a accelerat semnificativ în trimestrul IV 2021, până la 11,7% depășind semnificativ limita exterioară a coridorului de variație a țintei, stipulate în Strategia politicii monetare a BNM pe termen mediu. Această creștere a reflectat majorarea de practic trei ori a prețului de achiziție la gazele naturale precum și modificarea procedurii de formare a prețului la combustibil în această perioadă, cauzând creșterea bruscă a prețului la combustibil și a produselor ce au componentele gaz, petrol în cost. Comparativ cu perioada similară a anului precedent ritmul de creștere a inflației crescut cu 10,8 p.p. În aceeași perioadă, pentru

componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 15,2%, produse nealimentare – 11,1%, servicii – 7,6% f.p.s.a.p.

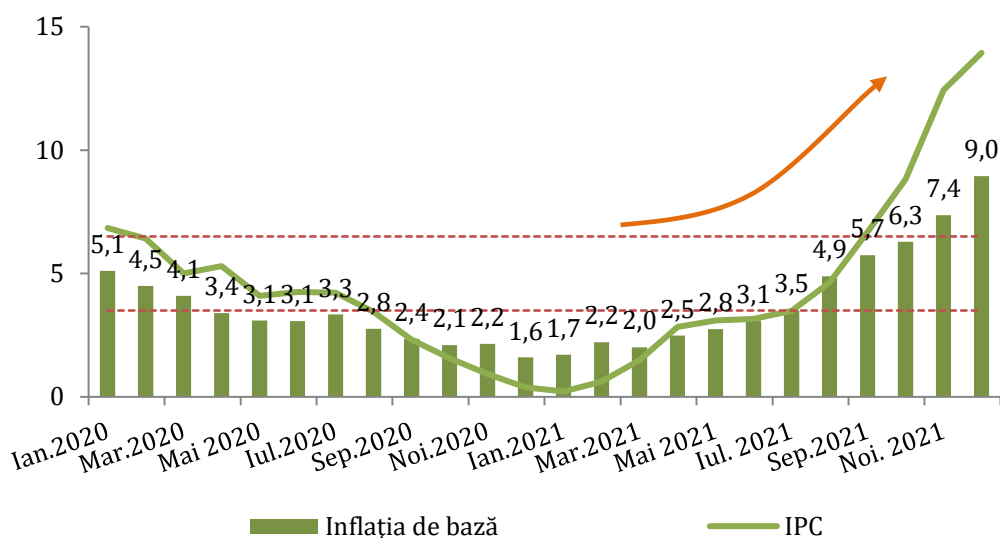
În trimestrul IV, 2021 indicele prețurilor de consum la produsele alimentare s-a majorat cu 15,2%, depășind valoarea indicatorului dat în aceeași perioadă a anului 2020 cu 12,5 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în octombrie – 12,7%, în noiembrie – 15,5%, în decembrie – 17,5%). Creșteri de preț au fost înregistrate la toate grupele de produse alimentare. Cele mai înalte rate au fost înregistrate pentru prețurile la legume cu 43,6%, în special: la varză cu 56,8%, la cartofi cu 42,9%, la tomate cu 41,8%, la ceapă cu 37,4%; la ulei vegetal cu 35,8%; la ouă cu 22,9% etc.

Prețurile la produsele nealimentare în trimestrul IV, 2021 s-au majorat cu 11,1% f.p.s.a.p, depășind valoarea indicatorului dat în aceeași perioadă a anului 2020 cu 11,5 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 10% în luna octombrie, 11,3% în noiembrie și 12,1% în decembrie). Creșteri de preț au fost înregistrate la toate grupele de produse nealimentare. Cele mai înalte rate au fost înregistrate pentru prețurile la combustibili și carburanți – 30,4%, materiale pentru întreținerea și repararea locuinței – 22,1%, mobilă – 17%, covoare – 13,5% etc. Influențele majore asupra prețurilor la produsele nealimentare au venit preponderent din scumpirea consistentă a combustibililor precum și din deficitul de materii prime creat în rezultatul blocajelor persistente în lanțurile de producție și aprovizionare pe plan intern și extern.

Un aport semnificativ la sporirea IPC a adus creșterea prețurilor la servicii, principala contribuție a aparținut majorării considerabile a prețurilor gazelor naturale. Prețurile la servicii în trimestrul IV al anului 2021 au crescut cu 7,6% f.p.s.a.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în luna octombrie – 1,6%, în noiembrie – 9,7% și decembrie – 11,6%). În perioada de referință, comparativ cu trimestrul IV al anului precedent, cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate la gazele naturale din rețea - cu 48,8%, serviciile pentru întreținerea și repararea locuințelor – cu 23,1%, pachetele turistice - cu 20% etc. Totodată, în rezultatul ajustării tarifelor reglementate un impact negativ a continuat să fie exercitat de ajustarea tarifului la energia electrică din ianuarie 2021, prețurile la energia electrică au scăzut cu 7,8% f.p.s.a.p.

Anul 2021 a fost marcat de creșterea continuă a inflației de bază. Ritmul anual de creștere al inflației de bază în perioada ianuarie – decembrie 2021 a fost de 4,2% f.p.s.a.p., avansând față de nivelul atins pentru aceeași perioadă a anului 2020 cu 1,2 p.p.

În trimestrul IV al anului 2021 indicele inflației de bază a fost de 7,53% f.p.s.a.p., cu 5,6 p.p. peste nivelul atins în aceeași perioadă a anului precedent. În expresie lunară, ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în lunile octombrie – 6,3%, noiembrie – 7,4% și în decembrie – 9% f.p.s.a.p. Creșterea inflației de bază s-a datorat unei multitudini de factori, printre care și majorarea prețurilor la materia primă pe piețele externe (lemn, materiale de construcție etc.) în contextul funcționării cu sincope a lanțurilor de producție și aprovizionare. În plus, situația sanitară a continuat să reprezinte o sursă importantă de riscuri și, mai ales, incertitudini, generând presiuni inflaționiste asupra serviciilor incluse în inflația de baza (serviciile culturale și recreative, HoReCa).

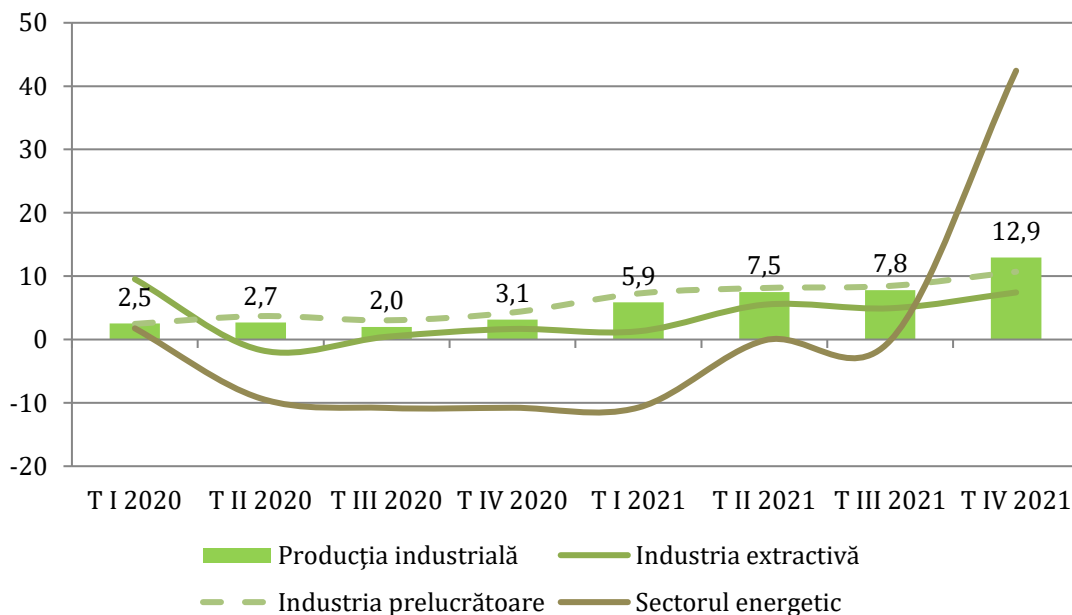

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

În anul 2021 au crescut și prețurile la producția industrială. Ritmul de creștere a IPPI a constituit 8,5%, cu 5,9 p.p. depășind valoarea acestuia pentru aceeași perioadă a anului precedent.

La sporirea prețurilor solicitate de către producători pentru produsele sau serviciile livrate în primul stadiu de comercializare o contribuție majoră a fost exercitată de majorarea prețurilor la gazele naturale și la combustibili în ultimul trimestru al anului.

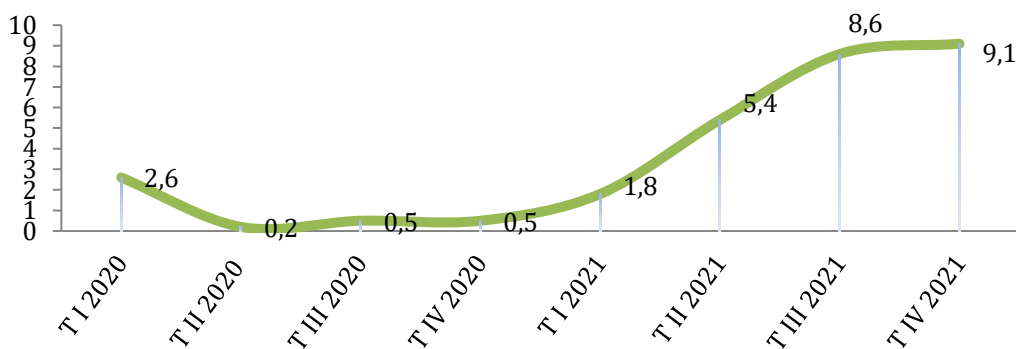
Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

În trimestrul IV, 2021 indicele anual al prețurilor producției industriale a crescut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 9,8 p.p. și a atins nivelul de 12,9%. Indicii prețurilor de producție au sporit și ei după cum urmează: în industria extractivă cu 5,8 p.p. până la 7,4%, în industria prelucrătoare cu 6,4 p.p. până la 10,7% și în sectorul energetic cu 53,2 p.p. până la 42,4% f.p.s.a.p.

Sectorul construcții în anul 2021 pe lângă constrângerile asociate deficitului de personal calificat s-a ciocnit și cu probleme de aprovizionare, care s-au răsfrânt și asupra prețurilor în domeniu, care au urmat un trend ascendent pe parcursul întregului an.

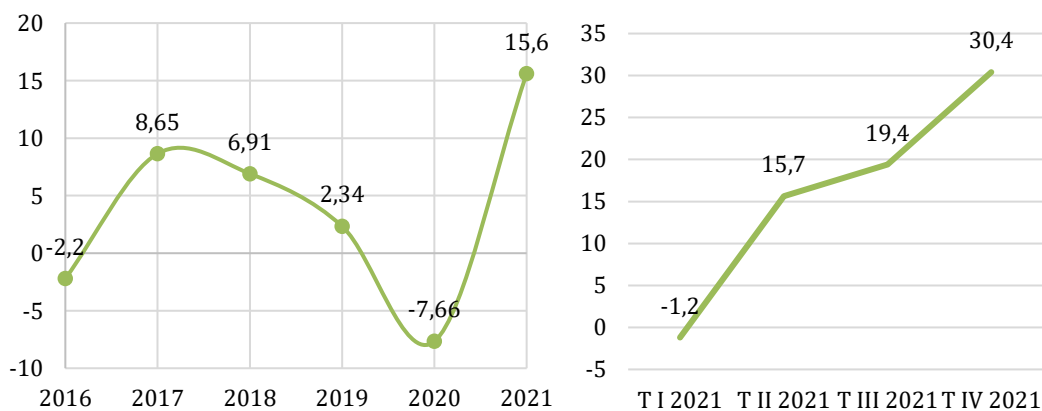
În expresie trimestrială ritmul de creștere a prețurilor în construcții a urcat de la 1,8% în primul trimestru până la 9,1% f.p.s.a.p. în trimestrul IV, 2021. În condițiile creșterii prețurilor în construcții concomitent cu scăderea puterii de cumpărare a populației pe fondul creșterii generalizate a prețurilor de consum, reprezintă un risc de stagnare pentru dezvoltarea acestui sector în viitor.

Figura 2.1.4. Ritmul anual de creștere a prețurilor în construcții, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Pe fondul evoluțiilor recente ale cotațiilor țițeiului pe piețe internaționale, ritmul de creștere a prețurilor la combustibili în anul 2021 a constituit 15,6% cu 23 p.p. peste nivelul înregistrat în p.s.a.p.

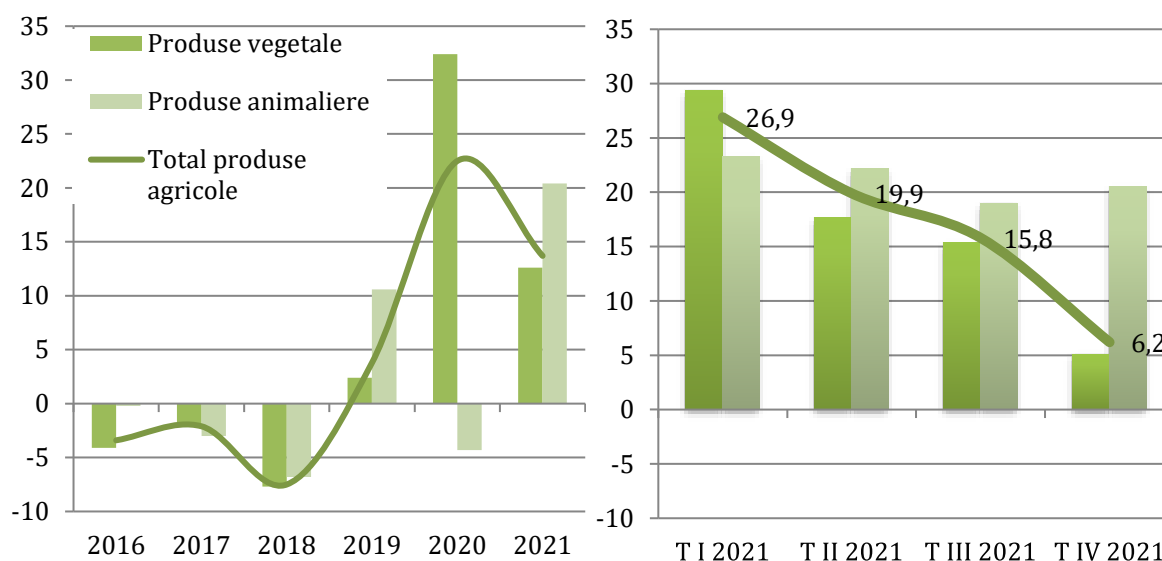

Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a prețurilor la combustibil, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

În trimestrul IV al anului 2021 ritmul de creștere a scăzut cu 4,2 p.p. și a atins nivelul de 2,8%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. În conjunctura internațională actuală și pe viitor se anticipează o accelerare semnificativă a prețurilor la combustibil.

Pe un trend descendent s-au plasat în anul 2021 prețurile pentru produsele agricole, condițiile climatice favorabile determinând creșterea ofertei de produse agricole. Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole pentru anul 2021 a constituit 13,7%, ceea ce reprezintă o decelerare de ritm față de anul precedent cu 8,8 p.p.

Figura 2.1.6. Ritmul anual de creștere a prețurilor la produsele agricole, %

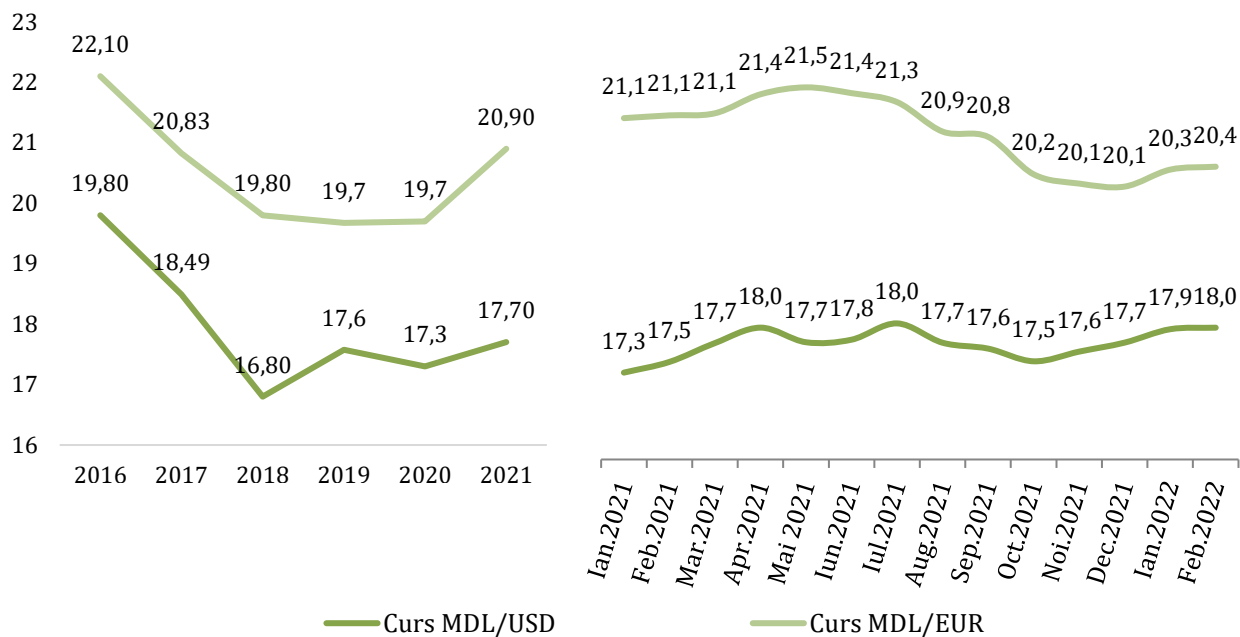
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

În trimestrul IV al anului 2021, prețurile producătorului la produsele agricole au crescut cu 6,2% față de perioada similară a anului 2020. Cel mai mare aport la creșterea prețurilor la produsele agricole au avut prețurile la produsele animale, care au înregistrat un spor de 20,5% f.p.s.a.p. Prețurile la produsele vegetale în ultimul trimestru al anului, au crescut cu 5,1%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. Cele mai mari creșteri de preț în această perioadă au fost înregistrate la nuci, hrișcă, verzături, alte legume. Au crescut semnificativ prețurile la bovine, porcine și ouă.

Rate de schimb

În perioada ianuarie – decembrie, 2021 evoluția ratelor de schimb ale monedei naționale au fost marcate de oscilații, traiectoria ascendentă fiind inversată temporar pe parcursul anului. Pe parcursul anului, față de anul precedent, leul s-a depreciat în raport cu dolarul SUA cu 2,3% în termeni nominali și cu 0,5% în termeni reali; față de moneda euro, acesta s-a depreciat cu 6,1% în termeni nominali și s-a apreciat cu 2,1% în termeni reali, în condițiile în care valoarea monedei americane a crescut în raport cu euro.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Figura 2.1.7. Evoluția cursului mediu nominal de schimb al MDL comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

În trimestrul IV 2021, cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 17,6 MDL/USD și 21,1 MDL/EUR. Față de dolarul SUA comparativ cu perioada similară a anului precedent leul s-a depreciat cu 2,7% în termeni nominali și apreciat cu 2% în termeni reali; față de moneda unică europeană acesta s-a depreciat cu 1,4% în termeni nominali și s-a apreciat cu 7,5% în termeni reali. Din perspectiva variației anuale medii a cursului de schimb consemnate în trimestrul IV, leul și-a sporit substanțial deprecierea față de dolar.

2.2. POLITICA MONETARĂ

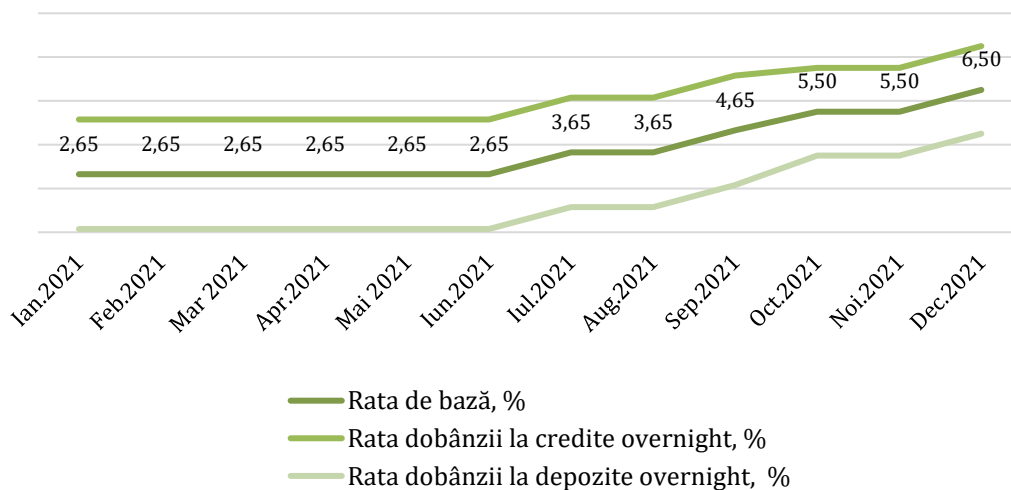
Politica monetară promovată de Banca Națională a Moldovei pe parcursul anului 2021 s-a conformat acumulării unor presiuni inflaționiste, amplificate de majorarea prețurilor la combustibili și energie pe plan extern, creșterea cererii agregate alimentată de activitatea de creditare bancară și deficitul în lanțurile de aprovizionare ale agenților economici pe plan extern și intern etc.

La sfârșitul anului BNM a intervenit activ pentru înăsprirea condițiilor monetare și comprimarea volumului de împrumuturi bancare prin majorarea treptată a ratei dobânzii de politică monetară și îngustarea a coridorului simetric format de ratele dobânzilor la facilitățile permanente.

Instrumentele politicii monetare

În trimestrul IV 2021, BNM a hotărât majorarea în două etape a ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 6,5%, de la 4,65% pentru păstrarea controlului ferm asupra lichidității de pe piața monetară. Totodată, îngustarea coridorului simetric format de ratele dobânzilor facilităților permanente în jurul ratei dobânzii de politică monetară la $\pm 2p.p.$, de la $\pm 2,5p.p.$,

implicând majorarea ratei dobânzii la facilitatea de creditare la 8,5%, de la 7,15%, și celei aferente facilității de depozit la 4,5% de la 2,15%.

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de politică monetară ale BNM

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Toate deciziile BNM în această perioadă tind să întărească capacitatea economiei naționale de a face față unor eventuale evoluții economice adverse, urmărind realizarea obiectivului său fundamental de asigurare și menținere a stabilității prețurilor.

Rezervele obligatorii

Rata rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă, precum și rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile au fost menținute la nivelurile în vigoare, 26% și 30% corespunzător.

Totodată, în vederea sterilizării excesului de lichidități pe piața monetară și diminuarea presiunilor inflaționiste, BNM în primul trimestru al anului 2022 a operat o nouă majorare a ratei rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în MDL și valute neconvertibile, la un nivel de 28% de la 26%.

Ținând cont de informațiile oferite de BNM precum și evoluția ulterioară a ratelor la rezervele obligatorii se observă o tendință de echilibrare a ratelor pentru ambele clase de rezerve obligatorii la un nivel de circa 30% din fondurile atrase.

Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

În trimestrul IV al anului 2021 BNM a continuat cu o periodicitate de 14 zile să efectueze operațiuni de piață deschisă, acesta fiind un instrument principal al ajustărilor lichidităților sistemului bancar. Pe parcursul trimestrului IV, 2021 soldul mediu lunar al operațiunilor de sterilizare a scăzut practic în jumătate față de perioada similară a anului precedent (în scădere cu 3,02 mld. MDL) și a constituit 3,05 mld. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna octombrie 2021, când soldul mediu zilnic al vânzărilor de CBN-uri a fost -3 mld. MDL.

Intervențiile pe piața valutară

În trimestrul IV, 2021 BNM a intervenit pe piața valutară în special în calitate de vânzător de valută. Intervențiile BNM în această perioadă au ca scop sterilizarea suplimentară a masei monetare în lei, pentru diminuarea presiunilor inflaționiste. Volumul vânzărilor de valută în trimestrul IV, 2021 a constituit în sumă circa 286,9 mil.USD.

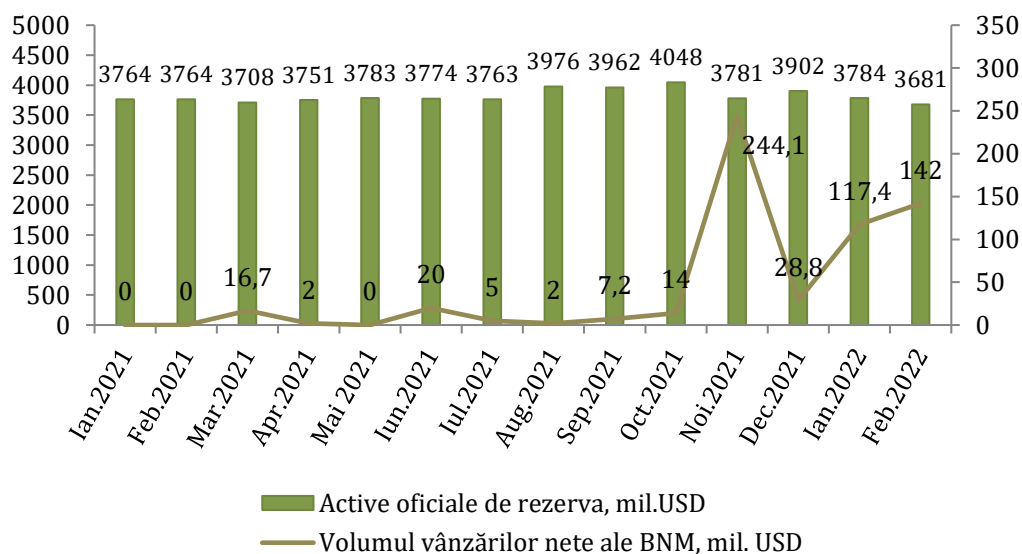
**Tabel 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară
în perioada ianuarie 2021 - februarie 2022**

Luna	Volumul procurărilor, (echivalentul în mil. USD)	Volumul vânzărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)
Ianuarie 2021	1,5	0
Februarie 2021	3,1	0
Martie 2021	0	16,7
Aprilie 2021	5	2
Mai 2021	18	0
Iunie 2021	0	20
Iulie 2021	0	5
August 2021	14,8	2
Septembrie 2021	0	7,2
Octombrie 2021	18,2	14
Noiembrie 2021	0	244,1
Decembrie 2021	7,7	28,8
Ianuarie 2022	6	117,4
Februarie 2022	31	142

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Nivelul rezervelor oficiale de la începutul anului 2021 rămâne conform tuturor cerințelor de adecvare, asigurând un nivel suficient de acoperire a importurilor de mărfuri și servicii.

Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului IV, 2021 s-au majorat cu 118 mil.USD față de perioada similară a anului precedent și au constituit 3902 mil.USD. Totodată, rata de creștere a rezervelor oficiale s-a diminuat semnificativ, volumul major de intervenții pe piața valutară în calitate de vânzător de valută a BNM și plățile aferente serviciului datoriei publice externe diminuând acest indicator de la 23% în decembrie 2020, până la 3% în decembrie 2021 f.p.s.a.p. O atenuare a dinamicii anuale negative s-a obținut din contul finanțărilor externe sub formă de granturi și programe de susținere și dezvoltare din partea UE și altor organizații financiare internaționale.

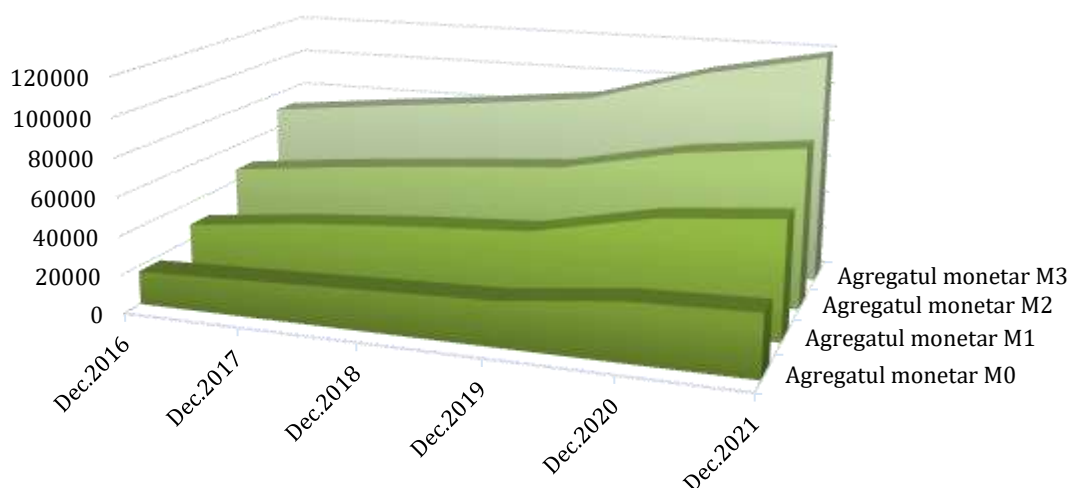

Figura 2.2.2. Evoluția activelor oficiale de rezervă

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Indicatorii monetari

Anul 2021 a fost marcat de trenduri opuse în evoluția masei monetare, prima jumătate a anului aceasta a fost în creștere inversând-și trendul la mijloc de an, odată cu înăsprirea de către BNM a condițiilor de politică monetară. Astfel, și în trimestrul IV, 2021 rata de creștere a masei monetare își prelungește trendul pronunțat descrescător înregistrând un nivel de 11,3%, cu 8,4 p.p. inferior celui înregistrat în p.s.a.p.

Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3 în perioada anilor 2016-2021

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 31.12.2021, comparativ cu datele înregistrate la data de 31.12.2020 a evoluat după cum urmează:

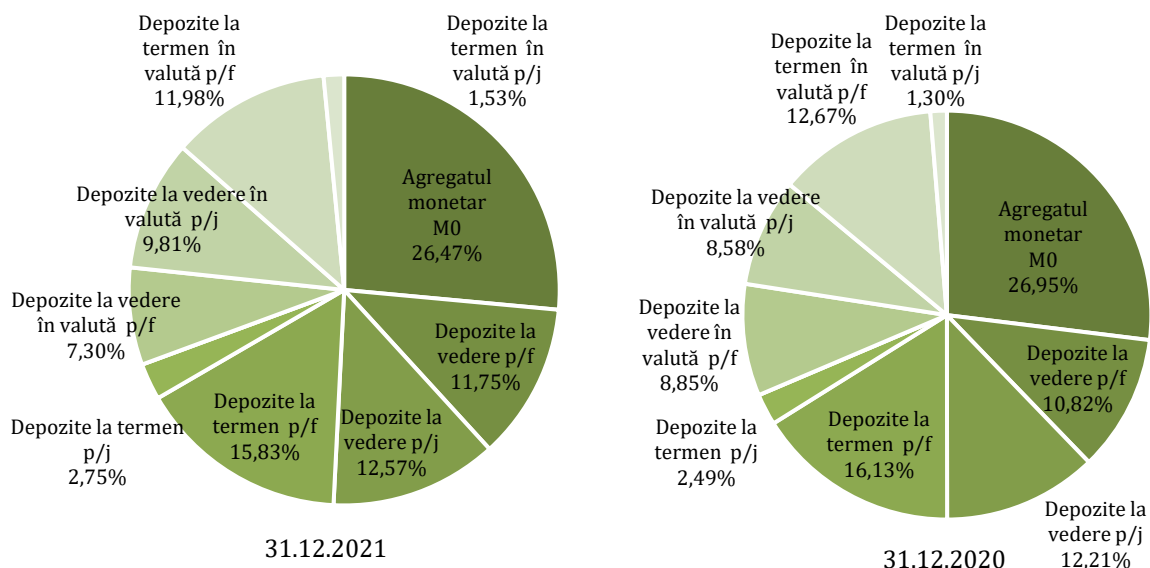
- agregatul monetar M0 a crescut doar cu 6% f.p.s.a.p., și a constituit aproximativ 31,6 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 s-a majorat cu 10% și a atins un nivel de 60,8 mld. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a fost și el robust de 9,5%, și a constituit cca 83,1 mld. MDL
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 11,3% și s-a cifrat la 119 mld. MDL.

La sfârșitul trimestrului IV al anului 2021, volumul bazei monetare a înregistrat un spor de cca 3,4% f.p.s.a.p. și a constituit 57,5 mld. MDL.

În trimestrul IV, 2021 urmărim modificări și în structura masei monetare, pe seama sporirii ponderii volumului de depozite la vedere în monedă națională și masei monetare în valută străină.

Astfel, la 31.12.2021 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 26,5%; depozite la vedere – 24,3%; depozite la termen – 18,6% și depozite în valută – 30,6%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului IV al anului 2021, a crescut ponderea depozitelor la vedere cu 0,6 p.p. și a depozitelor în valută străină cu 1,1 p.p., agregatul monetar M0 și depozitele la termen și-au diminuat ponderea cu 1,2 p.p. și 0,6 p.p. f.p.s.a.p. corespunzător. Evoluțiile trimestriale arată o schimbare structurală a masei monetare prin migrarea banilor din depozite la termen în cele la vedere și din valută națională în valută străină, ceea ce ar putea fi interpretat pe de o parte drept o scădere a încrederii populației în moneda națională cât și creșterea înclinației medii spre consum.

Creșterea depozitelor la vedere în monedă națională s-a realizat cât din contul sporirii depozitelor persoanelor fizice atât și a celor juridice, situație similară se observă și în cazul depozitelor la termen, doar că în sens opus.

Figura 2.2.4. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Majorarea ponderii depozitelor valută, atât la termen cât și la vedere s-a datorat în special majorării soldurilor deținute de persoanele fizice.

Prețuri, rate de schimb și politica monetară în regiunea din partea stângă a râului Nistru

Strategia de politica monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru se bazează pe principiul depășirii crizei economice din regiune și menținerea stabilității sistemului financiar prin promovarea unei politici monetare bazate pe țintirea cursului valutar de schimb.

În prima jumătate a anului 2021, în condițiile unor procese inflaționiste moderate în regiune, rata de refinanțare a băncii centrale s-a menținut la nivelul de 7%. Rata rezervelor obligatorii a fost menținută la nivelul de 12% pentru sursele atrase în ruble și de 14% pentru cele atrase în valută străină.

Situația pe **piața valutară** internă a regiunii se menține relativ stabilă. Cursul oficial de schimb al dolarului american a fost la nivelul inferior al intervalului țintă stabilit de politica monetară internă, de 16,1-16,5 RUB/USD. Odată cu consolidarea monedelor țării partenere ale regiunii și creșterea presiunii inflaționiste în al doilea trimestru al anului 2021, cursul real de schimb al rublei transnistrene a scăzut cu 0,5% (în perioada similară a anului precedent - -1,3%).

Cursul mediu nominal de schimb față de moneda unică europeană, pe piața valutară internă a regiunii din partea stângă a râului Nistru la finele semestrului I 2021 s-a depreciat cu 7% f.p.s.a.p., și a constituit 19,4 RUB/EUR.

Inflația. În general, pentru 2021, rata inflației a fost de 7,4% față de 1,5% în 2020. În termeni anuali, influența factorilor administrativi și sezonieri a predominat asupra celor monetari: inflația „non-core” a fost de 8,0%, de bază - 6,9% (2,2% și, respectiv, 0,9%, cu un an mai devreme).

Creșterea prețurilor s-a remarcat și la produsele industriale. Prețurile medii de vânzare la bunurile industriale în trimestrul IV 2021 au crescut cu 4,7%, pe parcursul anului - cu 11,4%.

Sectorul monetar al regiunii din partea stângă a râului Nistru în anul 2021 s-a caracterizat printr-o creștere a ofertei de bani agregate, datorită extinderii ofertei de bani atât în monedele naționale, cât și în monedă străină. În trimestrul IV, 2021 volumul masei monetare a crescut cu 4,6%, constituind la 1 ianuarie 2022 - 4.492,2 milioane de ruble.

Principalul impact asupra modificării masei monetare în ruble a fost creșterea componentei numerar la cu 5,4%. Această dinamică se datorează în primul rând implementării la sfârșitul anului a plăților sociale către populație din ajutorul umanitar. Ponderea numerarului în total masă monetară a crescut cu 0,2 puncte procentuale, până la 29,4%. În trimestrul IV, 2021 baza monetară a crescut cu 5,1%, ajungând la 3 906,0 milioane RUB la 1 ianuarie 2022.

Capitolul III

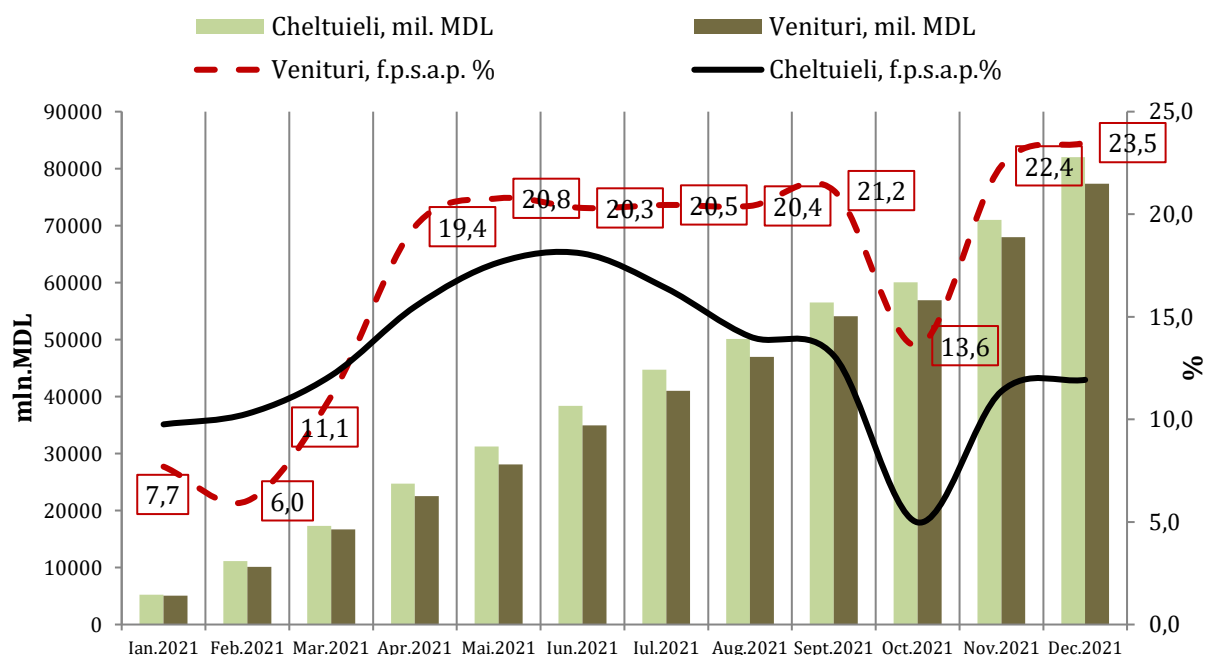
FINANȚE

3.1. FINANȚE PUBLICE

În anul 2021, ritmul de creștere al veniturilor bugetului public național a fost superior dinamicii cheltuielilor publice. Astfel, veniturile bugetului public național au înregistrat creșteri, cu 23,5% mai mult decât veniturile acumulate în aceeași perioadă a anului 2020.

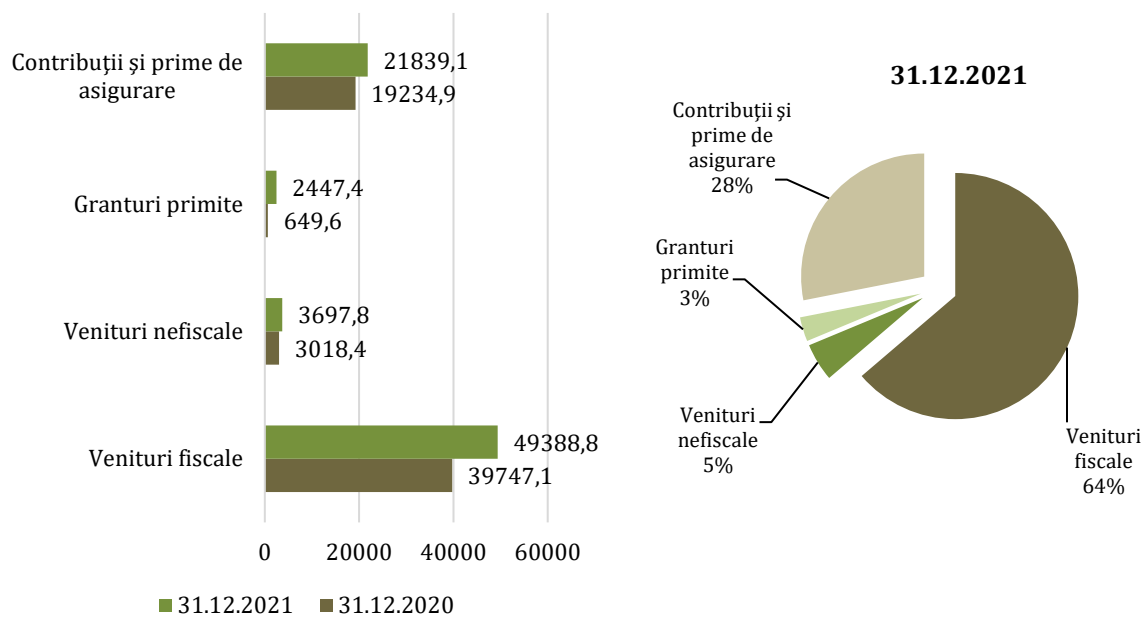
La data de 31.12.2021 veniturile bugetului public național (BNP) au constituit 77373,1 mil. MDL, în creștere cu 14717,8 mil. MDL sau în termeni nominali cu 23,5% comparativ cu perioada similară a anului 2020. La creșterea încasărilor bugetului public în anul 2021, au contribuit impozitele și taxe, care au însumat suma de 49388,8 mil. MDL, în creștere cu 24,3%, contribuțiile și prime de asigurări au înregistrat creșteri cu 13,5%, (însumând 21839,1 mil. MDL) și la categoria alte venituri s-au înregistrat creșteri cu 22,5% în sumă de 3697,8 mil. MDL, față de perioada similară a anului 2020.

De altfel, se observă o creștere ușoară a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii cu 13,5% f.p.s.a.p. și respectiv a primelor pentru asigurările obligatorii de asistență medicală cu 13,7% f.p.s.a.p. La capitolul, granturi primite se înregistrează scăderi cu 1797,8 mil.MDL f.p.s.a.p. în sumă de 2447,4 mil.MDL. La pozițiile: TVA au crescut cu 29% f.p.s.a.p, accize au avut o creștere de 18%, accize la mărfurile produse pe teritoriul RM au crescut cu 18% și acize la mărfuri importate au crescut cu 13,9% f.p.s.a.p. Respectiv și impozitul pe venit a constituit 11143,1 mil. MDL în creștere cu 20% față de decembrie 2020 și impozitul pe proprietate s-a majorat cu 29% f.p.s.a.p.

Figura 3.1.1. Dinamica veniturilor și a cheltuielilor publice în anul 2021, mil. MDL, %
Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

În anul 2021, veniturile nefiscale au constituit 3697,8 mil. MDL, cu 22,5% mai mult față de perioada similară al anului 2020. Respectiv, s-au majorat componentele acestuia: „Venituri din proprietate” cu 24,4% (însumând 3697,8 mil. MDL), componenta „Amenzi și sancțiuni” a crescut cu 37,7% f.p.s.a.p., (însumând 389 mil.MDL) și „Venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor” cu 22,9% f.p.s.a.p. În perioada analizată a anului curent am putut asista la o reducere a componentei „Donații voluntare” cu 44,2% (101,1 mil. MDL).

Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN în 2021, mil. MDL, %

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

În primele trei luni ale anului 2022, la bugetul public național (BPN) au fost acumulate venituri în sumă de 20,0 miliarde MDL, cu 3,3 miliarde MDL mai mult f.p.s.a.p. Cheltuielile au constituit 21,1 miliarde MDL, care comparativ cu aceeași perioadă a anului 2021 sunt mai mari cu 3,9 miliarde MDL. Executarea BPN s-a încheiat cu un deficit în sumă de 1,1 miliarde MDL, iar soldurile mijloacelor bănești în conturile bugetelor componente ale bugetului public național au constituit 9,4 miliarde MDL. Veniturile bugetului de stat în perioada ianuarie - martie 2022 au constituit 13,0 miliarde MDL. Comparativ cu perioada similară a anului trecut acestea s-au majorat cu 2,5 miliarde MDL.

Veniturile totale ale bugetului de stat au constituit 49383,8 mil. MDL, inclusiv: veniturile generale și colectate – 44513,7 mil. MDL, granturi – 2290,6 mil. MDL, transferuri primite în cadrul BPN – 11,6 mil. MDL și alte venituri – 2567,9 mil. MDL. Comparativ cu perioada similară a anului 2021, veniturile totale ale bugetului de stat au crescut cu 28,3%, în urma majorării veniturilor generale și colectate cu 24,4% f.p.s.a.p.

În acest context, veniturile totale ale bugetului asigurărilor sociale de stat au constituit 27246,9 mil. MDL, care comparativ cu perioada respectivă a anului trecut a crescut cu 12,2% (24285,6 mil. MDL). Veniturile totale ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală au constituit 11540 mil. MDL, în creștere cu 35,1% (8542,5 mil. MDL) comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. Veniturile totale ale bugetelor locale în anul 2021, au constituit 20387,1 mil. MDL în

creștere cu 11,6% (18264,3 mil. MDL) f.p.s.a.p. Autoritățile publice locale au acumulat venituri din impozite și taxe în sumă de 4875,1 mil. MDL. Iar, transferul de la bugetul de stat au constituit în sumă de 14609,1 mil. MDL cu 7,3% mai mult față de perioada similară a anului precedent.

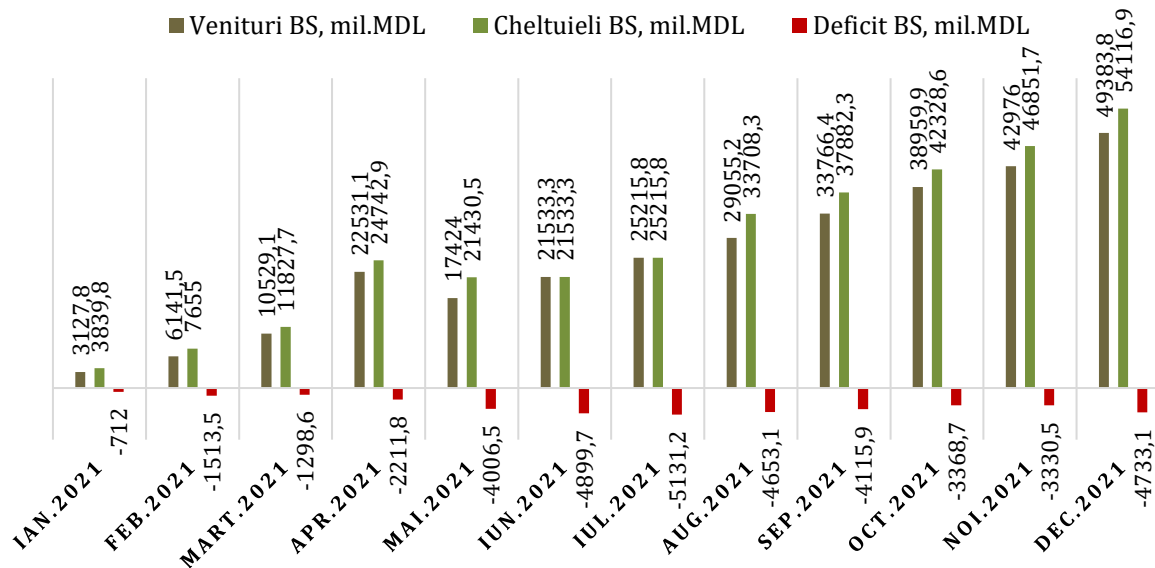

Figura 3.1.3. Executarea bugetului de stat în anul 2021, mil. MDL

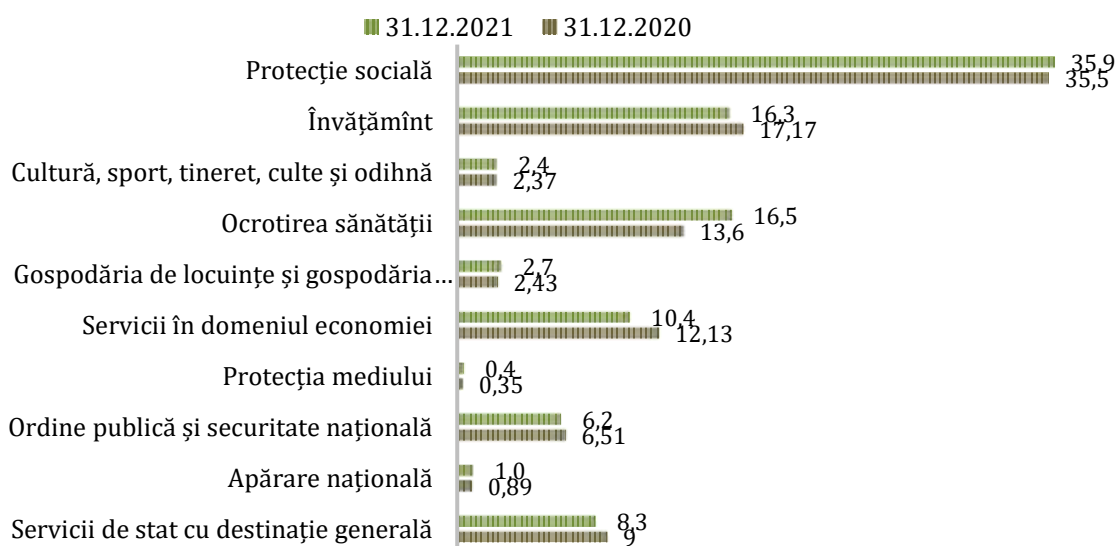
Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

În anul 2021, cheltuielile realizate din BPN au înregistrat o creștere de 12% f.p.s.a.p., susținute preponderent de dinamica cheltuielilor sociale (cu o pondere de 71,1% din valoarea totală a cheltuielilor). Partea de cheltuieli a bugetului public național în anul 2021 s-a realizat în sumă de 82013,6 mil. MDL, fiind în creștere cu 12% comparativ cu perioada similară a anului 2020. În anul 2021, executarea cheltuielilor bugetului public național s-a atribuit următoarelor componente:

- ✓ servicii de stat cu destinație generală însumând 6828,1 mil.MDL, în creștere cu 3,6% f.p.s.a.p.;
- ✓ apărare națională a constituit 783,6 mil. MDL, în creștere cu 20,5%, f.p.s.a.p.;
- ✓ ordine publică și securitate națională însumând 5112,3 mil. MDL, în creștere cu 7,2%, f.p.s.a.p.;
- ✓ servicii în domeniul economiei a constituit 8495,2 mil. MDL, în descreștere cu 4,3%, f.p.s.a.p.;
- ✓ protecția mediului a constituit 309,4 mil. MDL, în creștere cu 22%, f.p.s.a.p.;
- ✓ gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale a constituit 2174,4 mil. MDL, în creștere cu 22,1% f.p.s.a.p.;
- ✓ ocrotirea sănătății însumând 13527,8 mil.MDL în creștere cu 35,4% f.p.s.a.p.;
- ✓ cultură, sport, tineret, culte și odihnă a însumat 1959,1 mil.MDL în creștere cu 13% f.p.s.a.p.;
- ✓ protecția socială a constituit suma de 29425,5 mil.MDL în creștere cu 13% f.p.s.a.p.;
- ✓ învățământ a însumat 13398,2 mil.MDL în creștere cu 6,5% f.p.s.a.p.

Per ansamblu, ponderea cheltuielilor publice în anul 2021 nu a generat mari schimbări față de anul 2020. Prin urmare, cheltuielile de ordin social (învățământ, cultură, ocrotirea sănătății, protecția socială) au însumat în anul 2021 – circa 42796,7 mil. MDL ceea ce reprezintă în jur de

71,1% (mai mult cu 2,4 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada dată. Conform Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014 prioritar sunt onorarea obligațiilor de deservire a datoriei de stat externă și internă, precum și achitarea salariilor, pensiilor și prestațiilor sociale.

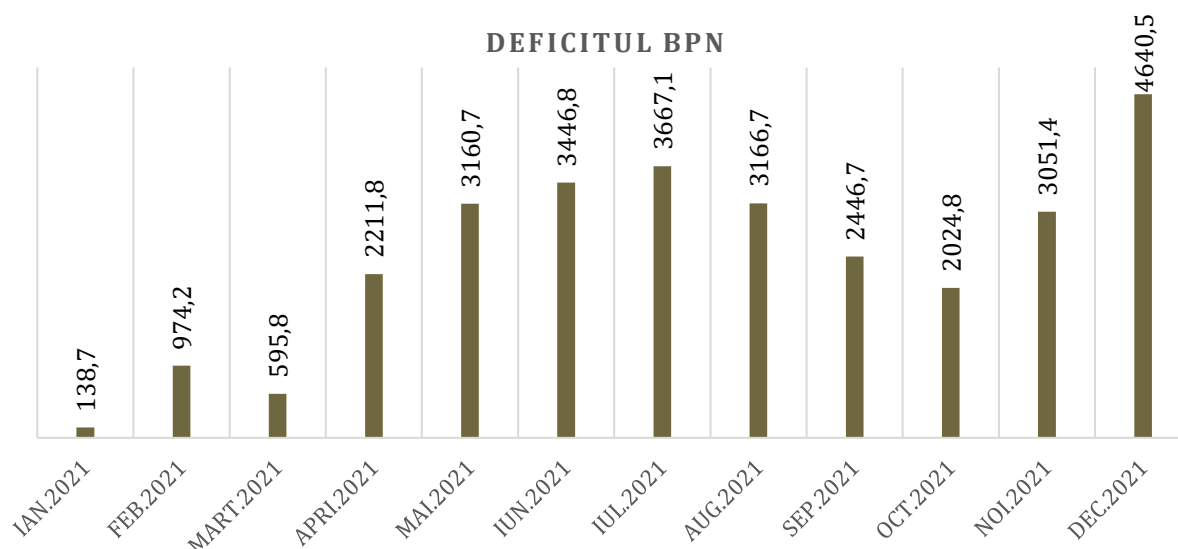

Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor în BPN în anul 2021, %

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

Conform Rapoartelor prezentate de Ministerul Finanțelor, proiectul legii bugetului de stat pentru anul 2022 a fost aprobat, în cadrul ședinței plene a Parlamentului, în lectură finală. Principalele măsuri de politici aprobate se referă la domeniul de salarizare, ocrotirea sănătății, protecția și asigurarea socială, dezvoltarea regională și locală, precum și mediul de afaceri. Prin urmare, potrivit proiectului, în anul viitor, veniturile la bugetul de stat vor constitui 50,1 miliarde MDL, în creștere cu 9,2% f.p.s.a.p., cheltuieli în sumă de 62,5 miliarde MDL, cu 13,1% mai mult comparativ cu anul 2021, în timp ce deficitul bugetar va constitui 15,1 miliarde MDL. Majorarea veniturilor se datorează, în principal, încasărilor din impozite și taxe. La capitolul cheltuieli, sunt prevăzute alocări de resurse pentru majorarea ajutorului pentru perioada rece a anului cu 200 MDL, compensarea parțială pentru gospodăriile casnice a costurilor facturilor la gaze naturale și energie termică, precum și extinderea ariei de acoperire a proiectelor din cadrul Fondului Național de Dezvoltare Regională, precum și creșterea graduală a salariilor angajaților din sectorul bugetar. Proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2022 a fost elaborat ținând cont de impactul pandemiei de COVID-19, concomitent cu situația de alertă în sectorul energetic, precum și a impactului acestor situații asupra bugetului public național.

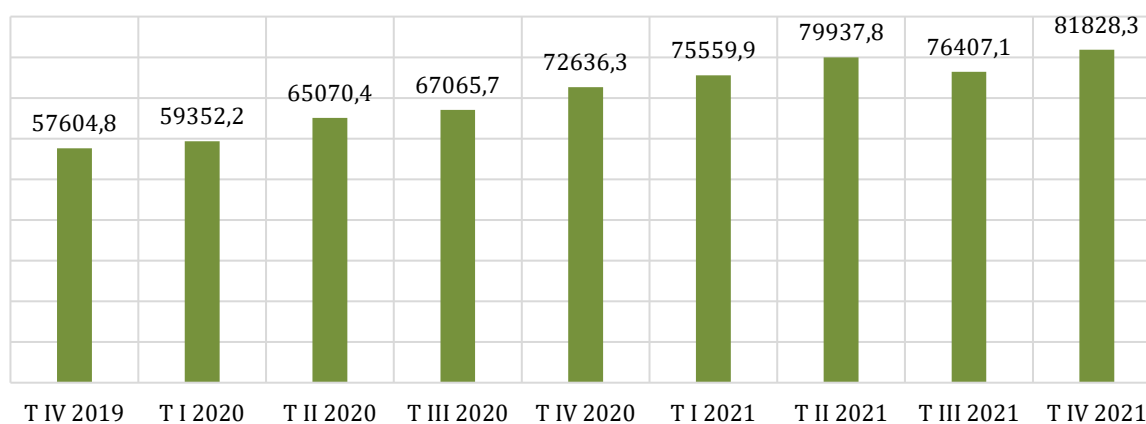
Deficitul bugetar înregistrează scăderi cu 56% în anul 2021, f.p.s.a.p. Executarea bugetului public național în anul 2021 a fost înregistrat un deficit în mărime de 4640,5 mil. MDL, micșorându-se cu 56% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Soldurile în conturile bugetului public național, comparativ cu situația din 1 ianuarie 2021 s-au majorat cu 1782,4 mil. MDL sau cu 38,1% f.p.s.a.p.

Figura 3.1.5. Deficitul finanțelor publice, mil. MDL

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

În anul 2021, datoria sectorului public în PIB a constituit 33,8%, înregistrând o diminuare cu 2,6 p.p. față de anul 2020, și o creștere cu 6,3 p.p. față de finele anului 2019. La 31.12.2021, soldul datoriei sectorului public a constituit 81828,3 mil.MDL, în creștere cu 12,7% sau cu 9191,9 mil.MDL față de 31.12.2020. Această majorare a condus la creșterea soldului datoriei publice internă până la 34787,6 mil. MDL și a datoriei externe până la 47040,7 mil. MDL. Conform datelor privind PIB-ul pentru anul 2021, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 31.12.2021, a constituit 33,8%, înregistrând o scădere cu 2,6 p.p. comparativ cu finele anului 2020.

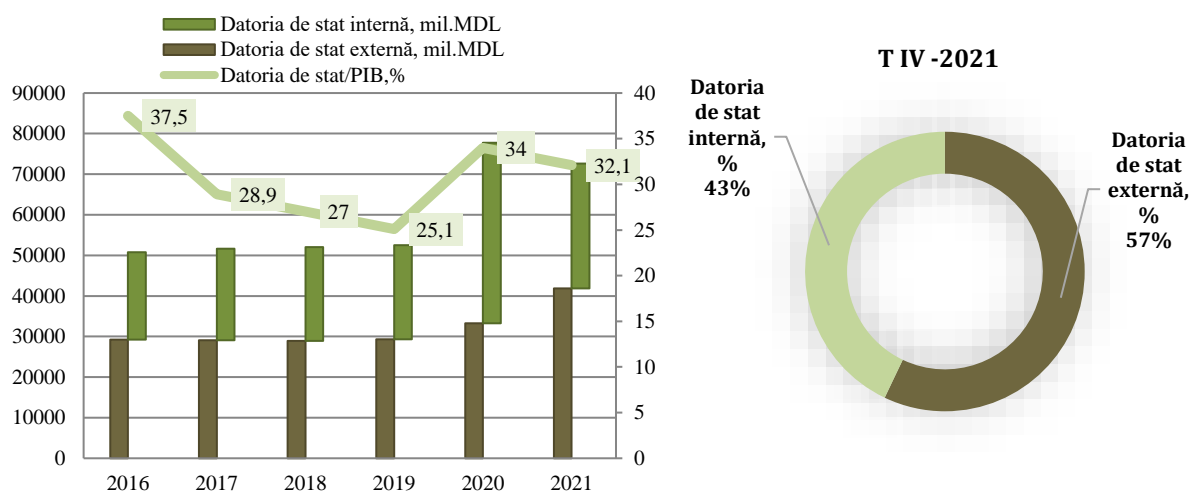

Figura 3.1.6. Datoria sectorului public, mil. MDL

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

Ponderea datoriei de stat la valoarea nominală în PIB, la situația din 31.12.2021, a constituit 32,1% din PIB, înregistrând o scădere cu 1,9 p.p. în raport cu situația de la sfârșitul anului 2020. La data de 31 decembrie 2021, soldul datoriei de stat a constituit 77752,7 mil. MDL, majorându-se cu 9932 mil. MDL sau cu 15% față de sfârșitul anului 2020, fiind influențat în special de majorarea soldului datoriei de stat externe cu 44471,3 mil. MDL (9932 mil. MDL) dar și de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 33281,4 mil. MDL (4045,8 mil. MDL). În structura

datoriei de stat externe pe creditori, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori. Datoria de stat externă față de creditorii multilaterali, la situația din 31 decembrie 2021, a constituit 2388,2 mil. dolari SUA (echivalentul a 42378,3 mil. MDL) sau 95,3% din soldul total al datoriei de stat externe, fiind cu 3,6 p.p mai mult decât la finele anului 2020. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține FMI cu 31,0%, urmată de AID cu 29,4%, BEI cu 16,4%, UE cu 6,6%, BERD cu 5,4% și alți creditori cu o pondere cumulativă de 11,2%.

Figura 3.1.7. Dinamica și ponderea datoriei de stat în anul 2021

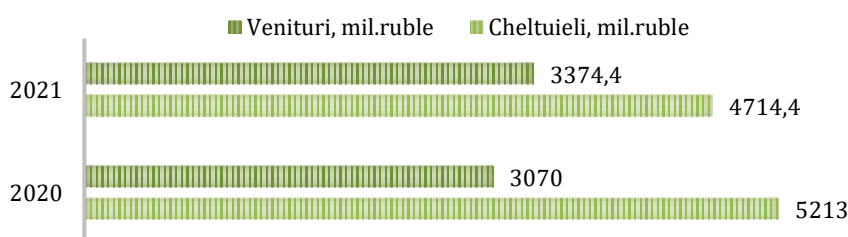
Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

Prin urmare, structura datoriei de stat externe pe valute, ponderea majoră aparține coșului valutar DST, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituțiile financiare internaționale, cum sunt AID, FMI și FIDA, care ocupă 56,7% din portofoliul datoriei de stat externe, cu 2,0 p.p. mai mult decât la sfârșitul anului 2020. A doua poziție este ocupată de împrumuturile acordate în euro cu 39,6% (cu 0,6 p.p. mai puțin decât la finele anului 2020), urmată de împrumuturile acordate în yenul japonez cu 2,0% (cu 0,7 p.p. mai puțin decât la finele anului 2020), iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt dolarul SUA și lira sterlină, formează în total 1,7% din soldul datoriei de stat externe.

La capitolul creanțele interne, pe parcursul anului 2021, băncile comerciale în proces de lichidare, a transferat la bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de 111,5 mil. MDL, dintre care: BC „Investprivatbank” S.A. – 3,0 mil. MDL; Banca de Economii S.A. – 44,0 mil. MDL; BC „Banca Socială” S.A.- 51,0 mil. MDL; BC „Unibank” S.A. – 13,5 mil. MDL. Astfel, la situația din 31 decembrie 2021, datoria băncilor în proces de lichidare respective față de Ministerul Finanțelor a constituit 11 806,4 mil. MDL, dintre care: BC „Investprivatbank” S.A. – 350,6 mil. MDL; „Banca de Economii” S.A. – 7 757,0 mil. MDL; BC „Banca Socială” S.A – 1 885,0 mil. MDL; BC „Unibank” S.A – 1 813,8 mil. MDL. Totodată, în anul 2021 în bugetul de stat au fost restabilite mijloacele dezafectate în anul 2020 de la bugetul de stat în urma onorării garanției de stat în cadrul Programului de stat “Prima casă”, în sumă de 0,2 mil. MDL.

Finanțele publice în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În anul 2020, **veniturile bugetului** regiunii din partea stângă a râului Nistru au constituit 3374 mil. RUB, echivalentul a 3061,2 mil. MDL³, cu o ușoară creștere cu 10% f.p.s.a.p. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, veniturile planificate în regiunea transnistreană pentru anul 2021 au fost încasate în proporție de 96,5%. Structura veniturilor bugetului este următoarea: veniturile fiscale – 49% din veniturile totale sau 1085 mil. RUB; veniturile nefiscale – 6% sau 122 mil. RUB; transferuri – 3% sau 66 mil. RUB, veniturile fondurilor speciale -31% sau 689 mil. RUB și veniturile din activități de antreprenoriale sau alte 11% sau 245,8 mil. RUB.

Figura 3.1.8. Dinamica veniturilor și cheltuielilor, în anul 2021

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor transnistrene.

Cheltuielile bugetului regiunii au reprezentat în anul 2021, suma de 4714,4 mil. RUB - echivalentul a 4277,3 mil. MDL. Volumul total al cheltuielilor publice a scăzut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 9,5% f.p.s.a.p. Analiza structurii cheltuielilor bugetului public din regiunea stângă a râului Nistru arată că cea mai mare pondere din totalul cheltuielilor o au cheltuielile pentru sănătate, în sumă de 1008,1 mil. RUB. Cheltuielile pentru ordinea publică și securitatea statului s-a majorat cu 10% și a constituit 658,3 mil. RUB, față de perioada similară a anului precedent. Cheltuielile pentru învățământ a regiunii transnistrene au constituit în anul 2021 – 319,6 mil. RUB înregistrând o creștere cu 3% și o pondere de 7 % din totalul bugetului cheltuielilor. Datoria publică totală transnistreană a constituit la 1 ianuarie 2021 - 25888 mil. RUB, dintre care: datorie către Banca Centrală a Republicii Moldova Transnistriei constituie 8,5% sau 2205 mil. RUB, urmat de datoriile pentru alte credite, împrumuturi, obligațiuni și diferențe de schimb valutar însumând 20786 mil. RUB sau 80,3% și datoriile către întreprinderile energetice în sumă de 2896 mil. RUB sau 11,2%.

3.2. SECTORUL BANCAR

În pofida perturbărilor înregistrate din ultimii ani și impactul pandemiei COVID-19, în anul 2021, per ansamblu sectorul bancar autohton înregistrează tendințe de stabilitate. Pe parcursul anului 2020, s-au înregistrat următoarele tendințe pozitive: consolidarea fondurilor proprii, creșterea activelor și portofoliului de credite, scăderea ponderii creditelor neperformante în portofoliul de credite și majorarea volumului depozitelor bancare. Gradul de concentrare și gradul de lichiditate bancară se menține în continuare la un nivel înalt fiind rezultatul politicii monetare promovate de BNM. Numărul instituțiilor bancare care activează în Republica Moldova a rămas neschimbat pe parcursul anului 2021: 11 bănci licențiate de BNM, inclusiv 5 bănci membre ale grupurilor financiare internaționale. Prin urmare, pe parcursul întregului an 2021,

³ Calcul efectuat la cursul oficial al Băncii Republicane Transnistrene la data de 01.01.2022 – 1 MDL=0,9073 RUB.

un număr de 4 sucursale s-au deschis și 294 de salariați au fost angajați în sistem, iar 29 de agenții bancare au fost închise.

Tabelul 3.2.1. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %

Nr.	Denumirea Băncilor	Cota de piață după valoarea activelor (%)			Cota de piață după valoarea creditelor (%)			Cota de piață după valoarea depozitelor (%)		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
1	BC "MOLDOVA - AGROINDBANK" S.A.	28,6	29,3	31,4	35,3	34,2	34,9	29,7	30,0	31,7
2	BC „Moldindconbank” S.A.	20,4	20,5	20,6	18,7	17,9	20,4	20,6	20,7	21,0
3	OTP Bank S.A.	13,5	13,8	14,2	15,5	16,9	16,2	13,8	14,8	15,0
4	B.C. "VICTORIABANK" S.A.	16,2	14,8	14,0	10,1	10,2	9,2	16,8	15,1	14,3
5	B.C. "ProCredit Bank" S.A.	4,4	4,8	4,4	6,2	7,1	6,1	3,2	3,5	3,6
6	B.C. "EXIMBANK" S.A.	4,8	4,4	4,1	2,9	3,6	3,5	4,5	4,0	3,9
7	"FinComBank" S.A.	3,8	3,7	3,7	4,1	3,3	3,1	3,6	3,6	3,5
8	BCR Chișinău S.A.	2,6	2,9	2,3	1,8	2,1	2,0	2,6	3,1	2,4
9	B.C. "ENERGBANK" S.A.	2,8	2,8	2,5	2,3	1,7	1,8	2,6	2,6	2,4
10	B.C. "COMERTBANK" S.A.	1,8	1,7	1,7	1,8	1,9	1,8	1,5	1,5	1,5
11	BC "EuroCreditBank" S.A.	1,3	1,3	1,3	1,4	1,2	1,1	1,2	1,3	1,2
Indicatorul HHI (puncte)		1750,3	1761,9	1870,6	2015,4	1962,2	2049,8	1838,6	1832,3	1930,5
Indicatorul CR-4 (%)		78,7	78,4	80,1	79,6	79,1	80,7	80,9	80,6	82,0

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Gradul de concentrare a sectorului bancar autohton rămâne la un nivel înalt și în anul 2021.

Indicele de concentrare a pieței activului (IHH), a urcat de la 1750,3 puncte în anul 2020 la 1761,9 puncte la finele anului 2021, nivel de la care sectorul bancar este considerat că se încadrează în limitele unei piețe bancare cu un grad moderat de concentrare. Iar după valoarea creditelor (2049,8 puncte) în comparație cu cel al depozitelor (1930,5 puncte), indică o concentrare mai ridicată (piață excesiv concentrată) a pieței bancare a Republicii Moldova. Clasamentul primelor patru bănci comerciale, care dețin 80,7% din credite totale, a crescut cu 1,6% în anul 2021, față de 2020 (vezi tabelul 3.2.1). Sectorul bancar prezintă un nivel de concentrare mai ridicat, reflectat de cota de piață în funcție de credite deținute de primele patru bănci din sistem, cât și de indicele Herfindahl-Hirschman (IHH) calculat de credite. Evoluția ascendentă a acestui indicator arată o creștere continuă a gradului de concentrare a sectorului bancar autohton și creșterea competiției între bănci.

Majorarea calității activului bancar. Activele sectorului bancar au totalizat 118534,2 mil. MDL la 31.12.2021, în creștere cu 14,1% față de 31.12.2020. În anul 2021, cuantumul total al expunerii la risc a constituit 58594,7 mil. MDL, în creștere cu 17% f.p.s.a.p. Iar ponderea acestuia în total active, a constituit 49,4%, în creștere cu 1,2 p.p. Pe parcursul anului 2021 toate băncile din sistemul bancare, înregistrează majorări la valoarea activelor respectiv și activele ponderate la risc au avut o creștere semnificativă. Astfel, lider la acest capitol pot fi menționate trei bănci: BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. cu 37196,5 mil. MDL, BC „Moldindconbank” S.A. însumă cu 24416,7 mil.MDL, urmat de OTP Bank S.A. cu 16793,3 mil. MDL.

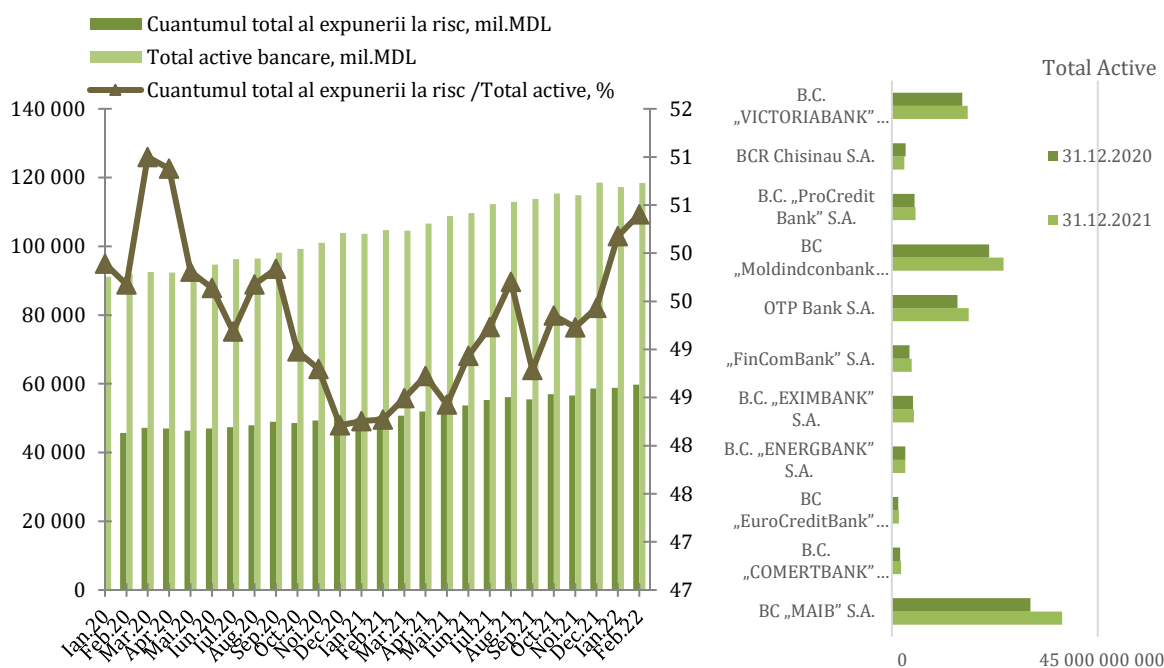

Figura 3.2.1. Evoluția calității activului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Creșterea portofoliului de credite cu 23,5% în anul 2021 f.p.s.a.p. La data de 31.12.2021, soldul total al creditelor a constituit 47,6% din totalul activelor sau 56,4 miliarde MDL, în creștere cu 23,5% f.p.s.a.p. sau cu cele mai mari ponderi o dețin portofoliului de credite acordate pentru procurarea/construcția imobilului cu o pondere de 45% (3,5 miliarde MDL) și creditele de consum cu o pondere de 40,2% sau cu 3 miliarde MDL. Pe parcursul anului 2021 s-au acordat în total 45,733 de credite dintre care: 10564 de credite de consum, 670 de credite pentru procurarea/construcția imobilului și 385 de credite acordate comerțului. În această perioadă, au fost acordate 145 de credite agriculturii în sumă de 4152,2 mil. MDL mai mult cu 6% față de p.s.a.p.

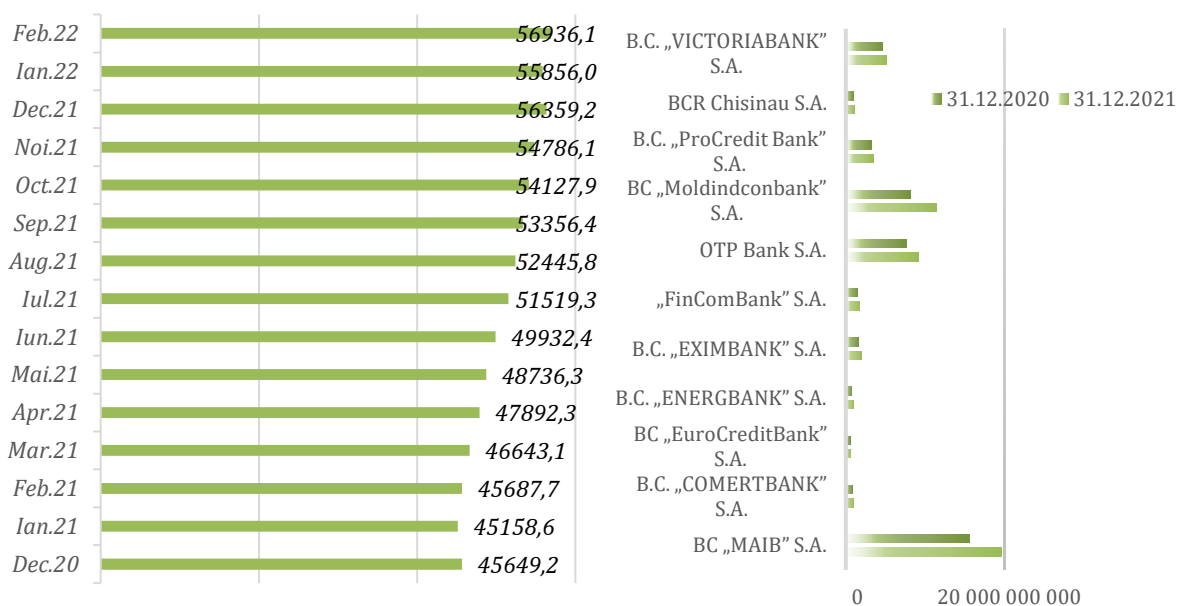
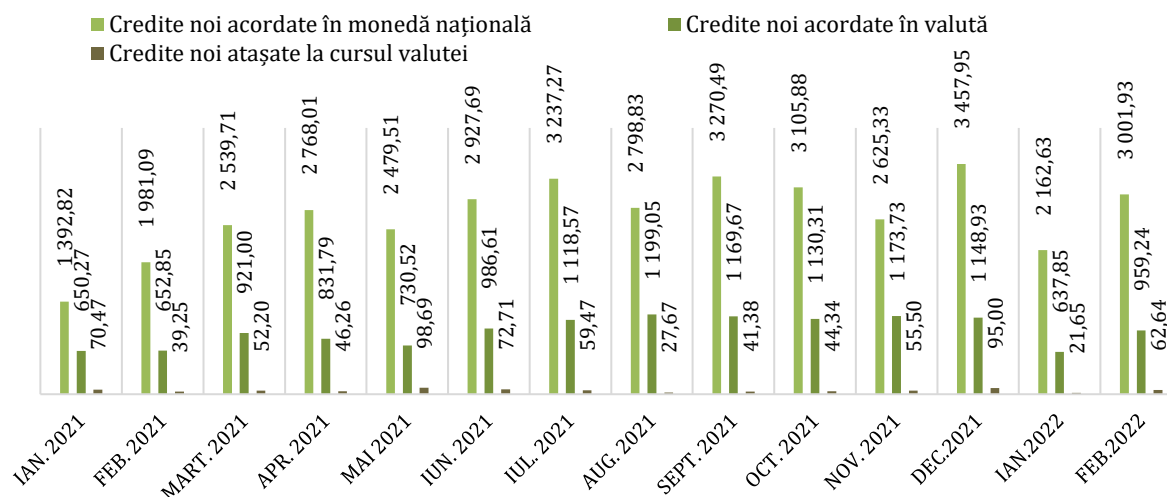

Figura 3.2.2. Evoluția portofoliului de credite, mil.MDL

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

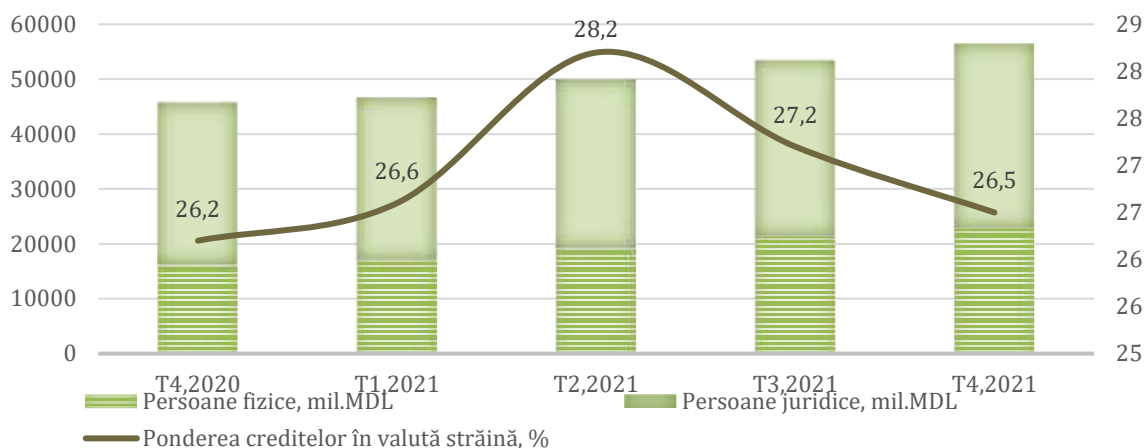
Volumul de credite noi acordate în creștere cu 41,3% f.p.s.a.p. Volumul creditelor noi acordate la finele luni decembrie 2021 a însumat 4701,88 mil. MDL cu 41,3% mai mult față de luna decembrie 2020 (3325,53 mil. MDL). Respectiv, s-au acordat 3457,95 mil. MDL în monedă națională și 1148,93 mil. MDL în valută străină, totodată s-au acordat 95 mil. MDL credite atașate la cursul valutar.

Figura 3.2.3. Volumul creditelor noi acordate după valute, mil. MDL

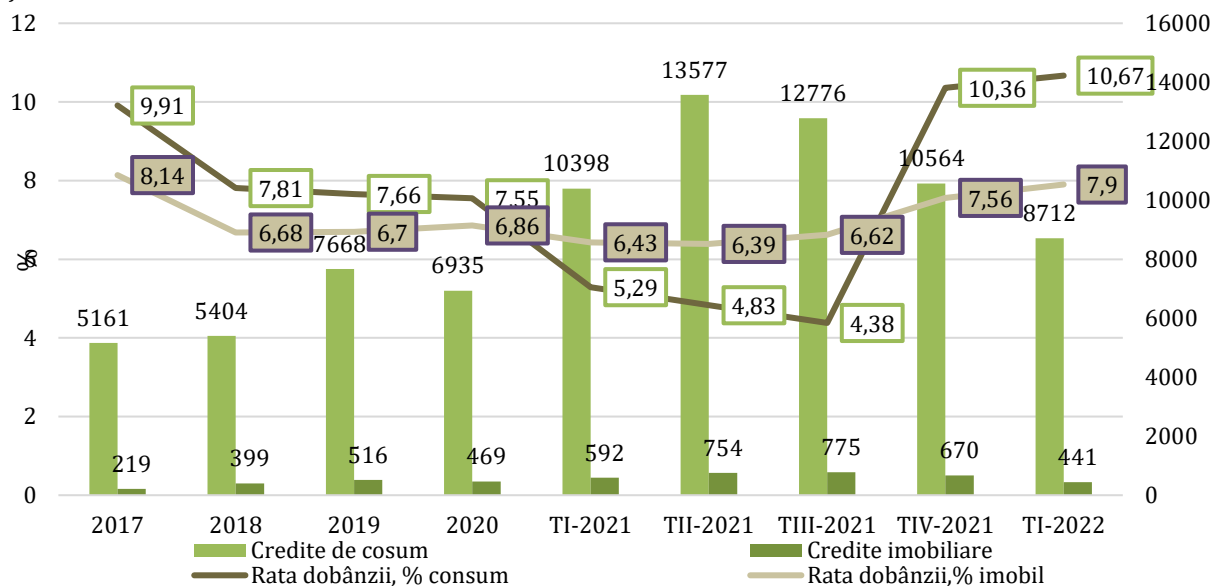
Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Din totalul soldului de credite, 26,5% sunt în valuta, procent în ușoară creștere comparativ cu perioada similară a anului 2020, când ponderea era de 26,2%. În cazul populației, soldul a ajuns la 22,8 miliarde MDL, fiind în creștere cu 41% f.p.s.a.p. În ce privește companiile, soldul creditelor a crescut cu 14% în perioada vizată, și a constituit 33,5 mld. MDL. Astfel, activitatea de creditare a generat presiuni la adresa procesului inflaționist, înregistrând în luna februarie 2022, ritmuri înalte de creștere cu 49,7%, deși ritmul de creștere anual al creditelor acordate în moneda națională s-a temperat ușor. Totodată, sub incidența caracterului decizional restrictiv început în luna iulie 2021, ratele medii ponderate a dobânzii la creditele noi acordate și depozitele noi atrase în moneda națională au continuat trendul ascendent și în luna februarie 2022. Astfel, rata medie ponderată la credite și depozite a constituit 9,22% și, respectiv, 4,97% anual, înregistrând o creștere de 0,13 p.p. și, respectiv, 0,11 p.p. față de luna ianuarie 2022.

Figura 3.2.4. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor
Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

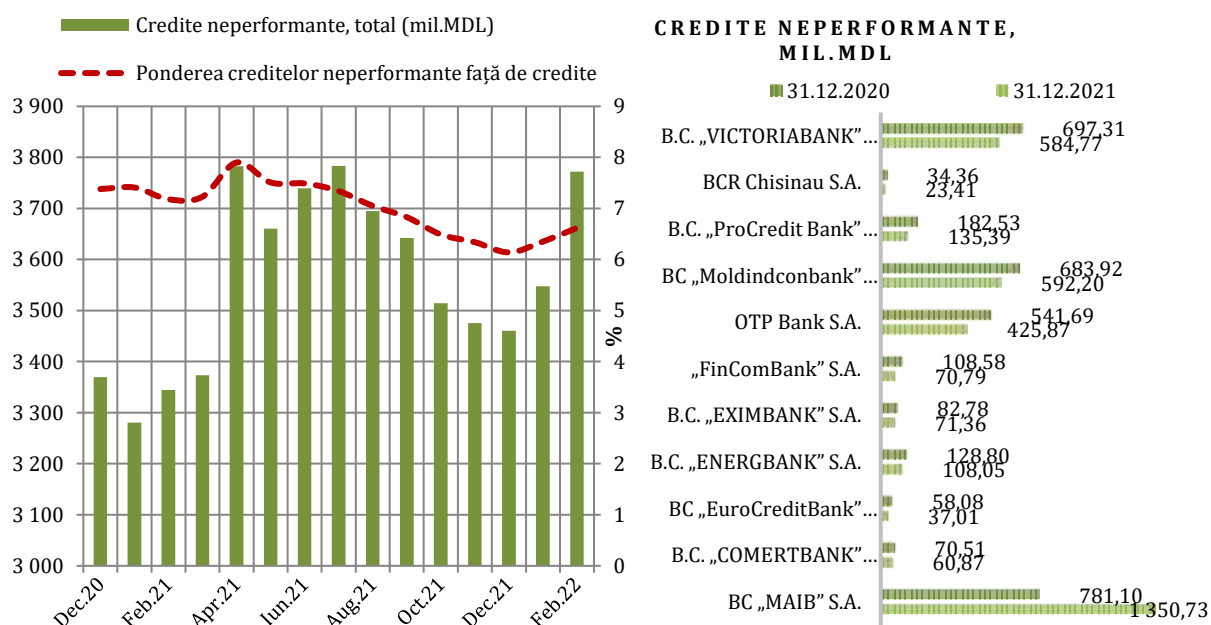
Majorarea ratei de finanțare a influențat scumpirea creditelor de consum. BNM a majorat de 7 ori rata de bază la principalele operațiuni de politică monetară începând cu perioada iunie 2021 și martie 2022. Observăm, că în trimestrul III, 2021, creditele de consum au devenit mai ieftine cu 1,5 ori față de creditele ipotecare, cu o rată minimă istorică de 4,38%, iar după intervenția BNM, rata dobânzilor la creditele de consum a crescut până la 10,36%, în trimestrul IV 2021. Respectiv și soldul creditelor de consum au înregistrat o creștere de 40,1% și soldul creditelor imobiliare cu 45% în anul 2021 față de anul 2020. Astfel, persoanele fizice în anul 2021 au contractat credite noi în volum de 1,3 miliarde MDL sau cu 53% mai mult față de anul 2020. Scopul politicii BNM este de a tempera procesul de îndatorare a persoanelor fizice prin majorarea ratei de bază în combinație cu majorarea normei rezervelor obligatorii care sunt orientate spre diminuarea ritmurilor de creștere a creditelor de consum, care au un impact puternic pro inflaționist și totodată pune presiuni asupra deficitului contului curent al balanței de plăți, balanței comerciale și cursului de schimb.

Figura 3.2.5. Evoluția creditelor de consum și ipotecare accesate de persoanele fizice, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Volumul creditelor neperformante este în descreștere cu 1,2 p.p. în anul 2021 f.p.s.a.p. În anul 2021 ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor s-a diminuat cu 1,2 p.p. față de decembrie 2020, constituind 7,38%. Prin urmare, creditele neperformante în valoare absolută au crescut cu 2,7%, constituind 3,5 miliarde MDL în decembrie 2021. Creditele expirate s-a micșorat de la 2046,75 mil. MDL în anul 2020 până la 1739,99 mil. MDL în anul 2021. Ponderea creditelor neperformante în fonduri proprii a înregistrat nivelul de 22,83%, în descreștere cu 1,91 p.p. față de decembrie 2020. Suma creditelor performante acordate IMM-urilor în decembrie 2021 a constituit 11,70%, în scădere cu 2,33 p.p. față de perioada s.a.p.

Figura 3.2.6. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rata fondurilor proprii totale per sector bancar se menține în continuare la nivel înalt. În anul 2021, nivelul de capitalizare pentru 11 bănci comerciale din sector, este net superioară minimului impus de cerințele prudențiale de 10% ajungând la nivelul de 25,87%, în scădere cu 1,2 p.p. față de anul 2020, totuși acest nivel indică condiții de funcționare echitabilă pentru băncile autohtone. Conform informațiilor privind activitatea economico-financiară a băncilor comerciale, la finele lunii decembrie 2021, fondurile proprii totale al sectorului bancar a marcat o creștere de 11,8%, până la 15158,4 mil. MDL față de perioada similară anului 2020. Iar fondurilor proprii de nivel 1 (total capital de gr. I) s-a majorat în iunie 2021 cu 9,8% f.p.s.a.p. până la 14740,2 mil. MDL. Prin urmare, la data de 31.12.2021, băncile comerciale au respectat indicatorii prudențiali cu privire la expunerile mari și expunerile față de persoanele lor afiliate. Doar, la BCR Chișinău SA, raportul dintre indicatorul aferent valorii agregate a expunerilor din credite față de clienți sau un grup de clienți aflați în legătură, care constituie după mărime primele zece expuneri din credite și portofoliul total de credite este mai mare decât limita prudențială de 30%, indicând valoarea de 41,29%. Totuși, având în vedere că banca respectă cerința suplimentară de fonduri proprii pentru excedentul respectiv, depășirea limitei de 30% nu constituie o încălcare.

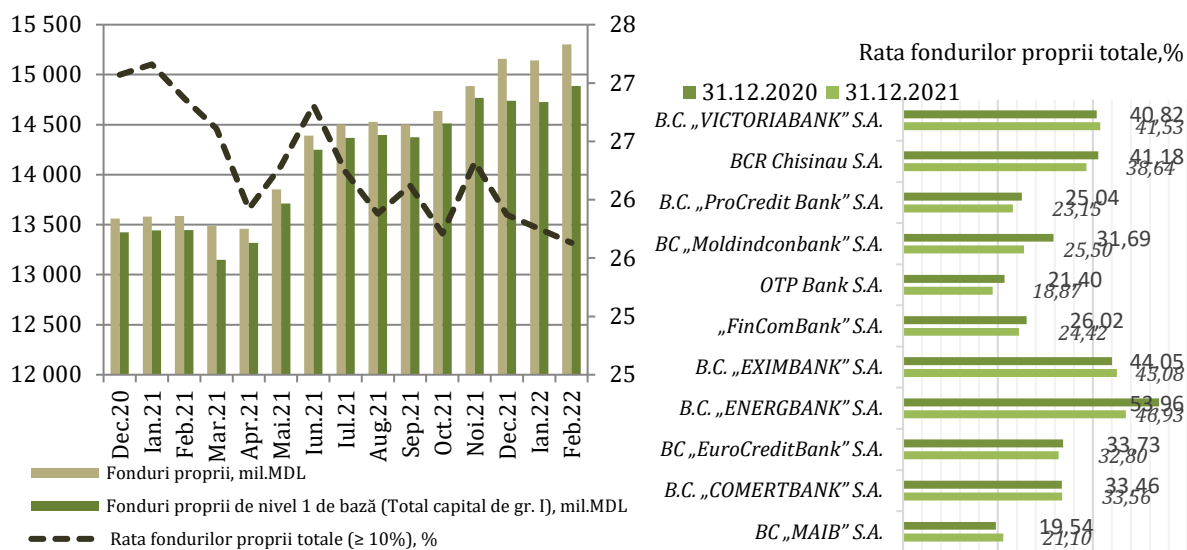

Figura 3.2.7. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Indicatorii de lichiditate ai sectorului bancar se mențin la un nivel înalt. Lichiditatea curentă ca medie pe sistem la 31.12.2021 a fost de 48,54%, în descreștere cu 2 p.p., față de p.s.a.p. Cele mai mari ponderi în activele lichide le dețin depozitele la BNM – 39,5%, valorile mobiliare lichide – 30,1% și mijloacele interbancare nete curente – 20,3%. Pe parcursul anului 2021, ponderea depozitelor la BNM s-a diminuat cu 3,4 p.p., ponderea valorilor mobiliare lichide a descrescut cu 1,3 p.p. Totodată, a crescut ponderea mijloacelor interbancare nete cu 6,0 p.p. Majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară per sistem. Lichiditatea pe termen lung, valoare calculată conform principiului I al lichidității (≤ 1), al întregului sistem bancar a constituit 0,74% în decembrie 2021. Astfel, observăm că majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară.

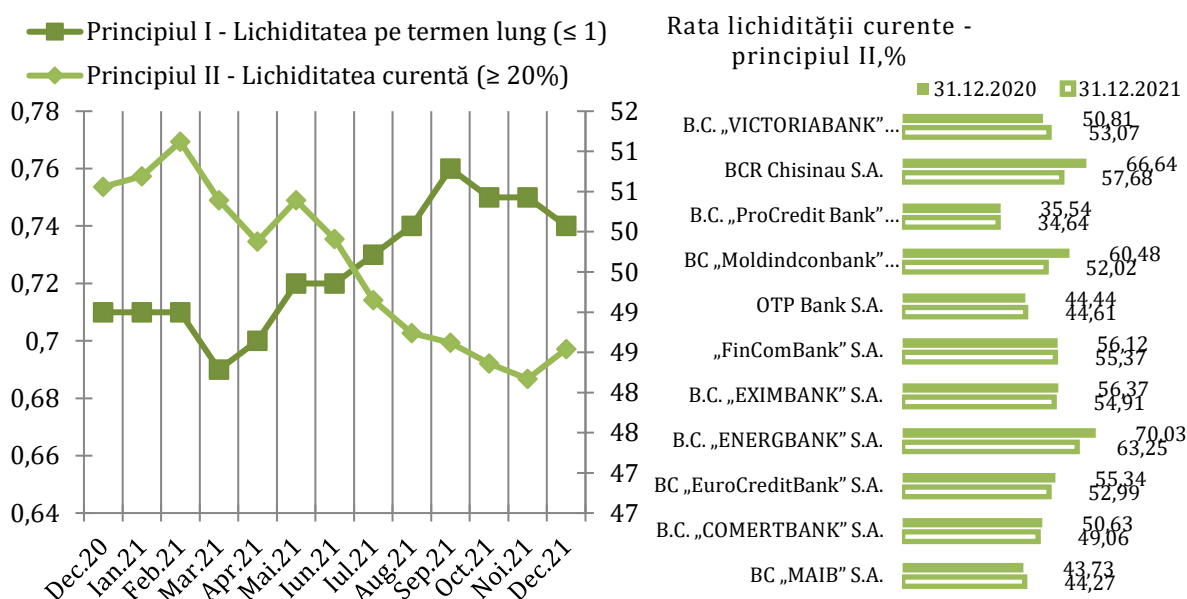
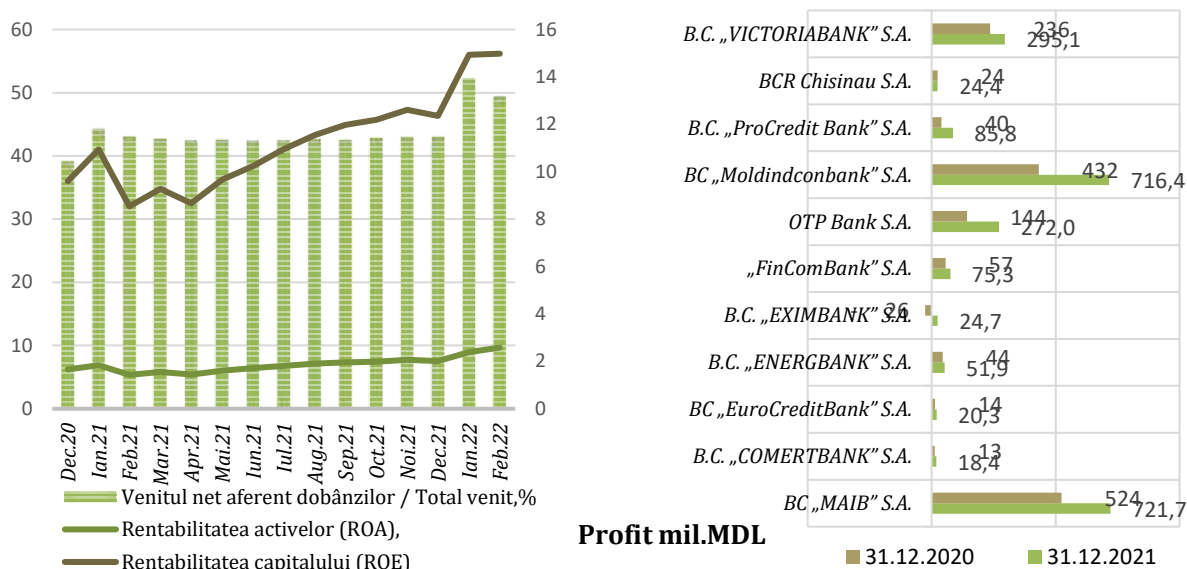

Figura 3.2.8. Nivelul lichidității sectorului bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

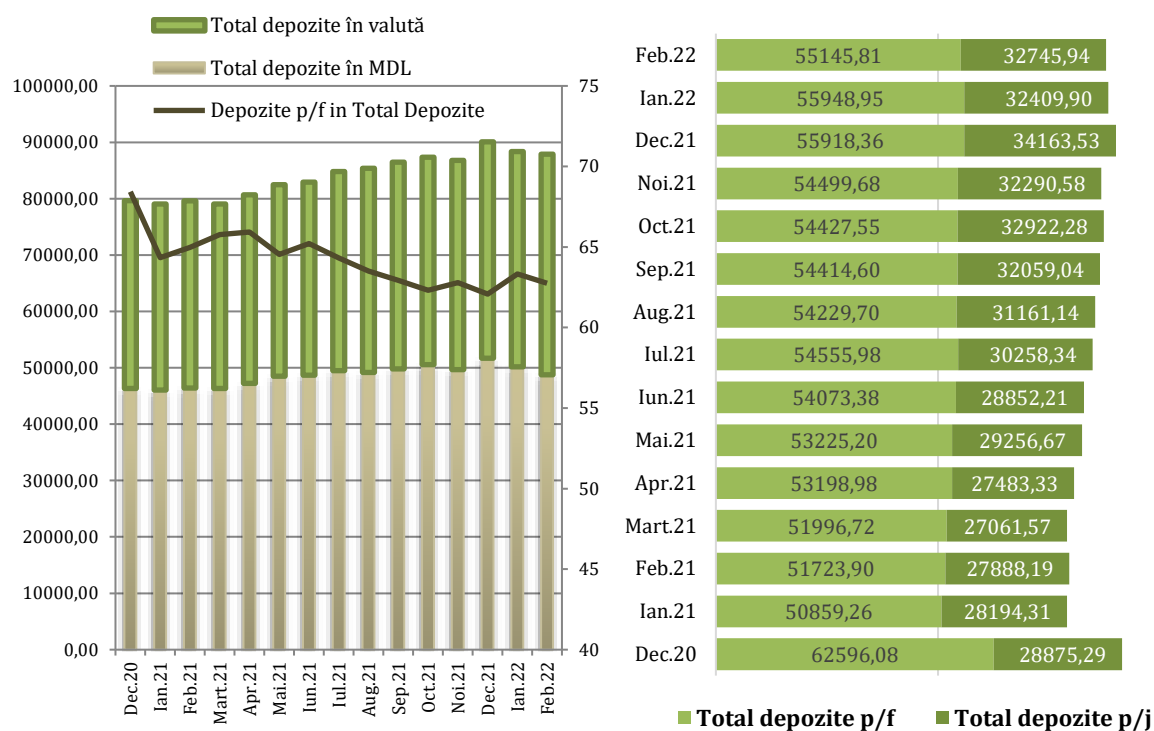
Creșterea profitabilității bancare în anul 2021 cu 53,3% f.p.s.a.p. Profitabilitatea băncilor comerciale a crescut cu 53,3% în decembrie 2021 față de perioada similară a anului 2020, (profitul bancar a constitui în luna decembrie 2021 – 2306,3 mil.MDL). Această creștere se datorează principalei componente a activității operaționale – venituri din dobânzi cu 17% sau cu 739,2 mil.MDL f.p.s.a.p și majorării veniturilor din onorarii și comisioane cu 28% sau cu 545,5 mil.MDL. Prin urmare, cheltuielile totale au constituit 6,7 miliarde MDL, majorându-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 6%. Astfel, cheltuielile cu dobânzile au constituit 18,6% din totalul cheltuielilor, iar cheltuielile neafere dobânzilor – 81,4% din totalul cheltuielilor. Veniturile totale au constituit 9,0 miliarde MDL, majorându-se comparativ cu finele anului precedent cu 15,1%, dintre care veniturile din dobânzi au constituit 56,9%, iar veniturile neafere dobânzilor au crescut cu 43,1%. La 31.12.2021 valorile principalilor indicatori de profitabilitate: rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului au constituit 2% și respectiv 12,3%, fiind în creștere cu 0,5 p.p. și respectiv 3,6 p.p. comparativ cu p.s.a.p.

Figura 3.2.9. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Majorarea volumului depozitelor noi atrase cu 20% f.p.s.a.p. În anul 2021, soldul depozitelor atrase atât în monedă națională cât și în valută străină au însumat 90,1 miliarde MDL la 31.12.2021, în descreștere cu 1,5% față de 31.12.2020. Din totalul depozitelor, 57,39% a revenit depozitelor în MDL, însumând 51,6 miliarde MDL la 31.12.2021. Depozitele în valută au constituit 42,61% din totalul depozitelor, alcătuiind 38,3 miliarde MDL. Un impact semnificativ asupra majorării soldului depozitelor a avut-o creșterea depozitelor persoanelor juridice cu 18,31%, iar depozitele persoanelor fizice au scăzut cu 11% în decembrie 2021 f.p.s.a.p. Volumul depozitelor noi atrase a constituit 2997,95 mil. MDL la sfârșitul luni decembrie 2021 cu 20% mai mult f.p.s.a.p. Pe categorii de clienți, o pondere semnificativă le-a revenit depozitelor atrase de la persoanele fizice (62% din totalul depozitelor în MDL atrase).

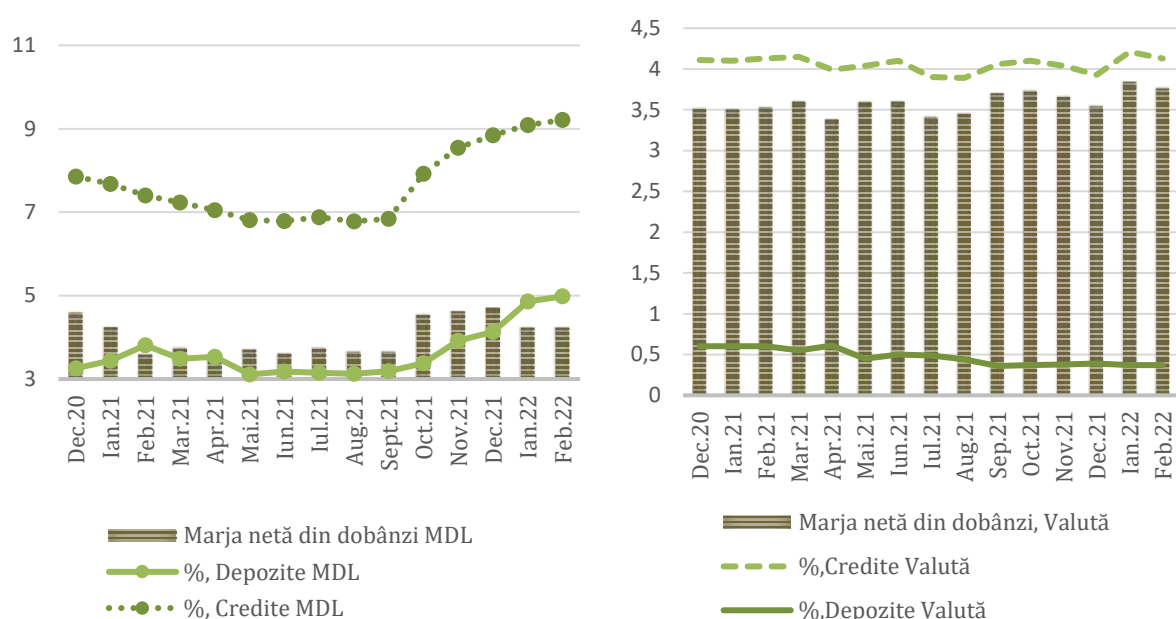

Figura 3.2.10. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rata medie a dobânzii la depozite în valută națională și străină a crescut constant în anul 2021, ca urmare a majorării treptate a ratei de bază la operațiunile de politică monetară. La 31.12.2021 rata medie la depozite în MDL a înregistrat 4,13% cu 0,87 p.p. mai mult față de luna decembrie 2020, iar depozitele în valută străină a scăzut cu 0,21 p.p. față de decembrie 2020, înregistrând 0,39%. Cea mai mare pondere o dețin depozitele în moneda națională cu termene de la 6 până la 12 luni, au fost atrase cu o rată medie de 5,10%, iar în cazul depozitelor în valută, cea mai mare parte o reprezintă cele cu termene de la 2 până la 5 ani, care au fost plasate cu o rată medie de 0,52%.

Rata medie a creditelor noi acordate în monedă națională s-a majorat, în decembrie 2021, înregistrând nivelului de 8,84%, în creștere cu 0,99 p.p. față de decembrie 2020, iar rata creditelor în valută străină a înregistrat nivelului de 3,93%. Cea mai mare rată medie la creditele acordate în moneda națională a fost înregistrată la creditele cu termenul de rambursare de la 6 până la 12 luni, constituind 9,53%, prin urmare, rata creditelor persoanelor juridice a constituit 9,40%, creditele persoanele fizice care practică activitate a constituit 10,86%.

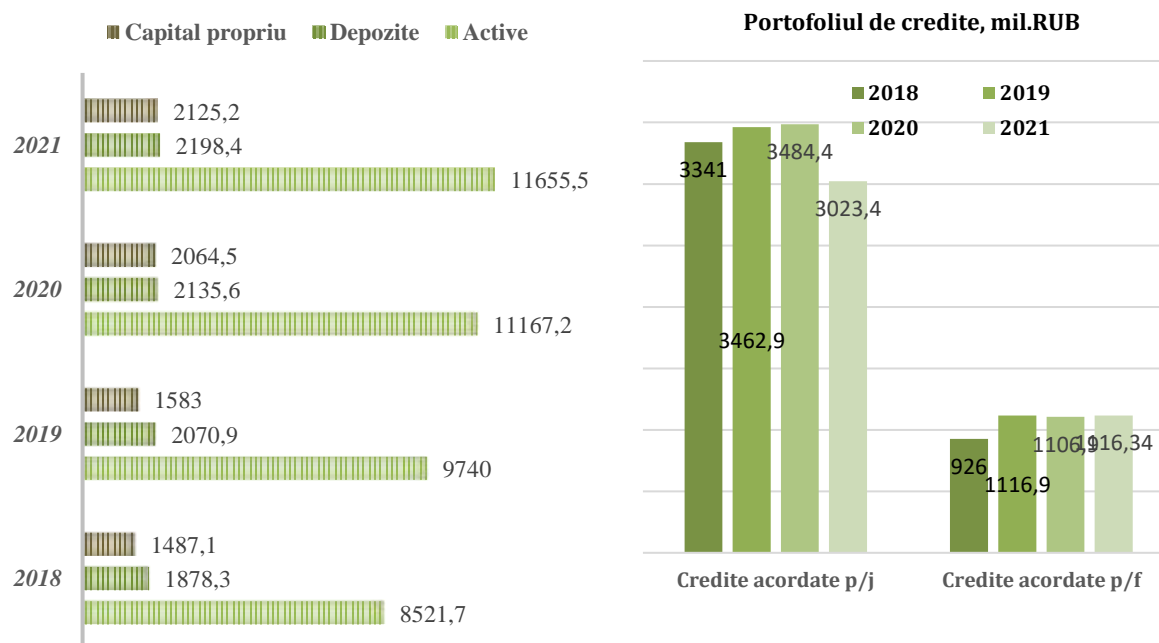
Figura 3.2.11. Evoluția marjei bancare nete, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite noi atrase în MDL și valută străină, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Marja netă a dobânzii pe sectorul bancar al Republicii Moldova pentru operațiunile în valută națională au cunoscut o variație mai mică comparativ cu marja pentru tranzacțiile în valută străină. La 31.12.2021, marja bancară la operațiunile în monedă națională a înregistrat un nivel de 4,71%, fiind în creștere cu 0,12 p.p. față de decembrie 2020. Respectiv, și marja asociată operațiunilor în valută străină a evoluat stabil, înregistrând un nivel de 3,54% cu o creștere ușoară de 0,03 p.p. față de decembrie 2020.

Sectorul bancar în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În anul 2021, sectorul bancar al regiunii din partea stângă a Nistrului a înregistrat tendințe de creștere la principalii indicatori de activitate. În anul 2021, ritmul mediu anual de creștere a activelor bancare în regiunea transnistreană s-a situat pe un trend ascendent, constituind o creștere de 4,3% f.p.s.a.p. atât exprimate în RUB cât și în USD. Activele totale ale sistemului bancar al regiunii la data de 01.01.2022 au însumat 11655,5 mil. RUB. Soldul creditelor acordate sectorului economic a atins la data de 01.01.2022 suma de 4139,74 mil. RUB mai puțin cu 10% față de 01.01.2021. Creditele persoanelor fizice în această perioadă a constituit 1116,34 mil. RUB, mai mult cu 0,8% față de 01.01.2021, iar creditele persoanelor juridice au constituit suma de 3023,4 mil. RUB, în descreștere cu 13,2% f.p.s.a.p.

Figura 3.2.12. Dinamica activelor, depozitelor și creditelor bancare, portofoliul de credite acordate de băncile din regiunea Transnistreană, mil. RUB.

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Transnistrene.

Prin urmare, soldul depozitelor bancare atrase, a constituit suma de 2198,4 mil. RUB, la data de 01.01.2022 mai mult cu 3% față de 01.01.2021. Din cauza nivelului redus de atragere a depozitelor, băncile sunt nevoite să facă eforturi mai mari de capital, sau să atragă fonduri din altă parte pentru a face față cererii de credite. Astfel, calculând relația credite/depozite totale în anul 2021, băncile din Transnistria finanțează doar 1,9 din credite din contul depozitelor atrase. Ca și în cazul sectorului bancar din dreapta Nistrului, există o problemă importantă referitor ce ține de transparența acționariatul băncilor transnistrene, din cauza lipsei de informație publicate de către bănci ce ține de structura și componentele acționariatului bancar transnistrean.

Capitolul IV SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

Soldul contului curent al balanței de plăți a Republicii Moldova, în anul 2021, a înregistrat un deficit de 1590,13 mil. USD, contul de capital a înregistrat un deficit de 50,96 mil. USD, iar contul financiar s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 1602,58 mil. USD.

În anul 2021, ***deficitul contului curent al balanței de plăți***, comparativ cu cel înregistrat în anul 2020, a înregistrat o creștere atât ca valoare absolută, cât și relativ la PIB. Deficitul a constituit 1590,13 mil. USD, fiind în creștere cu 78,2%. Raportul contului curent la PIB s-a îmbunătățit față de cel înregistrat în trimestrele anterioare ale anului 2021 și a constituit 11,6%, fiind cu 3,9 p.p. mai mic față de anul 2020. Această dinamică a fost determinată de creșterea deficitului comerțului exterior cu bunuri 1096,09 mil. USD față de anul 2020 și de scăderea excedentului veniturilor primare, în timp ce balanțele veniturilor secundare și a serviciilor s-au îmbunătățit.

În anul 2021, excedentul *comerțului exterior cu servicii* a crescut cu 19,7% față de anul 2020 și a constituit 457,54 mil. USD. Această dinamică a fost determinată de creșterea exporturilor de servicii, până la 1634,55 mil. USD, față de *importurile de servicii*, care au constituit 1177,01 mil. USD. La majorarea exporturilor cea mai mare contribuție pozitivă a avut-o exportul serviciilor de călătorii cu 8,0 p.p., în timp ce la importul serviciilor cea mai semnificativă contribuție a fost a serviciilor de transport cu 12,9 p.p..

În *trimestrul IV 2021*, excedentul comerțului exterior cu servicii a totalizat 107,03 mil. USD, fiind în creștere cu 8,2% față de trimestrul IV 2020. Evoluția a fost determinată de creșterea exporturilor de servicii cu 91,98 mil. USD, decât a importurilor cu 83,87 mil. USD. Creșterea exportului de servicii până la 442,10 mil. USD, a fost determinată, de serviciile de informatică cu 40,9%, care în trimestrul IV 2021 au constituit o valoare record de 106,63 mil. USD, având cea mai mare pondere, de 24,1%, în totalul exportului de servicii. Astfel, balanța serviciilor informatice și-a continuat creșterea în trimestrul IV 2021, ca urmare a creșterii exporturilor de servicii cu 30,93 mil. USD, în timp ce importurile serviciilor s-au micșorat cu 0,72 mil. USD. Exportul serviciilor de transport s-a majorat cu 35,6%, în special datorită creșterii exportului serviciilor de transport aerian de pasageri de 2,9 ori, sau cu 10,03 mil. USD. Importului de servicii au constituit 335,07 mil. USD, la caceastă creștere a contribuit importul serviciilor de transport cu 17,2 p.p.. Această creștere s-a datorat creșterii de 3,1 ori, a serviciilor de transport maritim de mărfuri. Astfel, balanța serviciilor de transport a scăzut de aproape 2 ori, sau cu 20,31 mil. USD față de trimestrul IV 2020. Totodată au fost înregistrate creșteri, atât la exportul, cât și la importul serviciilor de călătorii cu 21,8%, și cu 23,2%, respectiv. Astfel, balanța serviciilor de călătorii a avut o creștere cu 12,5% comparativ cu trimestrul IV 2020.

Contul de capital în anul 2021 a constituit un deficit de 50,96 mil. USD. Comparativ cu anul 2020 contul de capital s-a micșorat cu 22,4%, relativ la PIB a constituit 0,4%. Suma soldurilor contului curent și contului de capital denotă că, drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital ale

rezidenților Republicii Moldova cu nerezidenții, necesarul net de finanțare externă a constituit 1641,09 mil. USD, ceea ce reprezintă 12% în raport cu PIB.

Contul financiar în anul 2021, a înregistrat intrări nete de capital în valoare de 1602,58 mil. USD, ca urmare a majorării nete a pasivelor rezidenților față de nerezidenți cu 1147,14 mil. USD generate de tranzacțiile efective, precum și a scăderii nete a activelor financiare externe ale rezidenților cu 455,44 mil. USD.

Pasivele s-au majorat, în special, datorită angajamentelor sub formă de credite comerciale și avansuri, în valoare de 360,53 mil. USD, primite de la partenerii comerciali nerezidenți, a tragerilor nete de 301,20 mil. USD înregistrate la împrumuturile externe (trageri – 826,96 mil. USD, rambursări – 525,76 mil. USD). În anul 2021, administrația publică a contractat împrumuturi externe noi în valoare de 378,82 mil. USD și a rambursat 141,18 mil. USD. Banca Națională a Moldovei a rambursat 45,57 mil. USD din împrumuturile contractate anterior de la FMI. Băncile licențiate au efectuat trageri nete în sumă de 45,07 mil. USD, iar celelalte sectoare – trageri nete de 64,06 mil. USD. Majorarea pasivelor, s-a datorat și de alocarea de drepturi speciale de tragere, în valoare de 234,48 mil. USD (în trimestrul III 2021), de către Fondul Monetar Internațional în vederea combaterii crizei economice globale.

Activele s-au diminuat datorită scăderii cu 625,65 mil. USD a activelor sub formă de numerar și depozite (din care activele altor sectoare s-au redus cu 834,16 mil. USD, în timp ce activele băncilor licențiate s-au majorat cu 208,51 mil. USD). Totodată, au fost înregistrate creșteri a activelor oficiale de rezervă ale BNM cu 205,78 mil. USD. Partenerii comerciali nerezidenți au efectuat achitări nete în valoare de 49,77 mil. USD la creditele comerciale și avansurile acordate lor anterior de către rezidenții moldoveni. În același timp, au crescut activele externe ale rezidenților sub formă de împrumuturi cu 15,80 mil. USD, iar activele externe ale rezidenților sub formă de investiții directe în străinătate - cu 5,88 mil. USD.

Tabelul 4.1 Balanța de plăți a Republicii Moldova (conform MBP6), agregate principale (mil. USD)

	2020 I	2020 II	2020 III	2020 IV	2021 I*	2021 II*	2021 III	2021 IV
CONTUL CURENT	-204,12	-20,16	-350,79	-317,44	-345,77	-505,16	-400,38	-336,31
Bunuri	-716,54	-555,46	-925,36	-896,90	-904,01	-1 113,89	-1 068,90	-1102,15
Servicii	78,76	89,64	114,99	98,92	94,80	110,28	136,33	107,03
Venituri primare	152,34	114,45	68,60	54,96	97,36	42,97	82,98	144,57
Venituri secundare	281,32	331,21	390,98	425,58	366,08	455,48	449,21	514,24
CONTUL DE CAPITAL	-10,64	-8,24	-25,41	-21,38	-12,69	-17,00	-26,63	-9,31
Necesarul net de finanțare (contul curent și de capital)	-214,76	-28,40	-376,20	-338,82	-358,46	-522,16	-427,01	-345,62

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

CONTUL FINANCIAR	-188,32	-52,49	-426,73	-374,59	-375,37	-507,44	-368,99	-301,44
Investiții directe, net	-32,28	29,06	-39,66	-108,84	-43,93	-69,56	-83,99	-42,75
Investiții de portofoliu, net	-0,25	1,05	-0,08	0,14	-0,24	1,96	-0,06	-6,68
Derivate financiare, net	-0,54	-0,15	0,37	-0,09	-0,17	-0,26	-0,56	-0,41
Alte investiții, net	-64,01	-317,20	-611,76	-535,30	-296,47	-490,58	-501,00	-224,32
Erori și omisiuni nete	26,44	-24,09	-50,53	-35,77	-52,33	-11,30	57,96	44,18

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

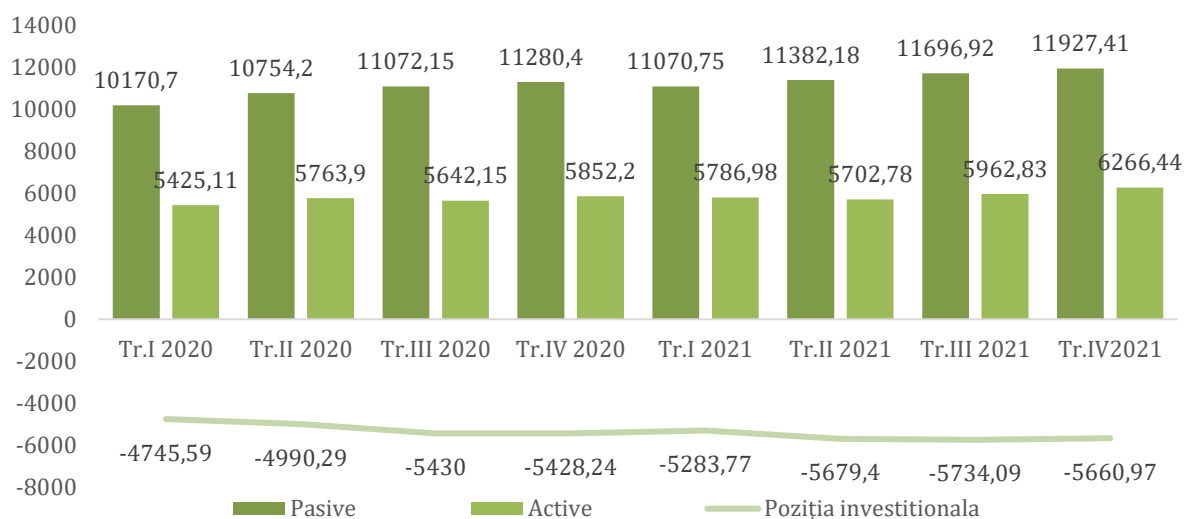
Poziția investițională internațională

La sfârșitul anului 2021, poziția investițională internațională a Republicii Moldova, a constituit -5660,97 mil. USD. Relativ la PIB poziția investițională internațională a constituit 41,4%. Soldul net debitor aprofundându-se față de sfârșitul anului 2020 cu 4,3%.

Poziția activelor financiare externe a constituit 6266,44 mil. USD, fiind în creștere cu 7,1% de la începutul anului, iar a pasivelor a constituit 11927,41 mil. USD, majorându-se cu 5,7%. Raportul dintre poziția activelor și pasivelor externe a constituit 52,5% sau cu 0,6 p.p. față de situația de la finele anului 2020. Creșterea poziției activelor financiare s-a datorat altor schimbări 1018,95 mil. USD. Concomitent, fluxul negativ înregistrat în balanța de plăți 455,44 mil. USD, fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA 147,44 mil. USD și modificarea prețurilor instrumentelor financiare 1,79 mil. USD au influențat poziția activelor financiare în sensul scăderii.

Majorarea poziției pasivelor a fost determinată de fluxul pozitiv înregistrat în balanța de plăți cu 1147,14 mil. USD. La scăderea poziției pasivelor externe a contribuit, fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA 414,56 mil. USD, modificarea prețurilor instrumentelor financiare 67,58 mil. USD, precum și alte schimbări 17,99 mil. USD.

Evoluția poziției pasivelor a fost determinată de creșterea cu 9,2% a angajamentelor sub formă de alte investiții și cu 1,1% a celor sub formă de investiții directe. Poziția angajamentelor sub formă de alte investiții s-a majorat, în special, pe seama creșterii de 13,9%, înregistrate la creditele comerciale și avansurile altor sectoare, precum și de majorarea, de 2,3 ori a poziției drepturilor speciale de tragere, datorită fluxului din balanța de plăți 234,48 mil. USD, care reprezintă alocările de DST de către FMI drept suport în combaterea crizei economice globale.

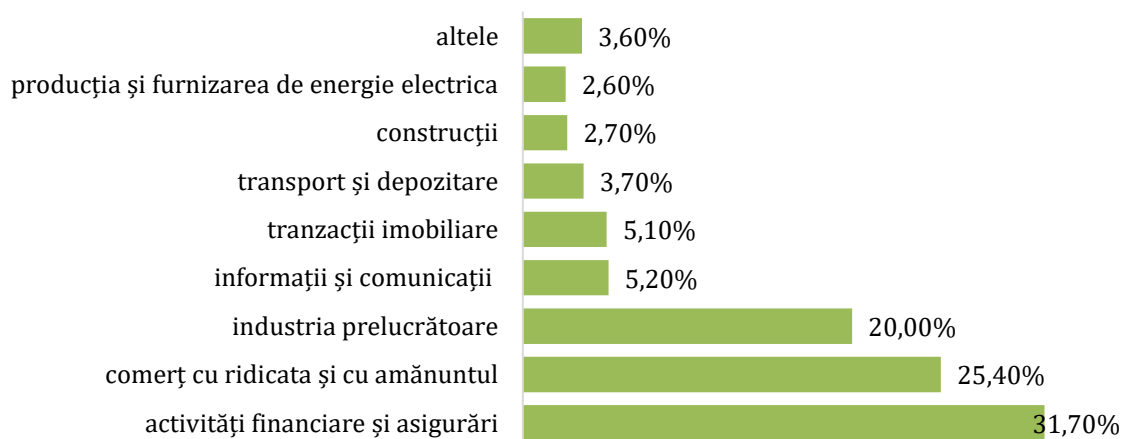

Figura 4.1. Poziția investițională internațională în dinamică, pe trimestre, mil.USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Poziția angajamentelor sub formă de investiții directe au crescut cu 1,1% de la începutul anului 2021. Poziția investițiilor directe în capitalul propriu a totalizat 2884,85 mil. USD, fiind cu 2,6% mai mult față de 31.12.2020, iar al instrumentelor de natura datoriei 1915,88 mil. USD cu 1%.

Principala activitate economică care a beneficiat de investiții directe, în trimestrul IV a anului 2021, sunt activitățile financiare și de asigurări 31,7%, comerț cu ridicata și cu amănunt 25,4%, urmată de industria prelucrătoare 20%. Alte activități care au atras investitori străini au fost informații și comunicații, tranzacțiile imobiliare, transport și depozitare, construcții.

Figura 4.2. Investițiile directe, capital propriu acumulat pentru trimestrul IV, a anului 2021 pe activități economice, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

În distribuția geografică a investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni acumulate, investitorilor din țările UE-27 (fără Marea Britanie) le-a revenit ponderea majoritară de 85,9%, cei din CSI au deținut o pondere de 0,8% din totalul capitalului propriu acumulat, iar cei proveniți

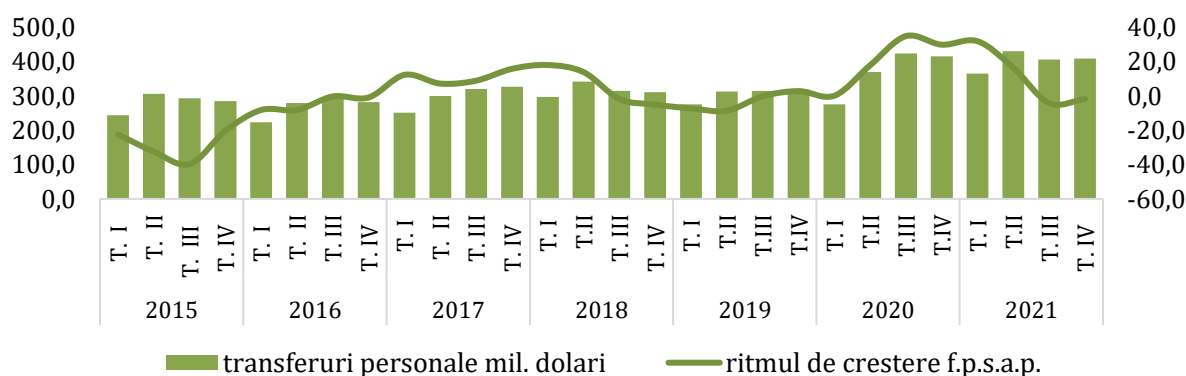
din alte țări de 13,3%. Principalii investitori străini în Moldova sunt originari din Cipru, Olanda, România, Franța, Bulgaria, Austria, Marea Britanie etc.

Transferurile de mijloace bănești

Evoluția, transferurilor bănești de peste hotare, în 2021 în Republica Moldova, în favoarea persoanelor fizice a depășit 1,611 miliarde de dolari, fiind în creștere cu 8,4% față de anul 2020.

Volumul net al transferurilor de bani către Republica Moldova prin bănci în favoarea persoanelor fizice, în anul 2021 a fost în creștere cu 8,4% față de anul anterior, astfel constituind 11611,8 mil. USD. *In trimestrul IV a. 2021 volumul transferurilor nete a fost în descreștere cu 1,7%, comparativ cu trimestrul IV a. 2020, astfel totalul transferurilor nete a constituit 409,03 mil USD. In luna decembrie a anului 2021 au fost transferate circa 137,38 mil. USD, mai puțin cu 7,1% (sau 10,46 mil. USD), comparativ cu 147,84 mil USD în decembrie 2020.*

Structura transferurilor nete, în luna decembrie a fost dominată de moneda euro circa 64,7% din total, fiind în creștere cu 0,2 p.p. și dolarul SUA deținând o pondere de 33,4% cu 0,2 p. p. mai mult, iar ponderea transferurilor în ruble rusești, a înregistrat o scădere cu 0,4 p.p., constituind 1,9% din totalul remitențelor.

Figura 4.3. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2015-2021, mil.USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Conform datelor neoficiale, circa 1 milion de cetățeni ai Republicii Moldova lucrează în străinătate. Remitențele de la migranți în diverși ani s-au ridicat de la 15% până la 30% din PIB.

Valoarea maximă a transferurilor de mijloace bănești în R.Moldova în favoarea persoanelor fizice a fost în 2020, când volumul total al transferurilor a constituit 1,49miliarde USD.

Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor din R. Moldova includ și transferurile persoanelor fizice efectuate prin intermediul oficiilor poștale ale Î.S. „Poșta Moldovei” (decontate prin bănci), atât prin sistemele de remitere de bani, precum și prin mandatele poștale.

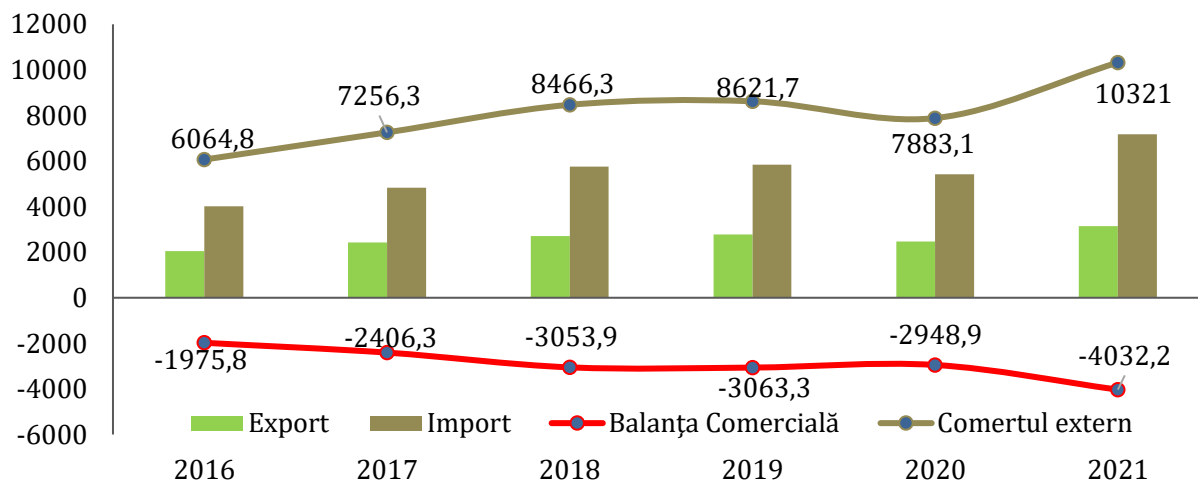
Comerțul exterior cu bunuri

Valoarea comerțului exterior cu bunuri al Republicii Moldova în anul 2021, a înregistrat un record absolut, depășind pentru prima dată nivelul de 10 miliarde USD, ajungând la 10,3 miliarde USD cu 2,4 miliarde USD mai mult decât în 2020, totodată depășind și recordul precedent din 2019, când volumul comerțului extern a fost de 8,6 miliarde USD.

În anul 2021, valoarea comerțului exterior cu bunuri a constituit 10321 mil. USD, înregistrând o creștere de 30,9% față de anul 2020, atât a exporturilor cu 677,3 mil. USD, (sau cu 27,5%), cât și a importurilor cu 1760,6 mil. USD, (sau cu 32,5%).

Decalajul considerabil dintre exporturile și importurile de mărfuri au determinat acumularea a unui **deficit al balanței comerciale** în valoare de 4032,2 mil. USD, fiind cu 36,7% (sau cu 1083,3 mil. USD) mai mult comparativ cu anul 2020. Cu **țările UE**, balanța comercială a înregistrat un deficit de 1229,7 mil. USD, fiind cu 48,1% (sau cu 399,3 mil. USD) mai mult față de valorile înregistrate în anul 2020. Deficitul balanței comerciale cu **țările CSI** a constituit 1439,1 mil. USD, cu 498,3 mil. USD (de 1,5 ori) fiind mai mult față de anul 2020.

În anul 2021, **gradul de acoperire a importurilor cu exporturi**, a fost de 43,8%, fiind în scădere cu 1,8 p.p. comparativ cu anul 2020. Cu **țările UE** gradul de acoperire a importurilor cu exporturi, a constituit 61%, fiind în scădere cu 5,4 p.p. față de anul 2020. Cu **țările CSI** gradul de acoperire a importurilor cu exporturi, a constituit 24,5%, în descreștere cu 4,1 p.p. față de anul 2020.

Figura 4.4. Tendințele exportului, importului și soldul balanței comerciale, în perioada 2016-2021, mil. USD

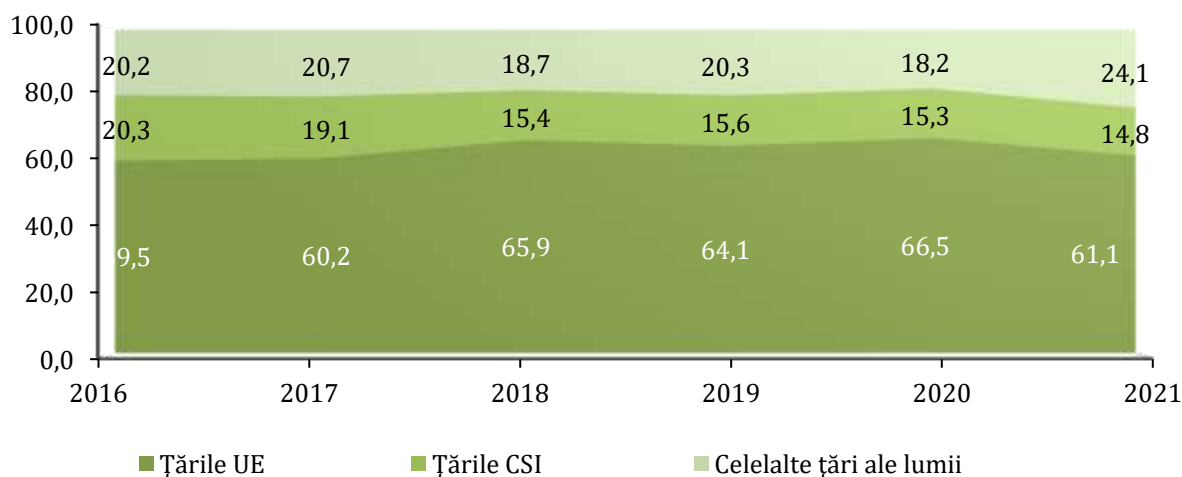
Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

Exporturile de mărfuri, pentru prima dată în anul 2021 au trecut de 3 mild. USD ajungând la 3144,4 mil. USD, fiind cu 660 mil. USD (sau 27,5%) mai mult față de anul 2020. Valoarea **exporturilor de mărfuri autohtone** au însumat 2433,2 mil. USD, constituind circa 77,4% din total exporturi. Exporturile de mărfuri autohtone au fost în creștere cu 28,9% față de anul 2020, care a contribuit la majorarea valorii totale a exporturilor cu 22,1%.

Reexporturile de mărfuri străine (după prelucrare și clasice) au constituit 711,2 mil. USD, fiind cu 22,7% mai mult comparativ cu anul 2020. Această creștere a influențat majorarea pe total exporturi cu 5,4%. Reexporturile de mărfuri străine dețin o pondere de 22,6% din total exporturi. Reexporturile de mărfuri după prelucrare (inclusiv îmbrăcăminte, încălțăminte și părți de încălțăminte, seturi de fișe pentru bujiile de aprindere și alte seturi utilizate în mijloacele de transport, cabluri coaxiale, conductoare și transformatoare electrice, genți, articole de buzunar din piele și din materiale textile, nuci decojite, scaune, părți de scaune, jucării, volane, coloane și cutii de direcție pentru autovehicule) au deținut o pondere de 15,2% în total exporturi.

Reexporturile clasice de mărfuri, care nu au suferit transformări esențiale motorină, medicamente, articole de transport sau de ambalare din materiale plastice și din lemn, țigarete care conțin tutun, tutun pentru pipă cu apă, whisky, votcă, lichioruri, distilate de vin sau de tescovină de struguri, vinuri spumante, rom, gin, bere, parfumuri, ape de toaletă, produse pentru înfrumusețare) au deținut o pondere de 7,4% în total exporturi.

In această perioadă au fost înregistrate creșteri a exporturilor de bunuri către toate grupele de țări. Principala destinație a exporturilor RM rămân în continuare țările UE. Valoarea exporturilor de mărfuri către țările UE, au constituit 1919,4 mil. USD, fiind cu 17% mai mult față de anul 2020, deținând o pondere în total exporturi circa 61,1%, în scădere cu 5,4 p.p. față de anul 2020. Valoarea exporturilor de mărfuri destinate țărilor CSI, au constituit 466,2 mil. USD, fiind cu 23,7% mai mult comparativ cu anul 2020. Exporturilor de mărfuri destinate țărilor CSI dețin o cotă de 14,8% în total exporturi, în descreștere cu 0,5 p.p. comparativ cu anul 2020. Către grupul celelalte țări ale lumii exporturile au constituit 24,1% din total și s-au majorat de circa 1,7 ori.

Figura 4.5. Structura exportului de mărfuri pe grupe de țări, în perioada 2016-2021, %
Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

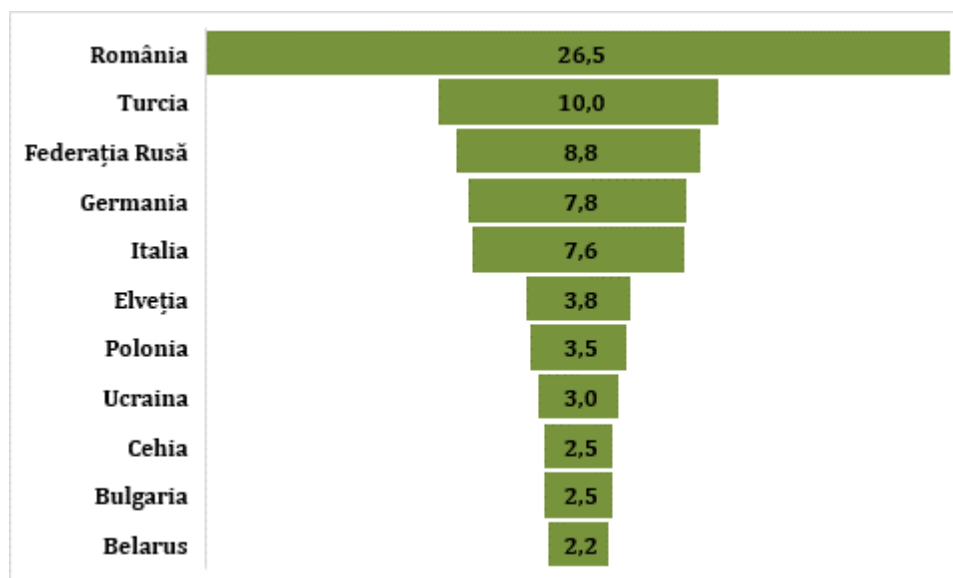
Exporturile de mărfuri au înregistrat o creștere cu 658 mil. USD, iar principalii 10 parteneri comerciali ai Republicii Moldova, au asigurat circa 75,9% din exporturi. România, cu o pondere de 26,5% în total exporturi, rămâne a fi unul din principalii parteneri comerciali ai RM. Exporturile spre această țară s-au majorat cu 17,9%. Au crescut livrările spre Elveția – de 1,9 ori,

Turcia – de 1,8 ori, Ucraina – cu 33,5%, Federația Rusă – cu 27,3%, Bulgaria – cu 33,7%, Italia – 12,3%, Germania – cu 8,8% etc.

Turcia au înregistrat cea mai mare creștere de 142,3 mil. USD și au constituit 314 mil. USD comparativ cu 172 mil. USD în 2020. Spre România, exporturile au înregistrat o creștere de 126,8 mil. USD, ajungând la 833,4 mil. USD. Putem menționa că România rămâne fi principalul partener comercial, exporturile spre România sunt de 2,6 ori mai mari decât spre Turcia a doua piață ca destinație a mărfurilor moldovenești și de 3 ori mai mult decât exporturile spre Federația Rusă.

Federația Rusă este a treia ca piață destinație pentru mărfurile din Republica Moldova. Rusia a asigurat în 2021 creșterea exporturilor moldovenești cu 59,2 mil. USD, constituind circa 276 mil. USD.

Principalele țări de destinație a exporturilor de mărfuri, care au deținut o pondere de circa 78% din total exporturi au fost: România 26,5%, Turcia 10,0%, Federația Rusă 8,8%, Germania 7,8%, Italia 7,6%, Elveția 3,8%, Polonia 3,5%, Ucraina 3,0%, Cehia și Bulgaria câte 2,5%, Belarus 2,2%.

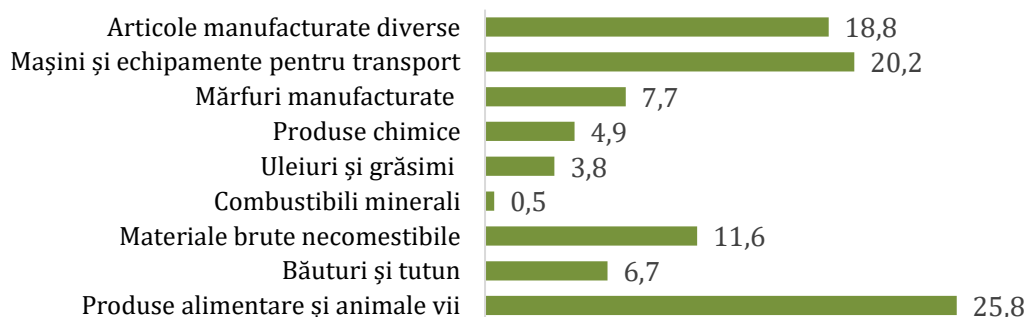
Figura 4.6 Structura exporturilor, în 2021, pe principalele țări de destinație a mărfurilor, %

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

În același timp, s-au micșorat exporturile de mărfuri în Georgia cu 14,5%, Iordania cu 63,6%, Cehia cu 1,8%, Polonia cu 1,1%, atenuând, astfel, majorarea pe total exporturi cu 0,3%.

În structura exporturilor, din anul 2021, șase secțiuni de mărfuri dețin 90,8% din total exporturi, după cum urmează: produse alimentare și animale vii 25,8%; mașini și echipamente pentru transport 20,2%; articole manufacturate diverse 18,8%; materiale brute necomestibile 11,6%; mărfuri manufacturate 7,7%; băuturi și tutun 6,7%.

Figura 4.7. Exporturile cu mărfuri pe principale secțiuni, în anul 2021, %

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

În anul 2021 comparativ cu anul 2020, au crescut exporturile de cereale și preparate pe bază de cereale de 2,9 ori, minereuri metalifere și deșeuri de metale de 3,2 ori, mașini și aparate electrice și părți ale acestora cu 10%, îmbrăcăminte și accesorii cu 14,6%, semințe și fructe oleaginoase cu 15,2%, vehicule rutiere, preponderent reexporturi de 2,1 ori, produse medicinale și farmaceutice, în principal reexporturi de 1,5 ori, fire, țesături, articole textile și produse conexe cu 29,6%, băuturi alcoolice și nealcoolice cu 10,3%, mobilă și părțile ei cu 12,8%, grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate cu 17,1%, articole din minerale nemetalice cu 33,4%, articole prelucrate din metal de 1,6 ori, zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere de 1,8 ori, legume și fructe cu 3,8%, fier și oțel de 8,7 ori, articole din lemn, exclusiv mobilă cu 32%, mașini și aparate industriale cu aplicații generale; părți și piese detașate ale acestor mașini cu 25,1%, tutun brut și prelucrat cu 48%, încălțăminte, în principal reexporturi cu 11,2%, construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzit și de iluminat, preponderent reexporturi cu 29,8%, pastă de hârtie și deșeuri de hârtie de 2,6 ori, hârtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hârtie sau din carton cu 28,8%, cafea, ceai, cacao, condimente și înlocuitori ai acestora cu 29,9%, articole de voiaj; sacoșe și similare, preponderent reexporturi cu 20,6%, carne și preparate din carne cu 33,2%, produse tanante și colorante de 3,1 ori, uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare cu 14,4%, petrol, produse petroliere și produse înrudite, preponderent reexporturi cu 10,2%, influențând creșterea pe total exporturi cu 27,5%.

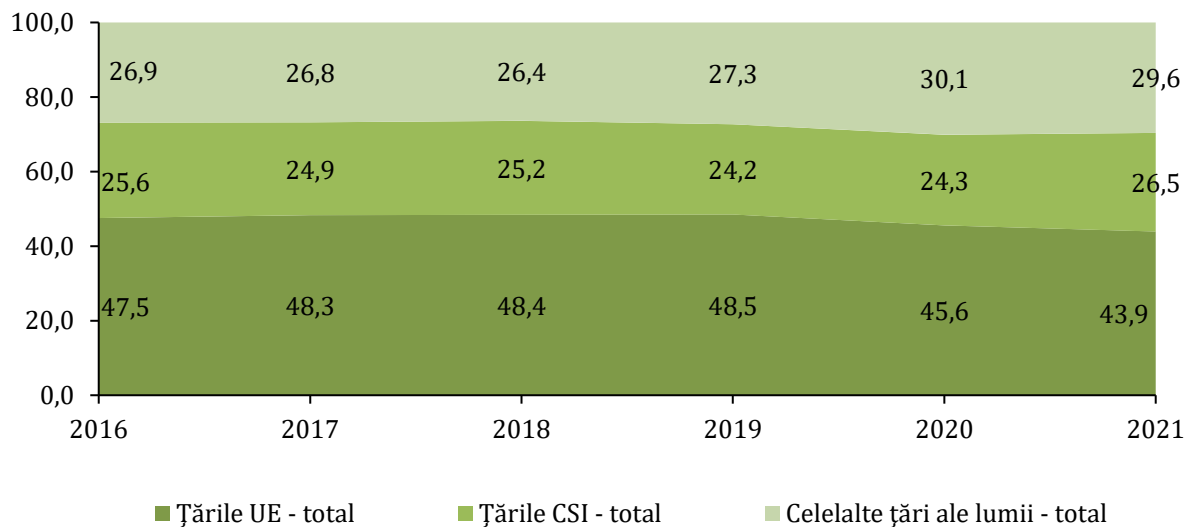
Totodată, s-au redus exporturile de produse chimice organice cu 25,9%, animale vii cu 27,8%, instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control cu 5,9%, hrană destinată animalelor cu 4%), mașini și aparate specializate pentru industriile specifice cu 8,5%, atenuând majorarea pe total exporturi cu 0,8%.

Valoarea importurilor de mărfuri, în anul 2021, au constituit 7176,6 mil. USD, fiind în creștere cu 32,5% comparativ cu cel realizat în anul 2020. Importurile de mărfuri realizate în luna decembrie 2021 au constituit 754 mil. USD, cu 7,5% mai mult față de luna noiembrie 2021 și cu 32,9% - comparativ cu luna decembrie 2020.

Au crescut importurile din toate grupele de țări.

Din **țările UE**, importurile de mărfuri provenite, au constituit 3149,1 mil. USD, fiind cu 27,5% mai mult față de anul 2020. Astfel, importurile de mărfuri din țările UE au deținut o pondere de 43,9%

în total importuri, fiind în scădere cu 1,7 p.p. comparativ cu anul 2020. Importurile de mărfuri provenite din **țările CSI**, au înregistrat o valoare de 1905,3 mil. USD, fiind cu 44,6% mai mult decât în din anul 2020. Importurile din țările CSI dețin o cotă de 26,5% în total importuri, fiind în creștere cu 2,2 p.p. față de anul 2020.

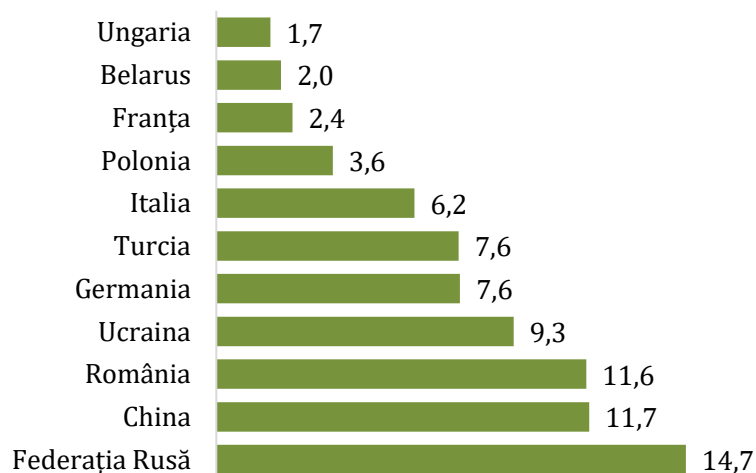
Figura 4.8. Importurile cu mărfuri pe grupe de țări, în perioada aa.2016-2021, %

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

Din top 10 țări - principali parteneri comerciali ai RM au fost importate 78,4% din mărfuri:

Din toate țările care fac parte din top 10 principali parteneri comerciali ai RM importurile s-au majorat semnificativ. În topul 10 țări de origine a importurilor de mărfuri s-au regăsit: Federația Rusă 14,7% din total importuri, China 11,7%, România 11,6%, Ucraina 9,3%, Germania și Turcia câte 7,6% Italia 6,2%, Polonia 3,6%, Franța 2,4%, Belarus 2,0%, Ungaria 1,7%.

În urma majorării prețurilor la resurse energetice, inclusiv gaz natural, importurile din Federația Rusă au crescut de circa 1,7 ori.

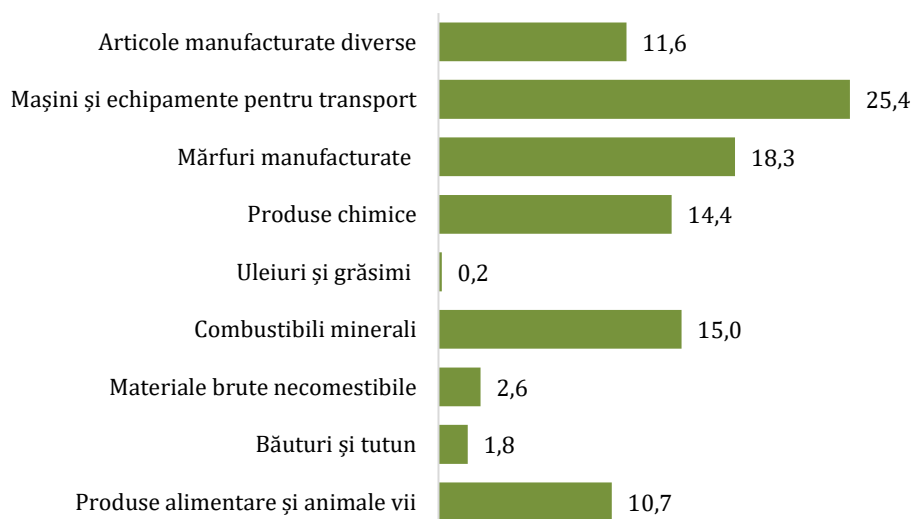
Figura 4.9. Principalii parteneri comerciali, ponderea în total import în a. 2021, %

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

Analiza evoluției importurilor pe țări în anul 2021 comparativ cu anul 2020 înregistrează majori a importurilor provenite din Federația Rusă de 1,7 ori, România cu 31,3%, China cu 29,5%, Turcia cu 40,1%, Ucraina cu 26,5%, Italia cu 28,2%, Germania cu 20,9%, Franța cu 40,6%, Polonia cu 20,5%, SUA de 1,6 ori, Austria de 1,6 ori, Belarus cu 27,7%, Spania cu 28,6%, Ungaria cu 21%, Cehia cu 19,6%, Olanda cu 28,7%, Grecia de 1,7 ori, Coreea de Sud cu 34,7%, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu 29,2%, Bulgaria cu 23,1%, Argentina de 4,1 ori, Japonia cu 19,5%, Belgia cu 25,7%, Slovacia cu 28,4%, Vietnam cu 16,8%, India cu 17,6%, Portugalia cu 31,1%, Taiwan, provincie a Chinei cu 32,7%, Turkmenistan de 4,2 ori, Uzbekistan de 1,7 ori, Norvegia cu 45,4%, Slovenia cu 14,9%, Suedia cu 17,5%, Thailanda cu 37%, Letonia cu 27%, Finlanda cu 26,3%, Danemarca cu 21%, Elveția cu 8,5%, Egipt 40,4%, care a influențat creșterea pe total importuri cu 32,8%.

În același timp, s-au redus importurile provenite din Kazahstan cu 72,8%, Serbia cu 13,3% și Azerbaidjan cu 65,2% atenuând, astfel, creșterea pe total importuri cu 0,9%.

În structura importurilor, șase secțiuni de mărfuri reprezintă 95,4% din total importuri, după cum urmează: mașini și echipamente pentru transport 25,4%; mărfuri manufacturate 18,3%) combustibili minerali 15%; produse chimice 14,4%; articole manufacturate diverse 11,6%; produse alimentare și animale vii 10,7%.

Figura 4.10. Structura importurilor, pe secțiuni de mărfuri în a. 2021, %

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

În anul 2021 comparativ cu anul 2020, s-au majorat importurile de petrol, produse petroliere și produse înrudite de 1,7 ori, gaz și produse industriale obținute din gaz de 2,2 ori, vehicule rutiere de 1,5 ori, mașini și aparate electrice și părți ale acestora cu 26,1%, mașini și aparate specializate pentru industriile specifice cu 49,7%, produse medicinale și farmaceutice cu 30,4%, îmbrăcăminte și accesorii cu 44,6%, fire, țesături, articole textile și produse conexe cu 23,1%, mașini și aparate industriale cu aplicații generale; părți și piese detașate ale acestor mașini cu 23,6%, fier și oțel cu 33%, articole prelucrate din metal cu 25,1%, materiale plastice prelucrate cu 28,2%, instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control cu 44,9%, uleiuri esențiale,

rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare cu 23,3%, materiale plastice sub forme primare de 1,5 ori, articole din minerale nemetalice cu 18,2%, articole din lemn, exclusiv mobilă cu 27,4%, băuturi alcoolice și nealcoolice cu 43,7%, carne și preparate din carne de 1,6 ori, mobilă și părțile ei cu 37,8%, construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzit și de iluminat cu 36,8%, hârtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hârtie sau din carton cu 21,7%, aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii cu 11,4%, lemn și plută cu 44,5%, pește, crustacee, moluște cu 27,5%, produse lactate și ouă de păsări cu 20,7%, mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor cu 25%, cauciuc prelucrat cu 25,7%, îngrășăminte minerale sau chimice cu 21,3%, semințe și fructe oleaginoase cu 38,3%, încălțăminte cu 30,2%, cafea, ceai, cacao, condimente și înlocuitori ai acestora cu 17,4%, hrană destinată animalelor cu 25,9%, produse tanante și colorante cu 18,8%, metale neferoase cu 12,3%, piele și blană prelucrate cu 14,5%, mașini generatoare de putere și echipamentele lor cu 32,6%, aparate fotografice, echipamente și furnituri de optică; ceasuri și orologii de 1,5 ori, cereale și preparate pe bază de cereale cu 5,7%, legume și fructe cu 2,4%, articole de voiaj; sacoșe și similare cu 36,3%, mașini și aparate pentru prelucrarea metalelor cu 20,1%, contribuind, astfel, la creșterea pe total importuri cu 30,7%.

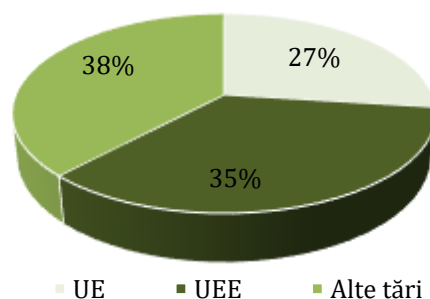
Totodată, s-au *diminuat importurile* de alte echipamente de transport cu 89,8%, atenuând majorarea pe total importuri, cu 0,9%.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

În anul 2021, comerțul exterior al regiunii Transnistrene constituie 2585 mil.USD, cu 53% (sau cu 0,9 mil. USD) mai mult decât în 2020.

Exportul de mărfuri a constituit 938,9 mil. USD, iar **volumul importurilor** de mărfuri a constituit 1646 mil. USD. În anul 2021, decalajul considerabil dintre exporturile și importurile de mărfuri au determinat acumularea a unui **deficit al balanței comerciale** în valoare de 707 mil. USD.

Comerțul total al regiunii transnistrene cu țările Uniunii Economice Eurasiatice (UEE) a constituit 895 mil. USD (sau circa 35%), iar cu țările UE cifra de afaceri a constituit 694,4 mil. USD (sau 27%), alte 995 mil. USD (38%) au constituit cifra de afaceri cu R. Moldova, Ucraina și alte țări.

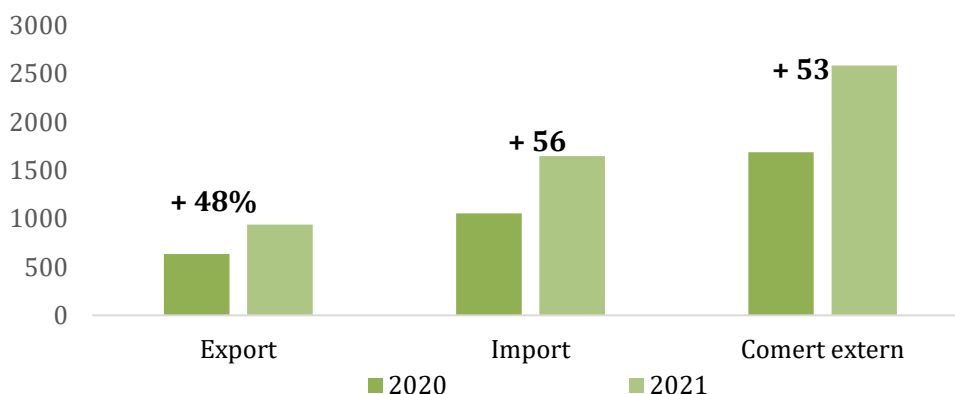

Figura 4.11. Evoluția valorii comerțului exterior pe țări al regiunii Transnistrene, pentru anul 2021, %

Sursa: <http://newspmr.com/novosti-pmr/ekonomika/502>

Exporturile regiunii transnistrene, în anul 2021, au atins un nivel record de 938,9 mil. USD în ultimii 20 de ani. Comparativ cu anul 2020, volumul exporturilor a crescut cu 48%.

În structura exporturilor de mărfuri, cele mai multe venituri din export le-a revenit produselor metalurgice circa 432,2 mil. USD, sau 46% din volumul total. Pe locul doi se află energia electrică cu 176,7 mil. USD, sau 18,8%, pe locul trei se află produsele alimentare și materiile prime cu 165 mil. USD, sau 17,6%. Ponderea industriei ușoare în volumul total al exporturilor regiunii transnistrene a fost de 8,4%, inginerie mecanică - 3,4%.

Figura 4.12. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii Transnistrene, pentru perioada 2020 - 2021, mil.USD

Sursa: <http://newspmr.com/novosti-pmr/ekonomika/502>

Principalii parteneri comerciali ai regiunii transnistrene în ceea ce privește exportul sunt UE, Rusia, Ucraina și Republica Moldova. Conform rezultatelor, exportul către aceste țări a constituit 90% din fluxul total de export. Comparativ cu 2020, exporturile au crescut în toate direcțiile majore, Ucraina a înregistrat cea mai mare creștere a exporturilor cu 107%, de la 65 mil. USD la 134,8 mil. USD.

Către **țările UE** exporturile au crescut cu 76% (de la 185,6 mil. USD la 327,7 mil. USD), către Rusia au crescut cu 24% (de la 69,9 mil. USD la 86,8 mil. USD), către Moldova s-a înregistrat o creștere cu 10% (de la 271,8 mil. USD până la 298,5 mil. USD).

Principalii parteneri din **țările UE sunt**: Polonia 128,4 mil. USD, România 106,6 mil. USD și Italia cu circa 30 mil. USD. Ungaria s-a clasat pe locul patru cu 13,6 mil. USD, iar Cehia s-a situat pe locul cinci cu 9,3 mil. USD. Volume destul de notabile de exporturi din regiunea transnistreană au mers și în Bulgaria, Franța, Germania și Slovacia (un total de 26 mil. USD).

Exporturile regiunii transnistrene, în procente, reprezintă în felul următor, Republica Moldova reprezintă 31,8%, UE reprezintă 34,9%, Ucraina reprezintă 14,4% și 9,8% reprezintă țările Uniunii Economice Eurasiatice (UEE).

Importurile regiunii transnistrene în anul 2021 a constituit circa 1646 mil. USD. Principalii parteneri comerciali ai regiunii transnistrene, în ceea ce privește **importurile** au fost, Rusia 738,4 mil. USD, cea mai mare parte din acestea au constituit combustibilul și produse energetice. România ocupând locul doi cu 214,1 mil. USD, Ucraina 198,4 mil. USD și Moldova 181,1 mil. USD.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în perioada 2020- 2021.

Conform datelor de la 01 ianuarie 2022, în Registrul de stat al unităților de drept erau înregistrate 122990 unități.

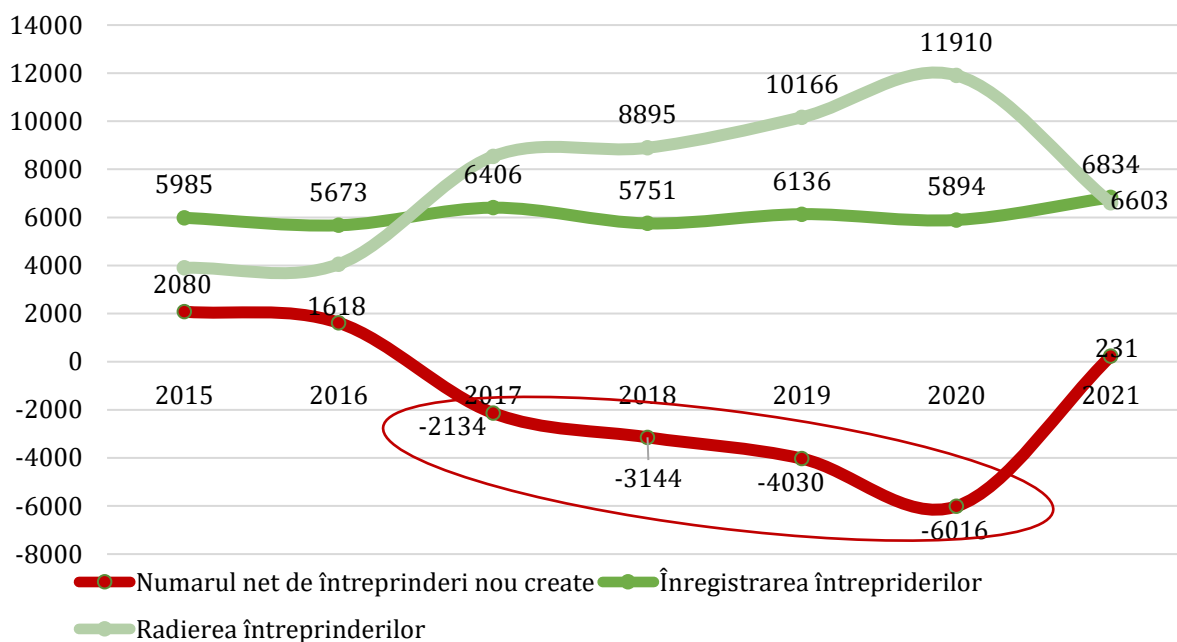
Evoluția întreprinderilor noi înregistrare pe parcursul ultimilor 7 ani (2015-2021) se caracterizează, în mare parte, prin tendințe anuale de diminuare a numărului de înregistrări (anii 2015, 2016, 2018, 2020), cât și creșteri a numărului de întreprinderi înregistrate față de perioada similară a anului precedent (anii 2017, 2019 și 2021) (Tabelul 5.1.). În ansamblu, numărul întreprinderilor înregistrate în anul 2021 a marcat o creștere semnificativă de 15,9% comparativ cu anul precedent. Astfel, potrivit datelor Agenției Serviciilor Publice, în Registrul de stat în anul 2021, au fost înregistrate 6834 întreprinderi noi. De asemenea, în ultimul trimestru al anului 2021, numărul întreprinderilor înregistrate a marcat o creștere semnificativă de 10,9% comparativ cu anul precedent. Potrivit datelor Agenției Serviciilor Publice, în Registrul de stat în T IV 2021, au fost înregistrate 1676 întreprinderi noi.

Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în anii 2015-2021 față de perioada similară a anului precedent, %

Perioada	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
2015	95,6	141,0
2016	94,8	103,8
2017	112,9	210,6
2018	89,8	104,2
2019	106,7	114,3
2020	96,1	117,2
2021	115,9	55,4

Sursa: Calculele autorului conform datelor Agenției Servicii Publice; www.date.gov.md

În perioada 2015-2021 numărul de întreprinderi radiate a marcat tendințe anuale de creștere (cu excepția anului 2021). Spre deosebire de anii precedenți, potrivit datelor ASP, în anul 2021 numărul întreprinderilor radiate a marcat o descreștere semnificativă. Astfel, în anul 2021, numărul întreprinderilor radiate a constituit 6603 de unități sau cu 44,6% în descreștere față de anul 2020 (Figura 5.1.). Totodată, în T IV 2021 se atestă o diminuare semnificativă a numărului de întreprinderi radiate comparativ cu perioada precedentă, cu 49,4%, constituind 1489 de întreprinderi.

Figura 5.1. Evoluția înregistrărilor și radierilor din Registrul de Stat și a numărului net de întreprinderi nou create în perioada 2015-2021

Sursa: Calculele autorului conform datelor Agenției Servicii Publice; www.date.gov.md

Per ansamblu, în perioada 2015-2021 se remarcă o tendință semnificativă de diminuare a numărului net de întreprinderi nou create (excepție făcând anul 2021, care a marcat o ușoară creștere a numărului net de întreprinderi nou create f.p.s.a.p.) (Figura 5.1.). E de menționat, că începând cu anul 2017, pentru prima dată, în ultimii aproximativ 20 ani, numărul întreprinderilor radiate l-a depășit pe cel al întreprinderilor înregistrate. În anul 2017, numărul net de întreprinderi nou create a atins o valoare negativă, constituind -2134 de unități. Acest sold negativ a numărului net de întreprinderi nou create s-a înregistrat patru ani consecutiv. Spre deosebire de anii precedenți, în anul 2021 numărul net de întreprinderi nou create a atins o valoare pozitivă, semnificând faptul că numărul înregistrărilor l-a depășit pe cel al radierilor, constituind 231 de unități.

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În primele nouă luni ale anului 2021, în regiunea din partea stângă a Nistrului, în sectorul businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (cu excepția persoanelor fizice) activau 3776 de întreprinderi. În ianuarie-septembrie 2021, în sectorul businessului mic erau angajați 19738 salariați, cu o ușoară creștere de 2,1% f.p.s.a.p. În perioada analizată mai multe sectoare economice au marcat o tendință de creștere a numărului mediu de salariați f.p.s.a.p.: Industrie (+0,1%), Agricultură (+3,3%), Construcții (+7,0%), Comerț și alimentație publică (+0,6%), Activitate comercială generală (+2,7%), Gospodărie de locuințe și deservire comunală(+1,3%), Sănătate și asigurare socială (+27,0%), Cultura și arta (+48,1%), Sport, agrement și turism (+13,6%).

Totodată, în perioada analizată, câteva sectoare economice înregistrează o tendință de diminuare a numărului de salariați: Transport (-3,9%), Comunicații (-6,6%), Logistica și distribuție (-15,6%), Operațiuni imobiliare (-6,9%), (Tabelul 5.2.).

Tabelul 5.2. Date privind numărul mediu de salariați în întreprinderile sectorului businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (fără persoanele fizice) din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie-septembrie 2021

	ianuarie-septembrie 2020	ianuarie-septembrie 2021	Indici, %
Total	19335	19738	102,1
Industrie	3034	3038	100,1
Agricultura	2121	2190	103,3
Transport	868	834	96,1
Comunicații	91	85	93,4
Construcții	2076	2221	107,0
Comerț și alimentația publică	6797	6839	100,6
Logistica și distribuție	64	54	84,4
Operațiuni imobiliare	1216	1132	93,1
Activitate comercială generală	447	459	102,7
Activitatea editorială	89	86	96,6
Gospodărie de locuințe și deservire comunală	397	402	101,3
Sănătate și asigurare socială	392	498	127,0
Învățământ	211	225	106,6
Cultura și arta	129	191	148,1
Sport, agrement și turism	405	460	113,6

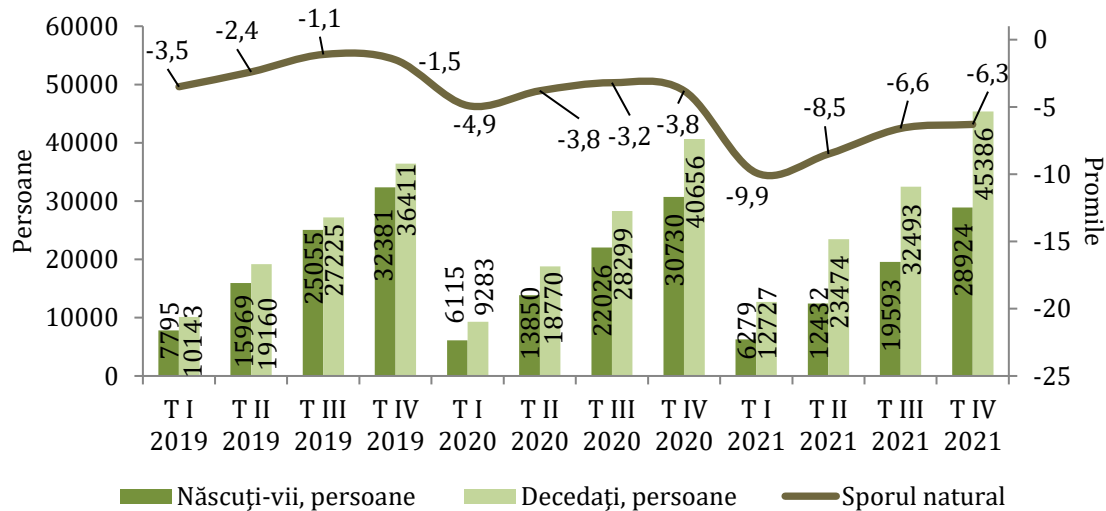
Sursa: «Основные показатели деятельности субъектов малого предпринимательства, включая микро и малые предприятия, (с численностью работников до 50 человек и годовым доходом до 2000000 румзп) (без физических лиц) за январь – сентябрь 2021 года»

Capitolul VI SECTORUL SOCIAL

Situația demografică⁴

Anul 2021 prezintă o accentuare a sporului natural negativ și o intensificare a migrației interne determinate de schimbarea domiciliului față de anul 2020. În anul 2021 numărul născuților-vii total pe țară a constituit 28924 pers., fiind în scădere cu 1910 copii sau cu 6,2% comparativ cu anul precedent, rata natalității a fost de 11,0 născuți-vii la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 1,8 p.p. f.a.p. Numărul de decedați a constituit 45386 pers., înregistrând o creștere de 4670 pers. sau cu 11,5% f.a.p., iar rata mortalității a ajuns la 17,3 decedați la 1000 locuitori, în creștere cu 1,8 p.p. f.a.p. Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în anul 2021 a constituit 247 cazuri și s-a diminuat cu 21 cazuri în comparație cu anul precedent. Scăderea naturală în anul 2021 a constituit -16462 pers. (-9882 pers. în anul 2020) sau -6,3 pers. la 1000 de locuitori (-3,7 pers. la 1000 de locuitori în anul 2020) (Figura 6.1).

Numărul căsătoriilor total pe țară în anul 2021 a constituit 22544, majorându-se cu 7005 sau cu 45,1% f.a.p., iar rata nupțialității a constituit 8,6 căsătorii la 1000 locuitori, cu 2,7 p.p. mai mult f.a.p. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 9906, fiind în creștere cu 1113 sau cu 12,7% f.a.p. Rata divorțialității a constituit 3,8 divorțuri la 1000 locuitori, cu 0,5 p.p. mai mult f.a.p.

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în perioada T I 2019 - T IV 2021, pe trimestre
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

În ceea ce privește migrația internă determinată de schimbarea domiciliului în anul 2021 numărul total de sosiri în interiorul țării a constituit 34967 pers., cu 5809 sau cu 19,9% mai mult f.a.p. Dintre acestea, în localități urbane au fost 23978 sosiri, în creștere cu 4484 sau cu 23,0% f.a.p. și în localități rurale - 10989 sosiri, în creștere cu 1325 sau cu 13,7% f.a.p. Din numărul total de

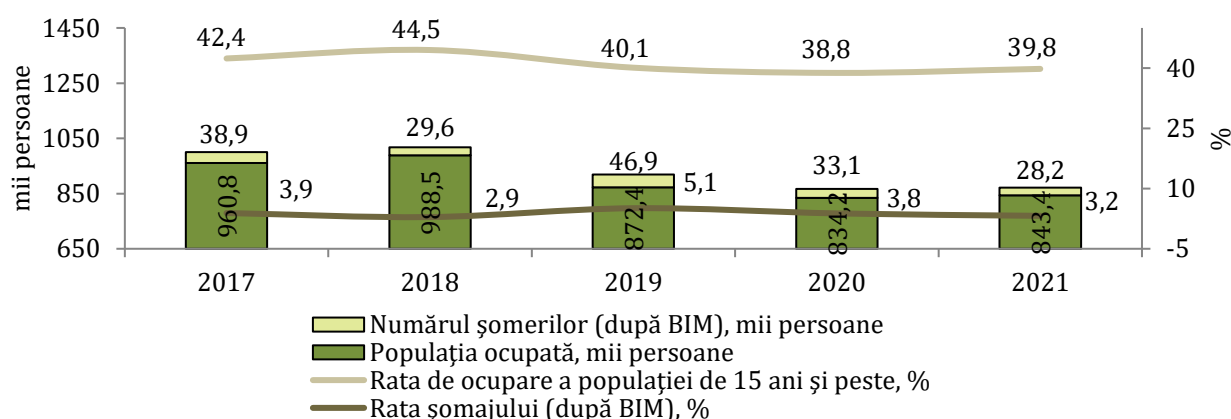
⁴ Sunt utilizate date preliminare.

plecări din localități urbane au plecat 15744 pers., fiind cu 3253 sau cu 26,0% mai mult f.a.p. și din localități rurale au plecat 19223 pers., fiind cu 2556 sau cu 15,3% mai mult f.a.p. Cea mai mare parte a sosirilor au fost în localități urbane (68,6%), iar a plecărilor – din localitățile rurale (55,0%). Cea mai mare parte a populației ce pleacă din localitățile rurale o reprezintă tinerii cu vârsta între 15 și 34 de ani (52,3%), fiind urmași de populația cu vârsta între 35 și 59 de ani (39,5%). Cea mai mare pondere a populației ce pleacă din localități urbane o deține populația cu vârsta între 35 și 59 de ani (49,5%), fiind urmată de tinerii cu vârsta între 15 și 34 de ani (33,7%). Tinerii cu vârsta între 15 și 34 de ani dețin cele mai mari ponderi ale sosirilor în localități urbane (44,4%), fiind urmași de persoanele de vârsta 35-59 ani (44,1%). În localitățile rurale cea mai mare pondere a sosirilor în localități rurale o dețineau persoanele cu vârsta 35-59 ani (43,8%), fiind urmași de tinerii cu vârsta de 15-34 ani (43,1%).

Piața forței de muncă

Anului 2021 îi este specifică o revenire a ratei de ocupare a populației și o diminuare a ratei șomajului față de anul 2020. În anul 2021, forța de muncă, care include populația ocupată și șomerii, a constituit 871,6 mii pers., în creștere cu 0,5% f.a.p. O pondere mai mare în forța de muncă au avut-o bărbații (52,9%) decât femeile (47,1%), precum și mediul rural (55,0%) față de mediul urban (45,0%). Totodată, rata de participare la forța de muncă a populației de 15 ani și peste a fost de 41,1%, ceea ce este cu 0,8 p.p. mai mult f.a.p. În rândul persoanelor economic active indicatorul a fost mai mare la bărbați (46,5%) decât la femei (36,4%). Rata de activitate este mai mare în mediul urban (47,1%) decât în cel rural (37,2%). În grupa de vârstă 15-29 ani rata de activitate a persoanelor economic active a constituit 30,6%, iar în grupa 15-64 ani – 49,1%. Rata de activitate economică a populației în vârstă de muncă (după legislația națională: 16-58 ani – femei și 16-62 ani – bărbați) a fost de 52,7%.

Populația ocupată în anul 2021 a fost de 843,4 mii pers, mai mult cu 1,1% f.a.p. (Figura 6.2). O mai mare pondere în populația ocupată au avut-o bărbații – 52,5% decât femeile – 47,5%, precum și mediul rural – 55,0% față de mediul urban – 45,0%.

Figura 6.2. Evoluțiile numărului populației ocupate, al șomerilor și a ratelor de ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în anii 2017-2021⁵

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

⁵ În conformitate cu definiția numărului populației cu reședință obișnuită.

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a constituit 39,8%, cu puțin peste nivelul din 2020 (38,8%). Rata de ocupare a bărbaților – 44,7% a fost mai înaltă decât cea a femeilor (35,4%). După mediile de reședință, rata de ocupare a constituit în mediul urban – 45,6%, fiind mai mare decât cea din mediul rural – 36,0%. Rata de ocupare a persoanelor în vârstă de muncă (16-58 ani - femei/16-62 ani – bărbați) a avut valoarea de 50,9%, a persoanelor în vârstă de 15-64 ani – 47,5%, iar în grupa de vârstă 15-29 ani a constituit 28,9%.

În privința ratelor de ocupare, diferențele cele mai mari au fost la persoanele cu vârsta de 25-34 ani în funcție de sexe (rata de ocupare la bărbați a fost cu 18,4 p.p. mai mare decât la femei) și în funcție de mediul de reședință (rata de ocupare în mediul urban a fost cu 11,0 p.p. mai mare decât în mediul rural), după sexe la persoanele cu vârsta de 55-64 de ani (la bărbați cu 14,0 p.p. mai mare decât la femei), la cele cu vârsta de 35-44 de ani - pe medii de reședință (rata de ocupare în mediul urban a fost cu 13,0 p.p. mai mare decât în mediul rural). După grupele de vârstă un decalaj major între ratele de ocupare în favoarea femeilor a fost înregistrată pentru persoanele cu vârsta de 45-54 ani (cu 7,0 p.p. mai mare la femei decât la bărbați).

Numărul persoanelor ocupate în activități agricole în anul 2021 a fost de 181,2 mii persoane (cu 5,3 mii sau cu 3,0% mai mult f.a.p.) sau de 21,5% (cu 0,4 p.p. mai mult f.a.p.) din totalul celor ocupați, iar numărul celor ocupați în activități non-agricole a fost de 662,3 mii persoane (cu 4,0 mii sau cu 0,6% mai mult f.a.p.).

Ponderea persoanelor ocupate în industrie a fost de 14,4%, inclusiv în industria prelucrătoare – 11,9%, iar în construcții – 7,7%. Numărul persoanelor ocupate în industrie a constituit 121,6 mii (în descreștere cu 0,2 mii f.a.p.), iar în construcții – 65,1 mii persoane (în creștere cu 7,8% f.a.p.). În sectorul de servicii au activat 475,5 mii persoane sau 56,4% din numărul total de persoane ocupate (mai puțin f.a.p. cu 1,0 mii persoane sau cu 0,2%).

Populația ocupată în repartizarea după *forme de proprietate* a constituit 71,2% în *sectorul privat* și 28,8% – în *sectorul public*. Ponderea salariaților după *statutul profesional* constituie 78,2%. Marea majoritate a salariaților au fost angajați pe o perioadă nedeterminată (89,4%). *Munca nedeclarată* în rândul salariaților în anul 2021 a constituit 6,6% (cu 0,1 p.p. mai mult decât în anul 2020). După ponderile salariaților care lucrează doar în baza unor înțelegeri verbale după sexe mai mulți sunt bărbați – 8,6% față de femei – 4,7%. Cele mai mari ponderi ale salariaților care lucrează doar în baza unor înțelegeri verbale sunt estimate în: agricultură – 58,0%, construcții – 13,3%, comerț – 10,0%, industrie – 7,1%. În *sectorul informal* în anul 2021 au activat 16,9% din totalul persoanelor ocupate în economie, iar 22,8% au avut un loc de muncă informal. Din numărul total de persoane ocupate informal salariații au constituit 23,8%. În sectorul non-agricol ponderea ocupării informale a fost de 11,3%. Din numărul total de salariați loc de muncă informal aveau 6,9%. Primeau "salariu în plic" 6,9% din salariați. Numărul *persoanelor sub-ocupate* (numărul persoanelor care au avut loc de muncă, al căror număr de ore efectiv lucrate, în total, în timpul perioadei de referință a fost mai mic de 40 de ore pe săptămână, care au dorit și au fost disponibile să lucreze ore suplimentare) a constituit 25,1 mii sau 3,0% din totalul persoanelor ocupate față de 4,9% în anul 2020. Din persoanele ocupate 7,6% au declarat că ar fi dorit să schimbe situația în raport cu locul actual de muncă pe motiv că nu sunt satisfăcuți de nivelul remunerării (situație inadecvată în raport cu venitul).

Numărul șomerilor, definit conform BIM, în anul 2021 a constituit 28,2 mii pers., micșorându-se f.a.p. cu 4,9 mii persoane sau cu 14,8%. Șomajul a fost într-o proporție mai mare în rândul bărbaților – 63,0% din numărul total al șomerilor, precum și în rândul persoanelor din mediul rural – 55,1%. *Rata șomajului (LU1)* la nivelul țării în anul 2021 a fost de 3,2%, mai mică cu 0,6 p.p. f.a.p. Rata șomajului la bărbați a constituit 3,8%, iar la femei – 2,5%. A fost înregistrată aceeași rată a șomajului în mediul urban și cel rural (3,2%). În rândurile persoanelor din grupa de vârstă de 15-24 ani rata șomajului a fost de 9,2% (mai mică în mediul urban – 7,7% decât în cel rural – 10,4%), iar în categoria de vârstă 15-29 ani a constituit 5,7% (mai mare la bărbați – 6,8% decât la femei – 3,9%). *Rata compusă a sub-ocupării și șomajului (LU2)* la nivel de țară în anul 2021 a constituit 6,1%, fiind mai mică cu 2,5 p.p. f.a.p. *Rata compusă a șomajului și forței de muncă potențiale (LU3)* a fost de 4,2%, fiind mai mică cu 0,7 p.p. f.a.p. *Indicatorul compozit de sub-utilizare a forței de muncă (LU4)* a avut valoarea de 7,1%, fiind mai mic cu 2,5 p.p. f.a.p.

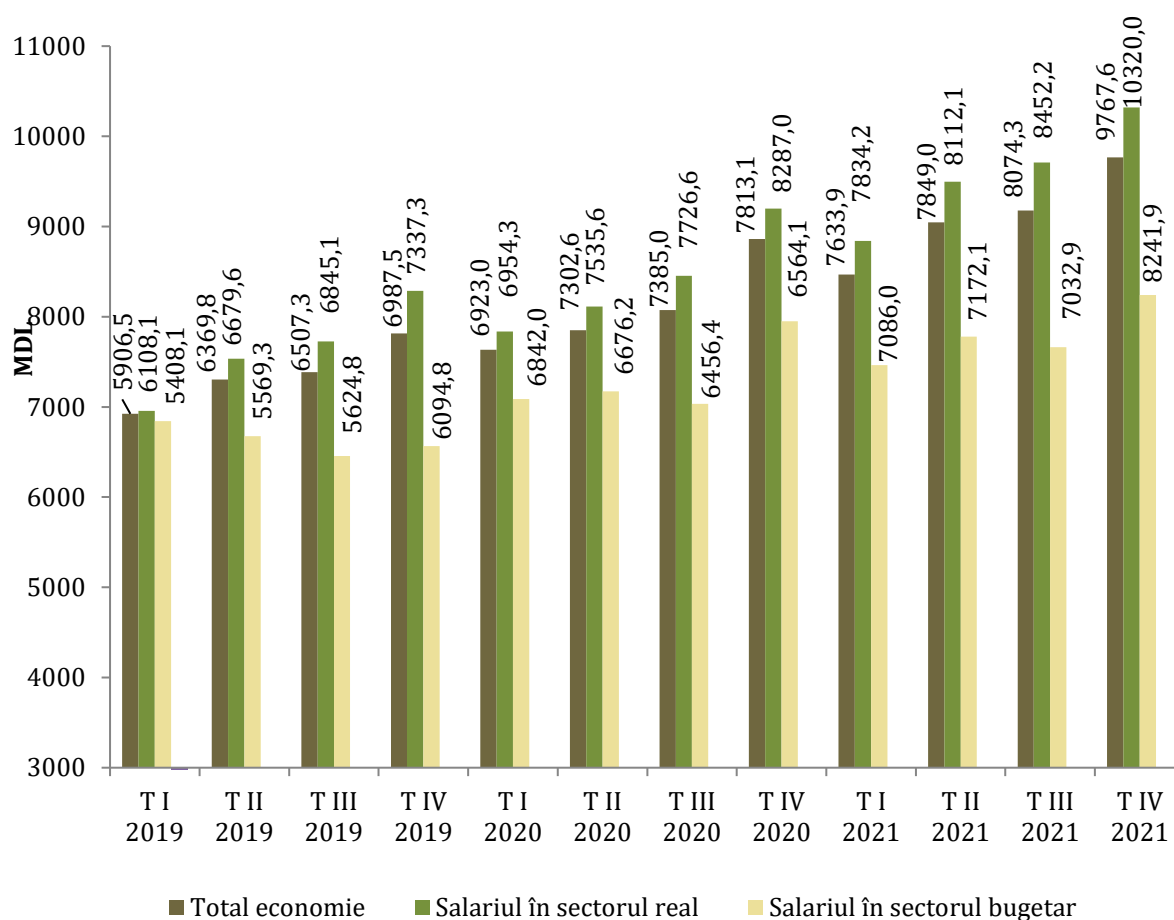
Populația în afara forței de muncă din țară (de 15 ani și peste) în anul 2021 a fost de 1248,9 mii persoane, în scădere cu 2,7% f.a.p., constituind 58,9% din populația din aceeași grupă de vârstă, mai puțin cu 0,8 p.p. f.a.p. În populația inactivă se includ: *pensionarii* (46,7%); *persoanele care îngrijesc de familie* (persoanele casnice) (13,3%); *elevii și studenții* (13,3%); *persoanele care nu doresc să lucreze și nu caută un loc de muncă în Moldova, deoarece deja au un loc de muncă peste hotare sau care planifică să lucreze peste hotare* (10,3% față de 11,8% în 2020); *persoanele (declaratate de gospodării) plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru pentru o perioadă mai mică de 1 an* (6,3% sau 79,0 mii persoane, acest număr micșorându-se f.a.p. cu 12,6% sau cu 11,4 mii persoane); *alte persoane în afara forței de muncă* (10,1%). În rândul persoanelor care au un loc de muncă peste hotare sau intenționează să plece peste hotare o pondere mai mare o au bărbații – 17,3% față de femei – 5,2%. De asemenea, bărbații predomină și în rândul persoanelor plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru pentru o perioadă mai mică de 1 an – 10,9% față de femei – 2,9%. În cadrul activităților de îngrijire de familie predomină femeile – 22,2% față de 1,2% - bărbații.

Grupul NEET reprezintă tinerii în grupa de vârstă de 15-34 ani, ce nu sunt parte a populației ocupate, nu studiază în sistemul formal de educație și nu participă la cursuri sau alte instruirii din afara sistemului formal de educație. În anul 2021 grupul NEET a avut o pondere de 17,2% din populația din grupa de vârstă de 15-24 ani, 26,4% - în cazul celor cu vârsta de 15-29 ani și 30,4% - la cei cu vârsta de 15-34 ani, având valori mai mari la femei decât la bărbați în toate aceste grupuri de vârstă (15-24 ani: 20,4% - femei vs 14,1% - bărbați; 15-29 ani: 33,9% - femei vs 18,8% - bărbați; 15-34 ani: 39,9% - femei vs 20,6% - bărbați).

Remunerarea muncii

Anul 2021 este caracterizat de o creștere a decalajului dintre câștigul salarial nominal mediu lunar brut în sectorul real față de cel bugetar. În trimestrul IV din anul 2021 câștigul salarial nominal mediu lunar brut în țară⁶ a fost în mărime de 9767,6 MDL, majorându-se în termeni nominali cu 10,2% f.p.s.a.p., iar în valoare reală a scăzut cu 1,3% (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum) (Figura 6.3). În anul 2021 câștigul salarial nominal mediu lunar brut în țară a fost de 9115,9 MDL, mai mult cu 12,4% în raport cu anul 2020, iar în termeni reali, mai mult cu 6,9%.

⁶ La unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare.

Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și în cel real în perioada T I 2019 – T IV 2021, MDL

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

În sectorul bugetar salariul mediu lunar în anul 2021 a fost în mărime de 7786,6 MDL, în creștere cu 6,5% față de anul precedent, iar în sectorul real – 9595,0 MDL, mai mult cu 14,2% f.a.p. Creșteri mai puternice ale salariului mediu brut lunar au avut loc în: *Sănătate și asistență socială* (+29,6%); *Activități financiare și de asigurări* (+16,0%); *Informații și comunicații* (+14,7%). Cele mai mari câștiguri salariale medii brute lunare au fost înregistrate în: *Informații și comunicații* (21429,3 MDL - de 2,4 ori mai mare decât salariul mediu pe economie); *Activități financiare și de asigurări* (16878,3 MDL - de 1,9 ori mai mare decât salariul mediu pe economie); *Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat* (13815,7 MDL - de 1,5 ori mai mare decât salariul mediu pe economie); *Activități profesionale, științifice și tehnice* (11582,9 MDL - de 1,3 ori mai mare decât salariul mediu pe economie); *Sănătate și asistență socială* (11299,5 MDL - de 1,2 ori mai mare decât salariul mediu pe economie); *Alte activități de servicii* (10784,9 MDL - de 1,2 ori mai mare decât salariul mediu pe economie); *Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii* (10395,7 MDL - de 1,1 ori mai mare decât salariul mediu pe economie). Cele mai mici salarii medii brute lunare au fost înregistrate în: *Activități de cazare și alimentație publică* (5442,9 MDL - de 1,7 ori mai mic decât salariul mediu pe economie); *Agricultură, silvicultură și*

pescuit (5790,9 MDL - de 1,6 ori mai mic decât salariul mediu pe economie) și *Artă, activități de recreere și de agrement* (6289,2 MDL - de 1,5 ori mai mic decât salariul mediu pe economie).

În trimestrul IV din anul 2021 numărul mediu de salariați s-a majorat cu 1,6% f.p.s.a.p., iar în total pe anul 2021 numărul mediu de salariați a crescut cu 3,1% f.a.p. În unele activități economice au avut loc fluctuații majore ale acestui indicator. În trimestrul IV din anul 2021 numărul mediu de salariați s-a majorat esențial f.p.s.a.p. în: *Informații și comunicații* (+12,7%); *Activități de cazare și alimentație publică* (+10,9%); *Agricultură, silvicultură și pescuit* (+7,2%) și *Transport și depozitare* (+5,3%), iar cele mai semnificative micșorări în: *Alte activități de servicii* (-5,7%) și *Industria extractivă* (-4,6%). În raport cu T III din 2021 numărul mediu de salariați a avut o majorare neesențială (cu 0,1%), cele mai mari majorări având loc în: *Învățământ* (+2,7%); *Activități de cazare și alimentație publică* (+2,3%) și *Activități profesionale, științifice și tehnice* (+1,8%), iar cele mai mari micșorări în: *Agricultură, silvicultură și pescuit* (-3,9%) și *Construcții* (-3,3%).

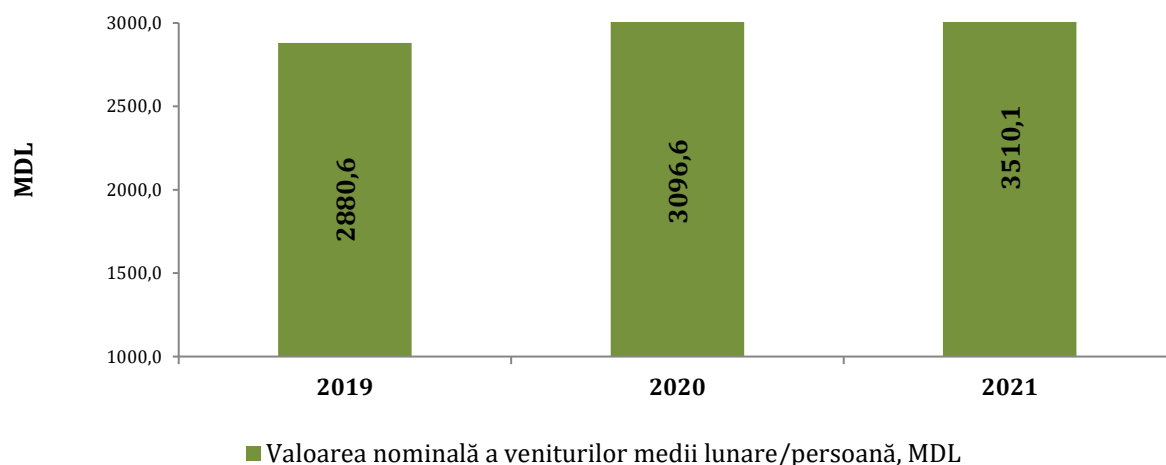
Veniturile disponibile medii lunare ale populației⁷

Anul 2021 se caracterizează printr-o majorare mult mai semnificativă a veniturilor disponibile medii lunare ale populației față de anul 2020 decât în perioada 2019-2020.

Veniturile disponibile ale populației în anul 2021 au fost în medie la o persoană pe lună în mărime de 3510,1 MDL, majorându-se cu 13,4% față de anul precedent, iar în termeni reali (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum) s-au majorat cu 7,8% (**Figura 6.4**). Salariile în structura veniturilor populației rămân în continuare cea mai importantă sursă financiară. Veniturile din salarii reprezintă 50,8% din veniturile totale disponibile, ponderea acestora fiind în creștere cu 0,6 p.p. față de anul 2020. Prestațiile sociale sunt a doua sursă semnificativă de venit a moldovenilor ce constituie 18,5%, fiind în scădere cu 0,8 p.p. față de anul precedent. La formarea veniturilor au contribuit și activitățile pe cont propriu cu o pondere de 15,5% din veniturile medii lunare ale unei persoane, dintre care de la activitățile individuale agricole – 8,1%, iar din activitatea individuală non-agricolă – 7,4%. Încă o sursă foarte importantă pentru bugetul gospodăriei casnice o reprezintă transferurile bănești de peste hotare. Acestea constituie 12,5% din totalul veniturilor, fiind în scădere cu 0,4 p.p. față de anul precedent. Veniturile populației din mediul urban, în medie, au constituit cu 1324,0 MDL mai mult, fiind de 1,4 ori mai mari față de cele din mediul rural. Pentru populația din mediul urban principalele surse de venituri sunt activitatea salarială, care a asigurat veniturile populației în proporție de 62,1% și prestațiile sociale – 16,0%. Veniturile populației din mediul rural într-o proporție mai mare depind de prestațiile sociale și de transferurile de peste hotare decât veniturile populației din mediul urban. Astfel, prestațiile sociale în localitățile rurale au o proporție de 20,9%, în timp ce în localități urbane ponderea lor a fost de 16,0%, iar transferurile din afara țării în sate dețin o pondere de 15,4%, în timp ce în orașe ponderea dată este de 9,5%. Veniturile din activitatea salarială în

⁷ În anul 2019 au fost efectuate un șir de modificări în metodologia Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice: un nou eșantion; o nouă schemă de rotație; calibrarea după medii de reședință (urban, rural), regiuni statistice (Nord, Centru, Sud și mun. Chișinău), gospodării cu copii și gospodării cu pensionari; utilizarea numărului populației cu reședință obișnuită (locul în care persoana a trăit preponderent în ultimele 12 luni indiferent de absențele temporare) în locul celei stabile. Aceste modificări determină datele din 2019 și cele până în anul 2018, inclusiv, cu privire la veniturile populației să nu fie deplin comparabile.

mediul rural ocupă 40,0% din veniturile disponibile totale, contribuția acestora fiind cu 22,1 p.p. mai mică decât în mediul urban.

Figura 6.4. Evoluția veniturilor disponibile ale populației în valoare nominală, pe ani, 2019 – 2021⁸

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației⁹

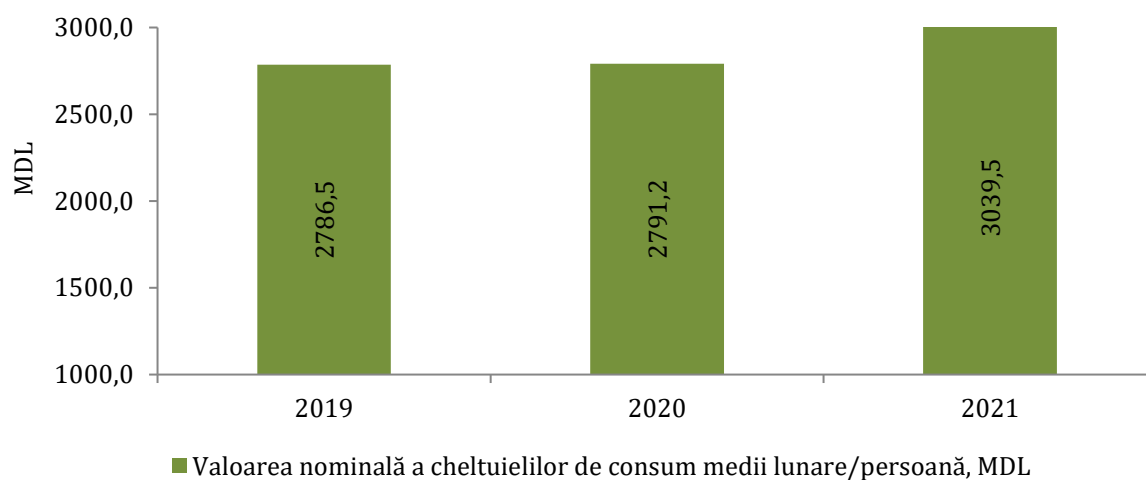
Anul 2021 prezintă o reducere în termeni reali a cheltuielilor de consum medii lunare ale populației față de anul 2020.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în medie pe o persoană în anul 2021 au fost de 3039,5 MDL, majorându-se cu 8,9% față de anul precedent. În termeni reali (ajustând la indicii prețurilor de consum), cheltuielile populației s-au redus în medie cu 3,6% față de anul precedent (Figura 6.5). O bună parte a cheltuielilor este direcționată spre produse alimentare și băuturi nealcoolice – 41,9% (43,5% în anul 2020). Cheltuielile pentru locuință, apă, electricitate și gaze în medie la o persoană au avut o pondere de 15,2% din cheltuielile de consum totale (în scădere cu 0,9 p.p. față de anul 2020). Cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte au constituit 9,1% (majorându-se cu 0,3 p.p. față de anul 2020), pentru telecomunicație - 4,5% (4,7% în 2020), pentru sănătate – 5,7% (4,7% în 2020), mobilier, dotarea și întreținerea locuinței – 5,7% (5,6% în 2020), transport – 6,5% (5,5% în 2020), educație – 1,0% (0,8% în 2020), etc. Cheltuielile de consum ale populației din mediul urban în medie au constituit 3834,4 MDL pe lună pe o pers., cu 1317,4 MDL sau de 1,5 ori mai mult decât în mediul rural. Populația din mediul urban, pentru consumul de produse alimentare și băuturi nealcoolice a direcționat 38,1% din cheltuielile lunare

⁸ La baza estimării indicatorilor a fost utilizat numărul populației cu reședință obișnuită. Începând cu anul 2019 datele nu sunt comparabile cu perioada precedentă, deoarece a fost modificată metodologia CBGC.

⁹ În anul 2019 au fost efectuate un șir de modificări în metodologia Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice: un nou eșantion; o nouă schemă de rotație; calibrarea după medii de reședință (urban, rural), regiuni statistice (Nord, Centru, Sud și mun. Chișinău), gospodării cu copii și gospodării cu pensionari; utilizarea numărului populației cu reședință obișnuită (locul în care persoana a trăit preponderent în ultimele 12 luni indiferent de absențele temporare) în locul celei stabile și schimbarea perioadei de înregistrare a cheltuielilor pentru procurarea produselor alimentare, utilizarea cheltuielilor de procurare a bunurilor de folosință îndelungată și a cheltuielilor pentru educație în ultimele 12 luni. Aceste modificări determină datele din 2019 și cele până în anul 2018, inclusiv, cu privire la cheltuielile populației să nu fie deplin comparabile.

de consum (39,8% în anul 2020), iar în mediul rural – 45,8% (47,2% în anul 2020). Totodată, populația urbană a cheltuit mai puțin pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 8,6% vs 9,5% la populația rurală, pentru locuință, apă, electricitate și gaze – 14,1% vs 16,2% la populația rurală, pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței – 5,3% vs 6,2%, pentru telecomunicație – 4,3% vs 4,7%. Populația rurală a cheltuit mai puțin decât cea urbană pentru băuturi alcoolice și tutun – 1,9% vs 2,1% la populația urbană, pentru sănătate – 4,3% vs 7,1%, pentru transport – 5,1% vs 7,9%, pentru recreere și cultură – 1,2% vs 3,0%, pentru educație – 0,6% vs 1,3%, pentru restaurante și hoteluri – 0,5% vs 3,8%, pentru diverse produse și servicii – 3,9% vs 4,4%. Cheltuielile de consum bănești medii lunare pe o persoană pe țară reprezintă 92,9% din cheltuielile de consum totale, iar cele în natură – 7,1%.

Figura 6.5. Evoluția cheltuielilor de consum în valoare nominală, pe ani, 2019 – 2021¹⁰

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 ianuarie 2022 a constituit 675,0 mii pers. (din care 64,2% femei) sau cu 11,3 mii pers. mai puțin comparativ cu 1 ianuarie 2021. Numărul de pensionari după limita de vârstă a fost de 520,9 mii persoane (dintre care 69,1% femei) sau cu 1,9 mii mai puțin f.p.s.a.p. La 1 ianuarie 2022 primeau pensie de dizabilitate 110,9 mii persoane (din care femei - 52,0%), ceea ce este cu 8,2 mii persoane mai puțin f.p.s.a.p. Numărul beneficiarilor de pensii de urmaș a fost de 11,4 mii persoane (din care femei – 77,0%), cu 436 persoane mai mult f.p.s.a.p. Numărul de persoane ce beneficiază de pensii pentru vechime în muncă a constituit 32 (dintre care 20 femei și 12 bărbați), cu 18 persoane mai puțin f.p.s.a.p. Beneficiari de pensii pentru unele categorii de angajați din aviația civilă au fost în număr de 476 (dintre care bărbați – 77,7%), cu 47 persoane mai puțin f.p.s.a.p. Numărul celor ce dețin pensii pentru participanți la lichidarea avariei de la Cernobâl a constituit 1589 persoane (dintre care bărbați – 94,3%) s-a micșorat cu 57 persoane f.p.s.a.p. Numărul de beneficiari ai pensiilor militarilor în termen și membrilor lor de familie a fost de 710 (dintre care 96,9% bărbați), cu 21 mai puțin f.p.s.a.p. Numărul celor ce au primit pensii pentru unii angajați din domeniul culturii a

¹⁰ La baza estimării indicatorilor a fost utilizat numărul populației cu reședință obișnuită. Începând cu anul 2019 datele nu sunt comparabile cu perioada precedentă, deoarece a fost modificată metodologia CBGC.

fost de 33 persoane (bărbați – 20 persoane), cu 1 persoană mai mult f.p.s.a.p. Numărul celor ce au obținut pensii anticipate pentru limită de vârstă a constituit 1343 persoane (bărbați – 100%), cu 762 mai puțin f.p.s.a.p., iar numărul persoanelor din alte categorii de pensionari a reprezentat 27,6 mii persoane (bărbați – 75,4%), cu 782 mai puțin f.p.s.a.p. Numărul celor ce au obținut alocații sociale de stat pentru persoane vârstnice a constituit 12716 persoane (femei – 65,3%), cu 2,3 mii mai mult f.p.s.a.p. Numărul beneficiarilor ce au obținut alocații sociale de stat pentru persoane cu dizabilități a fost de 15637 persoane (bărbați – 62,3%), cu 1,5 mii mai mult f.p.s.a.p. Numărul persoanelor ce au obținut alocații sociale de stat pentru persoanele cu dizabilități din copilărie a constituit 27922 persoane (bărbați – 56,5%), cu 189 persoane mai mult f.p.s.a.p. Numărul celor ce au obținut alocații sociale de stat pentru copii cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani a constituit 10567 persoane (bărbați – 60,8%), cu 138 persoane mai mult f.p.s.a.p. Numărul beneficiarilor ce au obținut alocații sociale de stat în cazul pierderii întreținătorului a constituit 6181 persoane (femei – 70,4%), cu 30 persoane mai puțin f.p.s.a.p.

Mărimea medie a pensiei la 1 ianuarie 2022 a fost de 2578,46 MDL (cu 25,5% mai mare la bărbați decât la femei), ceea ce este cu 473,96 MDL sau cu 22,5% mai mult f.p.s.a.p. Pensia medie pentru limita de vârstă a constituit 2595,31 MDL (cu 21,7% mai mare la bărbați decât la femei), fiind cu 527,76 MDL sau cu 25,5% mai mult f.p.s.a.p. Pensia medie de dizabilitate a fost în mărime de 1736,91 MDL (cu 8,2% mai mare la bărbați decât la femei), mai mare cu 220,51 MDL sau cu 14,5% f.p.s.a.p. Pensia medie de urmaș a avut valoarea de 1848,46 MDL (cu 9,7% mai mare la femei decât la bărbați) și a fost mai înaltă cu 329,77 MDL sau cu 21,7% f.p.s.a.p. Mărimea pensiei medii pentru vechime în muncă a fost de 1118,38 MDL (cu 6,1% mai mare la bărbați decât la femei), mai mare cu 111,89 MDL sau cu 11,1% f.p.s.a.p. Pensia medie pentru unele categorii de angajați din aviația civilă a constituit 10946,02 MDL (cu 46,1% mai mare la bărbați decât la femei), mai înaltă cu 996,83 MDL sau cu 10,0% f.p.s.a.p. Pensia medie a participanților la lichidarea avariei de la Cernobâl a fost în mărime de 4314,49 MDL (cu 31,9% mai mare la bărbați decât la femei), mai mare cu 329,88 MDL sau cu 8,3% f.p.s.a.p. Mărimea pensiei medii a militarilor în termen și membrilor lor de familie a fost de 1897,13 MDL (cu 76,8% mai mare la bărbați decât la femei), mai înaltă cu 142,40 MDL sau cu 8,1% f.p.s.a.p. Mărimea pensiei medii a unor angajați din domeniul culturii a constituit 1724,49 MDL (cu 25,9% mai mare la bărbați decât la femei), mai mare cu 205,75 MDL sau cu 13,6% f.p.s.a.p. Pensia medie anticipată pentru limită de vârstă a avut valoarea de 2959,55 MDL, mai mult cu 104,44 MDL sau cu 3,7% f.p.s.a.p. Pensia medie pentru alte categorii de pensionari a reprezentat 5704,91 MDL (cu 16,4% mai mare la bărbați decât la femei), mai ridicată cu 519,98 MDL sau cu 10,0% f.p.s.a.p. Mărimea medie a alocației sociale de stat pentru persoane vârstnice a constituit 998,33 MDL (fără diferențe semnificative între bărbați și femei), mai mare cu 427,48 MDL sau cu 74,9% f.p.s.a.p. Valoarea medie a alocației sociale de stat pentru persoanele cu dizabilități a fost de 979,48 MDL (cu 3,2% mai mare la bărbați decât la femei), mai înaltă cu 417,02 MDL sau cu 74,1% f.p.s.a.p. Mărimea medie a alocației sociale de stat pentru persoanele cu dizabilități din copilărie a reprezentat 1313,24 MDL (fără diferențe semnificative între bărbați și femei), mai mare cu 559,78 MDL sau cu 74,3% f.p.s.a.p. Alocația socială de stat medie pentru copii cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani a reprezentat 1356,54 MDL (fără diferențe semnificative între bărbați și femei), ceea ce e mai mult cu 586,45 MDL sau cu 76,2% f.p.s.a.p. Valoarea medie a alocației sociale de stat în cazul pierderii întreținătorului a fost de 1089,21 MDL (fără diferențe semnificative între bărbați și femei), mai înaltă cu 458,97 MDL sau cu 72,8% f.p.s.a.p.

La 01.01.2022 numărul de beneficiari/copii ce au obținut indemnizație unică la nașterea copilului a constituit 33184 persoane/33628 copii sau cu 3,7%/3,6% mai mult față de 01.01.2021. Numărul de beneficiari/copii ce au obținut indemnizație lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani pentru persoane asigurate a constituit 47788 persoane/49805 copii sau cu 0,2%/0,7% mai puțin față de 01.01.2021. Numărul de beneficiari/copii ce au obținut indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 1,5/2 ani pentru persoane neasigurate a constituit 33614 persoane/34678 copii sau cu 0,4%/0,3% mai mult față de 01.01.2021. Numărul de beneficiari de indemnizație lunară de suport pentru creșterea până la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină pentru persoane asigurate/neasigurate a constituit 1381 persoane/2807 persoane sau cu 7,9%/8,1% mai puțin față de 01.01.2021.

Mărimea indemnizației unice la nașterea copilului la 01.01.2022 a fost de 9459 MDL, cu 14,0% mai mare f.p.s.a.p. Valoarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani pentru persoane asigurate a constituit 2544,12 MDL, cu 11,9% mai mult f.p.s.a.p. Mărimea indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 1,5/2,0 ani pentru persoane neasigurate a fost de 740 MDL, cu 15,6% mai mare f.p.s.a.p. Valoarea indemnizației lunare de suport pentru creșterea până la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină pentru persoanele asigurate și cele neasigurate a fost de 370 MDL, cu 15,6% mai mult f.p.s.a.p.

Boxa 6.1. Cu privire la modificarea Regulamentului cu privire la eșalonarea stingerii datoriilor majorărilor de întârziere (penalităților) față de bugetul asigurărilor sociale de stat

Cu scopul executării prevederilor art. 28 alin. (5) - (6) din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale și ajustării reglementărilor procesului de eșalonare a stingerii datoriilor majorărilor de întârziere față de bugetul asigurărilor sociale de stat, Casa Națională de Asigurări Sociale prin Ordinul nr. 8-A din 13.01.2022 a efectuat schimbări în cadrul Regulamentului cu privire la eșalonarea stingerii datoriilor majorărilor de întârziere (penalităților) față de bugetul asigurărilor sociale de stat. Astfel, în afară de așa cerințe exprimate în redacția inițială din anul 2015, precum că Aparatul central al CNAS va remite în adresa structurii teritoriale 2 exemplare a Acordului cu privire la eșalonare semnat și că după recepționare un exemplar se înmânează plătitorului și alt exemplar, la care se anexează cererea, se păstrează în dosarul plătitorului, în noua redacție se menționează că Aparatul central al CNAS înregistrează Acordul în Registrul de evidență a contractelor și va remite în adresa structurii teritoriale 2 exemplare a Acordului semnat cu scrisoarea de însoțire în adresa plătitorului, structurii teritoriale a CNAS și Serviciului Fiscal de Stat.

Sursa: <https://cnas.gov.md/doc.php?l=ro&idc=459&id=5709&t=/Pentru-platitorii-de-contributii/Regulamente/Regulamentul-cu-privire-la-esalonarea-stingerii-datoriilor-majorarilor-de-intarziere-penalitatilor-fata-de-bugetul-asigurarilor-sociale-de-stat-modificat-prin-Ordinul-CNAS-nr-8-A-din-13012022>

La 01.01.2022, conform prevederilor Hotărârii de Guvern Nr. 162 din 08.09.2021 cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă (cea ce reprezintă echivalentul cuantumului venitului lunar minim garantat) a constituit 2000,0 MDL (cu 74,9% mai mare f.p.s.a.p.). Cuantumul pensiei minime în cazul unei dizabilități severe a fost de 1500,0 MDL, în cazul unei dizabilități accentuate

– 1400,0 MDL, în cazul unei dizabilități medii – 1000,0 MDL (cu 74,9% mai mare f.p.s.a.p. la toate gradele de dizabilitate).

Minimul de existență. Minimul de existență în anul 2021 în medie pe lună la o persoană a constituit 2154,0 MDL, majorându-se cu 3,1% față de anul 2020. În orașele mari (mun. Chișinău și Bălți) minimul de existență a constituit 2373,7 MDL, ceea ce este mai mult cu 2,4% față de anul 2020. Această mărime este cu 10,0% mai mare comparativ cu alte orașe (2160,1 MDL, cu 5,0% mai mult față de 2020) și cu 14,6% mai mare decât în sate (2070,6 MDL, mai mult cu 3,4% față de 2020). Valoarea minimului de existență pentru copiii în vârstă de 7-17 ani a fost de 2267,2 MDL. Minimul de existență pentru populația în vârstă aptă de muncă a fost de 2224,2 MDL, în cazul bărbaților – 2416,1 MDL, iar în cazul femeilor – 2004,8 MDL.

Boxa 6.2. Cu privire la majorarea indemnizației unice la nașterea copilului

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 457 din 29.12.2021 pentru modificarea anexei nr. 1 la Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, începând cu 1 ianuarie 2022, cuantumul indemnizației unice la nașterea copilului va constitui 10 068 MDL, fiind majorată cu 609 MDL.

Sursa: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129329&lang=ro

Dezvoltarea socială a regiunii din partea stângă a râului Nistru¹¹.

Situația demografică. Declinul natural al populației în perioada anului 2021 s-a ridicat la 5836 de pers., iar în comparație cu perioada anului 2020 s-a majorat cu 53,8%. S-au născut 3144 pers., iar comparativ cu anul trecut, numărul acestora a scăzut cu 319 pers. sau cu 9,2%. Numărul de decese a ajuns la 8980 pers., ceea ce reprezintă cu 23,7% mai mult decât în anul 2020.

În anul 2021 în comparație cu 2020, numărul deceselor cauzate de leziunile vasculare ale creierului a crescut cu 4,0%, de la otrăviri, răniri și crime - cu 3,6%, de la boala coronariană – cu 1,5%, de la bolile aparatului digestiv - cu 0,2%, în timp ce numărul deceselor cauzate de neoplasme a scăzut cu 8,9%.

Mortalitatea infantilă a copiilor sub vârsta de un an în anul 2021 a fost de 20 pers., ceea ce reprezintă cu 5,3% mai mult decât în anul 2020. Principalele cauze ale structurii mortalității infantile sunt: afecțiuni apărute în perioada perinatală – 7 cazuri; accidente, otrăviri, traume – 5 cazuri; anomalii congenitale - 4 cazuri.

Situația migrațională. Sporul migrațional al populației în perioada anului 2021, ținând cont de migrația internă și externă, a fost de 3581 pers. (în 2020 el a fost de 4407 pers). Pe parcursul

¹¹ Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei (<http://mer.gospmr.org/gosudarstvennaya-sluzhba-statistiki/informacziya/o-soczialno-ekonomicheskomp-polozhenii-pmr/socialno-ekonomicheskoe-razvitie-pmr-za-2021-god-predvaritelnye-dannye.html>)

anului 2021 au sosit 12871 pers. (din afara regiunii – 8092 pers.), ceea ce reprezintă 116,9% din numărul de sosiri din perioada anului precedent, dintre ei copii sub vârsta de 16 ani – 2351 pers., adică 18,3% din numărul total de sosiri. Au plecat 9290 pers. (în afara regiunii – 4991 pers.) sau 140,6% din numărul celor care au plecat în anul 2020, inclusiv copii cu vârsta mai mică de 16 ani – 1712 pers. sau 18,4% din numărul total de plecări.

Din numărul total de sosiri, 48,2% sunt bărbați (6198 pers.), iar din numărul de plecări din regiune, ponderea bărbaților constituie 46,9% (4360 pers.). În perioada anului 2021 în mediul urban au sosit 9112 pers. și au plecat 6481, care față de valorile din perioada anului 2020 reprezintă 118,4%, respectiv 145,8%. În total, pentru anul 2021, 6271 pers. au sosit din afara regiunii, 4175 pers. au plecat în afara regiunii. În zonele rurale au sosit 3759 pers. și au plecat 2809 pers., ceea ce reprezintă 113,2% și respectiv, 129,9% față de valorile din anul 2020. În anul 2021, 1821 pers. au sosit din afara regiunii, 816 pers. au plecat peste hotarele regiunii. Numărul căsătoriilor înregistrate în registrele de stare civilă a fost de 2340 și, comparativ cu anul 2020, a crescut cu 30,2%. Numărul divorțurilor a fost de 1484 de unități și a crescut cu 3,5% față de anul 2020.

Piața forței de muncă. Numărul scriptic de salariați din lista organizațiilor din toate sectoarele economiei (cu excepția întreprinderilor mici, a organizațiilor necomerciale, a agențiilor de aplicare a legii și a autorităților vamale) a constituit 89,1 mii pers. la 01.01.2022 și a scăzut cu 2231 pers. sau cu 2,4% față de data similară a anului trecut. De la începutul anului 2021, au fost recrutate 18419 pers., dintre care 928 pers. au fost recrutate pentru locuri de muncă nou create și introduse suplimentar. Procentul de înlocuire a lucrătorilor plecați cu personal nou a fost de 89,0%. În perioada anului 2021, 20706 pers. au părăsit instituțiile și organizațiile, ceea ce reprezintă 22,7% din numărul scriptic total al angajaților la începutul anului. Principalul motiv pentru plecare este concedierea din propria inițiativă a angajatului, care reprezintă 18514 pers. (89,4%).

Potrivit Fondului Unic de Stat pentru Asigurări Sociale al regiunii transnistrene, numărul cetățenilor înregistrați oficial neocupați în activitatea de muncă la sfârșitul anului 2021 a fost de 2003 pers., cu 40,0% mai puțin decât la sfârșitul anului 2020. Din numărul total de cetățeni înregistrați, femeile reprezintă 988 pers. sau 49,3%. În anul 2021 organismele teritoriale ale Fondului Unic de Stat pentru Asigurări Sociale au înregistrat 4662 de pers. în căutarea unui loc de muncă, dintre care 2316 femei (49,7% din numărul total de cetățeni înregistrați). În perioada anului 2021, 11224,2 mii de ruble au fost cheltuite pentru prestațiile de șomaj. Prestații de șomaj au primit 1528 de pers. Dimensiunea medie a prestațiilor de șomaj în perioada anului 2021 a fost de 415,0 ruble sau 26,2% din bugetul minimului de existență, în medie, pe cap de locuitor. Nevoia organizațiilor regiunii pentru angajați, începând cu 01.01.2022 a fost de 3180 de pers. Astfel, pentru un cetățean înregistrat care nu desfășoară activități de muncă există 1,6 locuri vacante. Din numărul total de posturi vacante, 61,0% sunt destinate angajării lucrătorilor.

Remunerarea muncii. Pentru anul 2021 salariile medii lunare nominale pe angajat în regiune (cu excepția întreprinderilor mici, a organizațiilor necomerciale, a agențiilor de aplicare a legii și a autorităților vamale) au constituit 5477 ruble sau 110,4% în comparație cu anul 2020. În organizațiile bugetare, salariul mediu lunar a fost de 3894 ruble, ceea ce reprezintă cu 11,0% mai mult decât în anul trecut. În anul 2021, salariile medii lunare nominale pe angajat în sub-

sectoarele "Electro- și Radiocomunicații" (14074 RUB sau 874 USD)¹², "Bănci, credite" (9261 RUB sau 575 USD), "Asigurări" (8394 RUB sau 521 USD), "Industrie" (7283 RUB sau 452 USD), "Servicii de procesare a datelor" (7353 RUB sau 457 USD), "Cultură fizică, recreere și turism" (6123 RUB sau 380 USD), "Activități comerciale generale" (5999 RUB sau 373 USD), "Construcții" (5893 RUB sau 366 USD) au depășit în mod semnificativ nivelul salariului mediu pe regiune (5477 RUB sau 340 USD). În același timp, salariul mediu lunar pe salariat în subsectoarele: "Silvicultură" (2342 RUB sau 146 USD), "Servicii de logistică" (2469 RUB sau 153 USD), "Comunicare poștală" (2770 RUB sau 172 USD), "Cultură și artă" (3080 RUB sau 191 USD), "Securitate socială" (3135 RUB sau 195 USD), "Geologie și meteorologie" (3153 RUB sau 196 USD), "Servicii științifice" (3367 RUB sau 209 USD), "Învățământ" (3471 RUB sau 216 USD), "Tipuri de servicii publice non-productive" (4564 RUB sau 284 USD), "Edituri și tipografii" (4633 RUB sau 288 USD), "Îngrijirea sănătății" (4858 RUB sau 302 USD), "Agricultură" (5006 RUB sau 311 USD), "Tranzacții imobiliare" (5152 RUB sau 320 USD), "Comerț și alimentație publică" (5183 RUB sau 322 USD), "Transport" (5248 RUB sau 326 USD), "Gospodăria locativ-comunală" (5382 RUB sau 334 USD) au fost sub nivelul salariului mediu pe regiune.

În perioada anului 2021, salariile medii lunare nominale ale lucrătorilor au fost mai mici decât media industriei pe regiune (7283 RUB sau 452 USD) în aproape toate sub-sectoarele industriei, cu excepția "Metalurgiei feroase" (9817 RUB sau 610 USD), care este mai mare decât salariul mediu din regiune cu 79,2%, "Industriei de energie electrică" (8307 RUB sau 516 USD) care este mai mare decât salariul mediu din regiune cu 51,7% și "Industriei constructoare de mașini și prelucrarea metalelor" (7436 RUB sau 462 USD) care este mai mare decât salariul mediu din regiune cu 35,8%. Salarii medii lunare mai mici decât media pe regiune în ramurile industriei au fost în: "Industria poligrafică" – 4778 RUB sau 297 USD (cu 12,8% mai puțin decât media pe regiune), "Industria ușoară" – 5968 RUB sau 371 USD (cu 9,0% mai mult decât media pe regiune), "Industria prelucrării lemnului" – 6166 RUB sau 383 USD (cu 12,6%), "Industria alimentară" – 6250 RUB sau 388 USD (cu 14,1%), "Industria morăritului și furajelor" – 6331 RUB sau 393 USD (cu 15,6% mai mult decât media pe regiune), "Industria chimică" – 6549 RUB sau 407 USD (cu 19,6%), "Industria materialelor de construcții" – 6928 RUB sau 430 USD (cu 26,5%).

Protecția socială a populației. În anul 2021, numărul pensionarilor a fost de 95165 de pers., cu 1,1% mai puțin decât în anul trecut; mărimea medie a pensiilor lor era de 1461,87 RUB. Valoarea totală a pensiilor care le-au fost alocate cu indemnizații, creșteri, compensații și pensii suplimentare acordate la sfârșitul anului 2021 a constituit 139119,2 mii RUB.

Minimul de existență. În anul 2021, minimul de existență pe cap de locuitor era de 1585 de RUB, cu 3,0% mai mult decât în anul 2020.

¹² Cursul oficial de schimb mediu al autorității monetare din partea stângă a râului Nistru pe perioada anului 2021 – 1 dolar SUA=16,1000 ruble (https://www.cbpmr.net/data/snk_itog_2021_10_01.pdf)

Tabelul 6.1. Minimul de existență în medie pe o persoană în Regiunea din partea stângă a Nistrului pentru perioada anului 2021, RUB pe lună

	Total populație	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbați 16-59 ani	Femei 16-54 ani		cu vârsta sub 6 ani	De la 7 până la 15 ani
<i>Ianuarie</i>	1552	1731	1608	1314	1435	1753
<i>Februarie</i>	1558	1737	1614	1320	1440	1758
<i>Martie</i>	1564	1744	1619	1325	1444	1763
<i>Aprilie</i>	1573	1756	1628	1334	1449	1773
<i>Mai</i>	1581	1766	1636	1342	1450	1780
<i>Iunie</i>	1602	1787	1655	1360	1473	1811
<i>Iulie</i>	1591	1774	1645	1348	1474	1805
<i>August</i>	1562	1743	1619	1324	1441	1760
<i>Septembrie</i>	1583	1770	1641	1343	1450	1775
<i>Octombrie</i>	1604	1794	1661	1362	1466	1797
<i>Noiembrie</i>	1617	1807	1673	1374	1478	1812
<i>Decembrie</i>	1631	1823	1638	1387	1491	1829

Sursa: Conform datelor Serviciului Statistic al Transnistriei

Infrațiuni. Potrivit organelor de ocrotire a ordinii publice, în perioada anului 2021 au fost înregistrate 9355 cereri și rapoarte de infracțiuni, cu 0,7% mai puțin decât în perioada anului 2020. În anul 2021 au fost înregistrate 2982 de infracțiuni, ceea ce reprezintă cu 12,0% mai puțin decât în anul trecut. Au fost soluționate în total 2701 de cauze penale, dintre care 2120 au fost sesizate în instanță. În perioada anului 2021 au fost suspendate 113 cauze penale pentru căutarea învinuitului, 181 cazuri pentru neidentificarea persoanelor care urmează să fie acuzate ca inculpați. Din totalul infracțiunilor înregistrate, 447 (15,0%) au fost clasificate drept grave, 169 (5,7%) au fost deosebit de grave. Trebuie remarcat faptul că în comparație cu perioada anului 2020, numărul infracțiunilor grave a scăzut cu 0,5%, iar cele deosebit de grave au crescut cu 0,7%. În anul 2021 au fost înregistrate 279 de infracțiuni legate de traficul de droguri; 90 infracțiuni legate de traficul ilicit de arme; 4 infracțiuni comise cu utilizarea armelor, munițiilor și explozivilor. În perioada anului 2021 au fost investigate 2995 de infracțiuni, dintre care 643 (21,5%) au fost comise de persoane condamnate anterior, 373 (12,5%) - de un grup de persoane, 271 (9,0%) erau femei, 198 (6,6%) - cetățeni minori. În perioada de raportare, 493 (16,5%) de infracțiuni au fost comise în stare de ebrietate alcoolică, narcotică și alte tipuri de intoxicații. Ca urmare a infracțiunilor comise, au suferit 1553 de pers., dintre care 27 pers. au murit (1,7%), 81 au suferit pagube serioase de sănătate (5,2%).

Capitolul VII

PROGNOZA PENTRU ANUL 2022

Anul 2021 a fost un an de recuperare pentru economia mondială, însă care s-a produs neuniform din punct de vedere teritorial. Unele state în pofida creșterii economice înregistrate nu au reușit să atingă nivelul PIB din anul ce a precedat criza generată de pandemia Covid-19.

Conjunctura macroeconomică externă a continuat să fie marcată de efectele diverselor dezechilibre provocate de pandemie. Conform estimărilor realizate la începutul anului curent de către FMI, PIB-ul mondial a fost în ascensiune cu 5,9% în anul 2021 comparativ cu anul precedent după o contractare de -3,1% în 2020. Economia Uniunii Europene a fost și ea în creștere cu 5,3% în perioada de referință, iar

indicele sentimentului economic și anticipările privind nivelul ocupării în regiune s-au menținut, per ansamblu la un nivel înalt și în a doua jumătate a anului 2021. Creșterea economică înregistrată, a fost, însă, insuficientă pentru a reveni la nivelul PIB realizat în perioada preciză. Recuperarea se produce, neuniform din punct de vedere geografic. Unele state membre (țările baltice, România, Ungaria, Polonia, Malta, Slovenia, Olanda, Belgia, Luxemburg ș.a) au reușit să atingă și să

depășească volumul PIB creat în 2019. Germania și Italia – 2 parteneri economici cu o cotă impunătoare în comerțul exterior moldovenesc (atât în exportul cât și importul de bunuri) au evoluat mult mai modest ținând cont de pierderile marcate în anul 2020. Același fenomen se atestă și în regiunea de Est. În Federația Rusă creșterea economică în 2021 conform calculelor preliminare se estimează că a fost de 4,7% după o recesiune de 2,7% în 2020, în timp ce economia Ucrainei a evoluat semnificativ mai lent în profil regional. Turcia și China, alți doi parteneri comerciali majori pentru Republica Moldova și-au continuat parcursul de creștere din anii precedenți.

Tabelul 7.1. Creșterea economică pe plan internațional, % f.a.p.

Indicator/Țara	Efectiv		Date preliminare	
	2019	2020	2021	2022
Mondial	2,6	-3,1	5,9	4,1
UE	1,8	-5,9	5,3	4,0
Zona Euro	1,6	-6,4	5,3	3,7
România	4,2	-3,7	5,9	4,2
Germania	1,1	-4,6	2,9	3,6
Italia	0,5	-9	6,6	4,1
Polonia	4,7	-2,7	5,7	5,5
Federația Rusă	2,0	-2,7	4,5	0,7
Ucraina	3,2	-3,8	3,4	-8,3

Sursa: Eurostat, European Economic Forecast, Winter 2022; Focus Economics Consensus Forecast, march 2022, ECB staff macroeconomic projections for Euro Area, march 2022. euro area.

Anul 2022 este un an de provocări majore pentru economia Republicii Moldova, cea regională, dar și mondială. Acesta a început cu presiuni inflaționiste și întreruperi ale lanțurilor valorice și de distribuție la nivel internațional. Conflictul militar dintre Ucraina și Federația Rusă vor amplifica modul în care acestea se vor manifesta și efectele pe care le vor produce. Este afectată ordinea politică și economică mondială, iar riscurile de securitate energetică și alimentară în mai multe state au sporit.

Efectele negative ale crizei regionale se vor propaga către economia națională prin prisma mai multor căi. Deteriorarea situației economice în Rusia și Ucraina, au perturbat lanțurile de aprovizionare cu diverse materii prime a producătorilor locali și reduce accesul pe aceste piețe. Au sporit presiunile asupra evoluției prețurilor interne care până la producerea conflictului se anticipau să crească cu circa 18,8% în acest an conform prognozelor Băncii Naționale a Moldovei. S-au produs întreruperi în canalul de distribuție a produselor exportate către est, iar prețurile la produsele energetice au crescut și mai mult. Aceste evoluții fac și mai costisitoare serviciile de transport.

În condițiile date, sectorul de producere va trebui să facă față constrângerilor parvenite devenind mai inovativi, îmbunătățind managementul de gestiune a riscurilor și sporind eficiența de-a lungul lanțului valoric. În același timp miza pe creșterea susținerii și receptivității autorităților publice față de necesitățile antreprenorilor și pe creșterea suportului partenerilor de dezvoltare va crește.

Prognozele macroeconomice realizate pentru anul 2022 se bazează pe câteva ipoteze:

Creșterea economică la nivel mondial va tempera în anul curent, în special ca urmare consecințelor produse de conflictul militar dintre Ucraina și Federația Rusă. Conform prognozelor FMI din ianuarie 2022, PIB-ul mondial urma să crească cu 4,4% în anul curent, valorile date fiind cu 0,5 p.p. mai mici comparativ cu prognozele de la finele anului 2021. În 2023, creșterea economică mondială va continua să tempereze¹³. După izbucnirea conflictului militar dintre Federația Rusă și Ucraina, îngrijorările privind efectele socio-economice ale războiului au sporit la nivel internațional, iar creșterea economică mondială va fi revizuită în sens descendent. Prognoza de iarnă a Comisiei Europene, anticipează o temperare a creșterii economice în UE. Totodată, în martie, Banca Europeană Centrală (BEC) și-a revizuit, în mod repetat, prognozele privind creșterea economică în Zona Euro în sens descendent, ținând cont de efectele produse de conflictul militar în regiunea de Est a Europei. Astfel BEC prognozează în anul 2022 o creștere reală a PIB de 3,7% în Zona Euro comparativ cu anul 2021 conform scenariului de bază și 2,8% în anul 2023. Reieșind din sancțiunile impuse Rusiei de către marile puteri economice și constrângerile cu care se va confrunta în acest an, riscul unei recesiuni în Rusia este foarte probabil să se producă. Economia Ucrainei se va contracta puternic în anul 2022 conform prognozelor prezentate în ediția din luna martie a raportului Focus Economics Consensus Forecast.

Presiunile inflaționiste la nivel mondial vor crește în anul curent și vor fi foarte mari în țară. Se prognozează că rata de creștere a prețurilor internaționale se va menține la un nivel înalt în

¹³ IMF. *World Economic Outlook Update: Rising Caseloads, a Disrupted Recovery, and Higher Inflation. January 2022.*

anul curent. FMI prognoza la începutul anului o majorare a prețurilor de consum cu 3,9% în țările dezvoltate și de 5,9% în țările în curs de dezvoltare în 2022, care urmează să tempereze în 2023. Presiunile inflaționiste vor fi exercitate de anticiparea unei majorări foarte mari la gazul natural și la țiței. Prețurile internaționale la produsele agroalimentare vor crește și ele. În 2021 și ianuarie 2022 au sporit semnificativ prețurile la fertilizanți, care din cauza crizei din Ucraina ar putea crește și mai mult, ceea ce ar putea să se reflecte în evoluția prețurilor produselor agroalimentare. Conflictul militar dintre Ucraina și Federația Rusă, sporesc probabilitatea unei creșteri mai pronunțate și de o durată mai lungă a prețurilor la nivel internațional.

Conjunctura regională va influența negativ influxurile de valută în țară, în special din cauza sporirii reticenței investitorilor străini de a lansa proiecte noi investiționale în Moldova, de a le dezvolta pe cele existente și a temperării influxului de transferuri bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice. Creșterea incertitudinii privind modul în care va evolua conflictul militar dintre Federația Rusă și Ucraina plasează Republica Moldova într-o zonă cu risc înalt pentru investitorii străini și constituie un impediment în atragerea proiectelor investiționale străine. În același timp, perioada dificilă prin care vor trece partenerii estici va marca negativ fluxul de remiteri obținute de către cetățenii moldoveni în acest an provenite din CSI. Totodată, impactul s-ar putea adevăra să fie unul mai mic comparativ cu situația produsă în anii 2014-2016, dat fiind cota semnificativ mai mică a remiterilor provenite în Moldova din această sursă. În 2014-2016 economia Rusiei a stagnat și a intrat treptat în recesiune. Drept consecință, valoarea remiterilor în Republica Moldova provenite din spațiul CSI, dar nemijlocit din Federația Rusă s-a diminuat, cauzând scăderea generală a influxului de remiteri în țară. Influxul de remitențe în Moldova și-a reluat tendința de creștere în 2017, sub influența creșterii transferurilor din alte state, însă nivelul anului 2013 nu a mai fost atins. Prin urmare, cota țărilor CSI în valoarea remiterilor obținute era mai puțin de 20% în anul 2020, însumând 340 mil. USD, comparativ 67,4% în 2013 când valoarea acestora ajungea la 1,4 mld. USD.

Creșterea riscului de țară și anticiparea diminuării unor influxuri de valută din exterior vor spori cererea internă pentru valută străină care se va reflecta prin deteriorarea cursului de schimb a leului față de dolar. Anticipările populației privind slăbirea leului față de valuta străină în condițiile crizei din Ucraina și Federația Rusă, contractarea intrărilor de valută din investiții și export, pe fundalul creșterii prețurilor produselor importate și a costurilor de împrumut extern, sunt doar câțiva factori care vor determina creșterea cererii de valută străină în anul 2022 și deprecierea leului moldovenesc față de dolarul american. Rata medie de schimb a leului comparativ cu dolarul american în anul 2021 a fost de 17,68 lei/USD. În primele 3 luni ale anului s-a manifestat o tendință de depreciere treptată a leului față de dolar, cursul mediu de schimb al 1 USD sporind până la 18,44 USD la data de 23 martie curent comparativ cu 17,20 la data de 4 ianuarie 2020. O creștere a presiunii asupra cursului s-a produs în special la începutul lunii martie ca urmare reacției populației la conflictul militar din Ucraina.

Banca Națională va continua să promoveze o politică monetară restrictivă în vederea gestiunii riscurilor inflaționiste. BNM anticipează că în anul curent, creșterea inflației va înregistra valori record pentru evoluțiile din ultimele două decenii, tendință confirmată și de prognozele realizate de către INCE.

Prognoze macroeconomice pentru anul 2022

În anul 2022, din cauza multiplelor șocuri externe, dar și a bazei, relativ, înalte de comparație determinate de creșterea PIB-ului din 2021, economia națională ar putea „spera” doar la o avansare minoră. Creșterea record a volumului PIB, în 2021, cu 13,9% s-a produs în condițiile recuperării economiei naționale după o contractare cu 7,4% în 2020 cauzată de efectele produse de răspândirea pandemiei de Covid-19 și a anului agricol nefavorabil. Majoritatea activităților economice, cu excepția industriei și construcțiilor, au contribuit pozitiv la creșterea PIB. Dinamica dată a fost susținută de o majorare „solidă” a consumului final, dar și de reanimarea cererii externe. Tendința de lungă durată indică totuși o creștere modestă a PIB, rata medie anuală constituind 3,9% în perioada anilor 2011-2021. În 2020-2021, PIB, s-a majorat, în mediu, anual cu 3,3%. Conform prognozelor realizate, creșterea economică va tempera până la un ritm mediu anual de 0,9% în anul 2022.

Producția agricolă va descrește în anul curent în contextul multiplelor provocări cu care se va confrunta mediul de afaceri și, nemijlocit producătorii agricoli autohtoni. Producătorii agricoli vor trebui să facă față în acest an mai multor provocări ce țin de majorarea prețurilor la produsele intermediare, fertilizanți, produse energetice, serviciile de transport, ruperea lanțurilor de aprovizionări și de distribuție, creșterea costurilor de creditare.

Tabelul 7.2. Evoluția indicatorilor macroeconomici principali în anii 2018-2021 și prognoza pentru anul 2022

Indicator	Unitatea de măsură	2018	2019	2020	2021	2022
		Efectiv				Prognoza
PIB nominal	mld. lei	192,5	210,4	205,4	241,8	284,1
față de anul precedent în prețuri comparabile	%	104,3	103,7	92,6	113,9	100,9
Indicele prețului de consum mediu anual	%	103	104,8	103,77	105,1	119,3
Cursul mediu de schimb	lei/USD	16,8	17,6	17,3	17,9	18,5
Export de bunuri	mil. USD	2707	2779	2467	3144	3115
față de anul precedent	%	111,6	102,7	89,4	127,5	99,1
Import de bunuri	mil. USD	5760	5842	5416	7176	7149
față de anul precedent	%	119,2	101,4	92,7	125,9	99,6
Soldul negativ al balanței comerciale	mil. USD	3054	3506	2931	3959	4034
Producția industrială în prețuri curente	mld. lei	56,2	59	59,7	70,3	74,8
față de anul precedent în prețuri comparabile	%	103,7	102	94,5	112,1	102,1
Producția agricolă în prețuri curente	mld.lei	32,6	34,6	30,1	46,4 ¹⁴	48,3
față de anul precedent în prețuri comparabile	%	102,9	98,1	72,8	149,9	95,8

¹⁴ Estimare a autorilor

Investiții în active imobilizate	mld. lei	27,5	31,3	30,1	29,6	30
față de anul precedent în prețuri comparabile	%	112,9	110,2	96,9	104,8	98,6
Salariul nominal mediu lunar	lei	6268	7224	7943	9115	10040
față de anul precedent						
nominal	%	112,2	115,3	110	114,8	110,1
real	%	108,9	110	106	109,2	92,3
Fondul de remunerare a muncii	mld. lei	77,2	81	84	90	10
Transferuri de peste hotare a mijloacelor bănești	mil. dol.	1266	1222	1486	1611	1644

Sursa: BNS, estimările autorilor

Este incertă și evoluția condițiilor climaterice. Conform Serviciului Hidrometeorologic de Stat, din cauza deficitului de precipitații în luna martie s-au creat condiții mai puțin favorabile pentru creșterea și dezvoltarea culturilor de toamnă, precum și pentru semănatul culturilor de primăvară timpurii¹⁵. Producția agricolă se prognozează să scadă cu 4,2% în 2022 comparativ cu cea obținută în anul 2021. Valorificarea eficientă a fondului de subvenționare care va fi majorat în acest an ar putea diminua efectul negativ al constrângerilor sus-menționate.

Producția industrială va crește cu un ritm moderat în 2022 în condițiile sporirii riscurilor investiționale și a presiunilor de menținere/sporire a competitivității produselor autohtone. Accesul pe piețele estice, în special pentru producătorii agroalimentari se va diminua, dar se poate produce o reorientare a acestora către piața locală și alte piețe unde cererea va crește. Sporirea producției industriale din anul 2021 cu 12,1 % f.a.p. a permis recuperarea declinului din anul 2020. Industria de procesare a evoluat mai lent, iar contribuția sectorului la creșterea PIB a fost negativă. În plus putem constata câteva evoluții îngrijorătoare. Pe termen lung se atestă o tendință de creștere lentă a producției industriale. În 2018-2020 putem constata o scădere a investițiilor în cadrul ZEL-urilor după creșterea impunătoare înregistrată în 2016-2017 – perioadă care a coincis cu acordarea unor facilități suplimentare rezidenților care ating anumite niveluri de investiții și locuri create. Doi ani consecutiv industria de fabricare a autovehiculelor, remorcilor și semiremorcilor, care se dezvoltă preponderent în cadrul ZEL-urilor și este orientată spre export, își contactează volumul producției. Industria băuturilor, echipamentelor electrice și de mașini utilaje și echipamente, fabricarea calculatoarelor și produselor electronice, industria de prelucrare și conservare a fructelor și legumelor și de fabricare a lactatelor au crescut insuficient în 2021 pentru a recupera pierderile din anul 2020. Din potrivă, unele industrii cum ar fi cea de fabricare a mobilei și industria chimică, prelucrarea lemnului, industria textilă și de fabricare a îmbrăcăminte, precum și fabricarea produselor de cauciuc și mase plastice au marcat evoluții mai bune în contextul tendințelor sus-menționate. Povara asupra producătorilor industriali va crește în acest an, aceștia urmând să facă față incertitudinii evoluției mediului de afaceri și

¹⁵ Serviciul Hidrometeorologic de stat. Analiza condițiilor meteorologice și agrometeorologice în intervalul 21-27 martie 2022 <http://old.meteo.md/mold/nssapt.htm>

majorării costurilor de producție. În anul 2022 se prognozează că producția industrială va crește cu 2% comparativ cu anul 2021.

Activitatea investițională va fi mai puțin intensă în anul 2022, în contextul multiplelor constrângeri sus-menționate, care sporesc riscurile investiționale concomitent cu costurile de finanțare externă. Conform prognozelor, volumul investițiilor în active imobilizate se va reduce cu 1,4% în anul 2022, comparativ cu anul 2021.

Comerțul exterior cu bunuri va înregistra evoluții mai modeste în anul 2022, acestea fiind cauzate de factori multipli. Pe fundalul bazei înalte de comparație, anticipării unei activități investiționale și de producere anemice în anul curent, contractării relațiilor comerciale cu țările implicate direct în conflictul militar și constrângerile cu care se vor confrunta antreprenorii locali în reorientarea geografică a piețelor de export și import, în anul curent se anticipează o descreștere a activității comerciale externe cu bunuri, în special a exporturilor. Prognoza pentru anul 2022 indică o contractare a exporturilor de bunuri cu 0,9%, iar a importurilor cu 0,4%, ceea ce va determina o încetinire a creșterii soldului negativ al balanței comerciale cu bunuri.

ANEXE STATISTICE

RESURSE PIB																					
Perioada	PIB			VAB			Agricultura			Industria			Construcții			Alte activități			Impozite nete pe produs		
	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.
	preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente		
2017	150369.3	104.5	126440.9	103.8	18357.6	107.9	21952.2	103.0	4928.6	104.3	81202.6	102.4	23928.3	108.6							
2018	190016.3	104.0	164179.4	104.2	19306.1	101.9	28602.1	104.3	15050.5	116.0	101220.7	103.1	25836.9	102.7							
2019	210098.8	103.6	182594.9	103.9	20718.3	97.7	29744.9	102.6	18153.5	115.9	113978.3	103.6	27503.9	101.4							
2020	206352.0	93.0	179578.5	93.1	19626.8	73.6	28884.6	95.7	19149.6	103.7	111917.5	94.3	26773.5	92.7							
2021	241870.6	113.9	207639.4	113.5	25118.9	145.0	30112.8	112.1	19730.1	84.0	132677.6	114.4	34231.2	117.1							
Trimestrul I 2018	37608.54	103.7	32238.71	103.6	1115.93	100.0	6467.87	104.6	2230.05	103.5	22424.9	103.6	5369.83	104.0							
Trimestrul II 2018	44166.31	105.2	379651.14	104.9	2587.0	105.0	6856.59	109.3	4595.41	108.0	23926.1	114.5	6201.2	102.2							
Trimestrul III 2018	57370.49	103.4	50251.63	103.5	9796.0	98.6	7522.73	102.5	5533.4	130.0	27399.5	101.5	7118.85	102.4							
Trimestrul IV 2018	50871.0	103.9	43724.0	104.1	5807.2	105.9	7754.9	101.7	2691.6	116.2	27470.3	103.2	7147.0	102.3							
Trimestrul I 2019	41184.8	104.4	35376.6	105.1	1139.4	99.0	6694.4	103.1	2603.3	115.7	24939.6	104.9	5808.1	100.3							
Trimestrul II 2019	49704.1	105.8	43044.25	106.6	2893.6	95.6	7253.7	103.9	6294.35	132.0	26602.7	103.5	6659.8	101.5							
Trimestrul III 2019	64323.5	104.3	56932.1	104.7	9677.7	106.3	8058.6	104.3	6435.4	109.6	32760.3	103.4	7391.4	101.7							
Trimestrul IV 2019	54886.5	100.2	47241.9	99.9	7007.6	89.1	7738.1	99.4	2820.5	101.7	29675.6	102.9	7644.6	102.0							
Trimestrul I 2020	43685.3	100.9	37287.7	101.1	1144.2	102.3	6746.0	98.3	2995.4	108.6	26402.0	100.9	6397.6	99.7							
Trimestrul II 2020	44629.5	86.0	39225.7	87.4	3076.0	94.8	6559.7	88.3	5925.6	93.1	23664.5	84.9	5403.8	77.3							
Trimestru III 2020	61719.2	90.3	54644.8	90.5	8819.9	67.8	7661.2	94.5	6939.3	107.2	31224.4	92.8	7074.4	88.8							
Trimestru IV 2020	56317.9	96.7	48420.2	95.2	6586.7	68.5	7917.7	101.5	3289.3	114.8	30626.5	98.6	7897.8	106.3							
Trimestru I 2021	46523.4	101.8	39487.0	100.7	1260.8	86.1	7292.4	106.1	3107.2	105.5	27826.6	99.6	7036.5	108.6							
Trimestrul II 2021	57697.5	121.5	49535.8	119.2	3539.9	92.1	8115.2	119.9	7462.2	122.0	30418.5	122.2	8161.7	138.3							
Trimestrul III 2021	69849.5	108.3	60299.0	105.7	11683.5	128.6	7945.9	104.4	6742.9	90.9	33926.7	103.2	9550.4	128.5							
Trimestrul IV 2021	66735.8	118.9	57253.6	120.7	7873.0	164.4	-	-	5563.3	133.2	36011.2	113.0	9482.6	108.4							

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

UTILIZĂRI PIB											
Perioada	PIB		Consum final		Formarea brută de capital fix		Variația stocurilor		Export net		
	mil. lei	în % f.p.s.a.p.	mil. lei	în % f.p.s.a.p.	mil. lei	în % f.p.s.a.p.	mil. lei	în % f.p.s.a.p.	mil. lei	în % f.p.s.a.p.	
	preț. curente		preț. curente		preț.		preț.		preț.		
2017	150369.3	104.5	157666.1	104.0	32864.9	105.3	2129.9	x	-42291.7	x	
2018	190016.3	104.0	191142.3	103.2	46148.1	114.0	1831.8	x	-49105.9	x	
2019	2100098.8	103.6	206785.8	102.6	53713.9	112.9	1552.2	x	-51953.0	x	
2020	206352.0	93.0	202773.2	94.1	53019.0	97.9	-3085.0	x	-46355.1	x	
2021	241870.6	113.9	238742.1	113.2	58514.0	101.7	10820.6	x	-66206.2	x	
Trimestrul I 2018	37608.5	103.7	40745.1	103.3	7687.5	104.2	-629.9	x	-10194.1	x	
Trimestrul II 2018	44166.31	105.2	37022.84	102.8	11406.47	109.3	137.07	x	-12354.6	x	
Trimestrul III 2018	57370.49	103.4	51087.05	101.9	15636.67	120.3	3322.83	x	-12676.07	x	
Trimestrul IV 2018	50871.0	103.9	54332.85	104.7	11417.51	118.1	-998.17	x	-13881.19	x	
Trimestrul I 2019	41184.8	104.4	43909.3	101.9	8487.3	111.3	-691.4	x	-10520.3	x	
Trimestrul II 2019	49704.1	105.8	48885.3	101.7	15137.1	126.1	-349.1	x	-13969.25	x	
Trimestrul III 2019	64323.5	104.3	56934.6	104.6	17835.8	110.9	3352.3	x	-13799.1	x	
Trimestrul IV 2019	54886.5	100.2	57056.6	102.0	12253.8	103.3	-759.6	x	-13664.3	x	
Trimestrul I 2020	43685.3	100.9	45226.5	98.6	9252.1	109.3	412.1	x	-11205.4	x	
Trimestrul II 2020	44629.5	86.0	42236.2	84.5	12752.7	84.4	-2164.8	x	-8194.6	x	
Trimestrul III 2020	61719.2	90.3	55351.3	93.2	19068.4	106.7	625.6	x	-13326	x	
Trimestru IV 2020	56317.9	96.7	59959.2	99.5	11945.7	93.4	-1957.8	x	-13629.1	x	
Trimestru I 2021	46523.4	101.8	48337.8	102.3	10898.8	114.2	1537.6	x	-14250.8	x	
Trimestrul II 2021	57697.5	121.5	56110.5	122.4	16630.2	124.5	2820.5	x	-17863.7	x	
Trimestrul III 2021	69849.5	108.3	65166.3	110.7	18224.7	92.1	3204.6	x	-16746.1	x	
Trimestrul IV 2021	66735.8	118.9	68502.9	107.4	15631.2	95.3	127.8	x	-17526.2	x	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

PREȚURILE DE CONSUM					
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2017	6,6	7,9	4,5	7,1	7,1
2018	3,0	5,4	2,7	0,2	0,2
2019	4,8	7,6	4,2	1,5	1,5
2020	3,8	7,4	0,9	2,4	2,4
2021	5,1	7,0	6,0	1,3	1,3
T I 2018	5,2	8,4	2,9	3,2	3,2
T II 2018	3,2	5,4	2,8	0,3	0,3
T III 2018	2,9	5,9	2,9	-2,0	-2,0
T IV 2018	1,0	2,2	2,1	-2,3	-2,3
T I 2019	2,5	3,4	3,2	-0,1	-0,1
T II 2019	4,1	6,6	4,0	0,1	0,1
T III 2019	5,7	8,7	4,7	2,4	2,4
T IV 2019	7,1	11,6	4,8	3,5	3,5
T I 2020	6,1	11,0	3,2	3,9	3,9
T II 2020	4,6	8,8	0,8	3,5	3,5
T III 2020	3,3	7,2	0,0	2,2	2,2
T IV 2020	1,0	2,8	-0,4	0,0	0,0
T I 2021	0,8	2,0	1,2	-1,6	-1,6
T II 2021	3,0	4,9	4,5	-1,6	-1,6
T III 2021	4,9	5,8	7,0	0,7	0,7
T IV 2021	11,7	15,2	11,1	7,6	7,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

RETURILE DE CONSUM				
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2020	6,9	11,5	3,8	4,1
Februarie 2020	6,4	11,0	3,2	3,8
Martie 2020	5	10,5	2,6	3,8
Aprilie 2020	5,3	10	1,5	3,5
Mai 2020	4,1	7,8	0,6	3,4
Iunie 2020	4,3	8,5	0,3	3,5
Iulie 2020	4,2	8,1	0,4	3,8
August 2020	3,5	7,6	0,0	2,1
Septembrie 2020	2,3	5,9	-0,4	0,7
Octombrie 2020	1,6	4,0	-0,4	0,6
Noiembrie 2020	0,9	2,7	-0,2	-0,2
Decembrie 2020	0,4	1,7	-0,5	-0,3
Ianuarie 2021	0,2	1,3	-0,1	-1,0
Februarie 2021	0,6	1,8	1,2	-1,9
Martie 2021	1,5	3,0	2,4	-1,9
Aprilie 2021	2,8	5,1	3,8	-1,6
Mai 2021	3,1	5,0	4,7	-1,5
Iunie 2021	3,2	4,6	5,2	-1,5
Iulie 2021	3,5	4,2	5,5	-0,5
August 2021	4,6	4,8	6,9	1,0
Septembrie 2021	6,7	8,3	8,6	1,5
Octombrie 2021	8,8	12,7	10,0	1,6
Noiembrie 2021	12,4	15,5	11,3	9,7
Decembrie 2021	13,9	17,5	12,1	11,6
Ianuarie 2022	16,6	21,1	13,4	14,8
Februarie 2022	18,5	23,3	14,2	17,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE						
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2017	3,3	2,5	3,0	6,8	7,1	-2,1
2018	0,4	3,0	0,2	2,3	6,1	-7,5
2019	1,8	13,0	1,7	0,4	4,7	3,8
2020	2,6	2,3	3,4	-7,3	0,7	22,5
2021	8,5	4,6	8,7	7,3		13,7
T I 2018	1,5	3,8	1,2	5,1	1,9	-8,5
T II 2018	0,5	2,0	0,3	2,9	2,1	-4,6
T III 2018	-0,2	1,8	-0,4	1,1	2,6	-4,6
T IV 2018	-0,1	5,5	-0,2	0,3	3,4	-12
T I 2019	0,5	6,5	0,4	0,1	8,7	-4,8
T II 2019	1,7	17,8	1,6	-0,6	7,1	-6,5
T III 2019	2,7	16,0	2,6	0,3	5	0,7
T IV 2019	2,5	11,9	2,3	2,0	2	8,8
T I 2020	2,5	9,5	2,5	1,8	2,6	8,8
T II 2020	2,7	-1,7	3,7	-9,3	0,2	10,9
T III 2020	2,0	0,4	3,0	-10,8	0,5	18,1
T IV 2020	3,1	1,7	4,3	-10,8	0,5	30,9
T I 2021	5,9	1,3	7,3	-10,7	1,8	26,9
T II 2021	7,5	5,5	8,1	-0,1	5,4	19,9
T III 2021	7,8	4,9	8,5	-0,2	8,6	15,8
T IV 2021	12,9	7,4	10,7	42,4	9,1	6,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

CURSUL VALUTAR						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2017	18,5	20,8	-7	-5,8	-11,2	-10
2018	16,8	19,8	-9,2	-4,8	-8,2	-5,9
2019	17,6	19,7	4,6	-0,6	0,2	-3,5
2020	17,3	19,7	-1,6	0,1	-4,3	-2,7
2021	17,7	20,9	2,3	6,1	0,5	-2,1
T I 2018	16,7	20,6	-16,1	-3,2	-13,8	-6,5
T II 2018	16,7	19,9	-11,2	-3,4	-11,6	-4,8
T III 2018	16,7	19,4	-6,9	-7,7	-6,9	-8,3
T IV 2018	17,1	19,5	-1,5	-4,5	-0,4	-3,9
T I 2019	17,2	19,5	2,4	-5,3	-3,6	-5,7
T II 2019	17,9	20,1	7,7	1,3	5,4	-0,3
T III 2019	17,8	19,7	6,4	1,8	2,1	-1,9
T IV 2019	17,5	19,3	2,0	-1,1	-3,2	-6,0
T I 2020	17,6	19,4	2,6	-0,4	-2,0	-4,7
T II 2020	17,8	19,5	-1,0	-3,0	-5,8	-6,3
T III 2020	16,8	19,6	-5,4	-0,7	-7,8	-3,6
T IV 2020	17,1	20,4	-1,9	5,7	-1,9	4,8
T I 2021	17,5	21,1	-0,5	8,8	0,3	9,3
T II 2021	17,8	21,5	0,4	9,9	1,9	8,9
T III 2021	17,8	21,0	6,0	7,0	6,2	5,0
T IV 2021	17,6	20,1	2,7	-1,4	-2,0	-7,5

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

POLITICA MONETARĂ

	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2017	19052,6	34593,0	52989,3	77055,9	36997,0
2018	21077,4	39165,0	58334,2	83158,6	43556,9
2019	22953,2	42629,7	63137,0	89950,7	46851,0
2020	29818,9	55301,0	75896,8	107631,0	55638,7
2021	31461,4	58246,6	79894,0	117371,7	56743,2
Ianuarie 2019	20508,5	38035,4	57018,5	82248,5	40722,9
Februarie 2019	20669,7	37896,9	57081,5	82588,0	41820,7
Martie 2019	20936,3	37883,6	56936,4	81953,0	42732,8
Aprilie 2019	22432,0	39871,0	59109,8	86467,7	44096,8
Mai 2019	22428,2	39978,8	59371,5	86859,1	44236,1
Iunie 2019	23159,8	41270,4	60640,6	87293,4	44960,6
Iulie 2019	23157,2	41535,0	61094,8	87601,8	45653,8
August 2019	23234,4	41692,7	61383,2	87773,2	45737,6
Septembrie 2019	22765,8	41545,5	60963,4	87455,0	45637,0
Octombrie 2019	22745,4	41548,7	61091,0	88242,5	45570,8
Notembrie 2019	22578,9	41578,7	61357,8	87904,6	46309,7
Decembrie 2019	22953,2	42629,7	63137,0	89950,7	46851,0
Ianuarie 2020	22666,6	42391,6	62891,6	90296,2	46696,2
Februarie 2020	22703,6	42769,7	63310,8	90886,7	46901,1
Martie 2020	23450,9	41869,1	61969,2	92152,5	47897,7
Aprilie 2020	24095,1	43016,0	62933,4	92598,7	45691,5
Mai 2020	24412,0	43778,0	63746,1	93227,3	46457,5
Iunie 2020	24782,9	44749,6	64639,4	95140,4	45920,1
Iulie 2020	25418,8	45500,2	66413,8	96749,2	47170,3
August 2020	25501,2	47910,1	67809,1	97939,2	48934,1
Septembrie 2020	26428,9	48454,4	68599,2	99042,6	49657,8
Octombrie 2020	27662,2	50692,0	70986,2	101008,5	52097,1
Notembrie 2020	28327,1	51931,6	72405,7	103154,2	53417,6
Decembrie 2020	29818,9	55301,0	75896,8	107631,0	55638,7
Ianuarie 2021	29865,6	55058,7	75652,0	106967,3	56137,2
Februarie 2021	30452,6	55839,2	76589,9	108133,9	56043,6
Martie 2021	30426,1	55720,9	76528,1	107544,7	54976,0
Aprilie 2021	31690,3	57690,5	78653,7	110392,2	56082,4
Mai 2021	31815,0	58890,4	80021,1	112158,2	56301,3
Iunie 2021	32098,7	59226,6	80536,3	113011,4	55813,6
Iulie 2021	32744,1	60434,0	81923,4	115456,8	56916,9
August 2021	32739,5	59912,2	81591,6	116119,5	57493,0
Septembrie 2021	31926,3	59444,6	81380,7	116426,1	57147,0
Octombrie 2021	31922,0	60160,2	82132,3	117206,8	58519,6
Notembrie 2021	30819,6	58447,3	80177,0	115643,0	56189,8
Decembrie 2021	31461,4	58246,6	79894,0	117371,7	56743,2

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

POLITICA MONETARĂ									
	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Rata dobânzii la depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Rata dobânzii la depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL, %	
Ianuarie 2019	6.5	6698.4	9.5	0	3.5	359.2	42.5		
Februarie 2019	6.5	5560.2	9.5	0	3.5	356	42.5		
Martie 2019	6.5	6482.4	9.5	0	3.5	628.1	42.5		
Aprilie 2019	6.5	4758	9.5	0	3.5	245.1	42.5		
Mai 2019	6.5	5380.2	9.5	3.9	3.5	416.5	42.5		
Iunie 2019	7.0	4809.3	9.5/10	3.8	3.5/4.0	201.4	42.5		
Iulie 2019	7.0	5147.9	10/10.5	0	4.0/4.5	193	42.5		
August 2019	7.5	4965.5	10.5	19.4	4.5	103.3	42.5		
Septembrie 2019	7.5	5308.8	10.5	3.7	4.5	204.7	42.5		
Octombrie 2019	7.5	5273.8	10.5	18.2	4.5	123.6	42.5		
Noiembrie 2019	7.5	8742.2	10.5	0	4.5	257.5	42.5		
Decembrie 2019	5.5	5739.3	8.5	0	2.5	374.6	42.5		
Ianuarie 2020	5.5	6802	8.5	0	2.5	418.3	42.5		
Februarie 2020	5.5	6519.8	8.5	0	2.5	365.2	42		
Martie 2020	5.5/4.5/3.25	6096	8.5/7.5/6.25	4.4	2.5/1.5/0.25	213.1	41.5		
Aprilie 2020	3.25	4387.4	6.25	0	0.25	350.8	34		
Mai 2020	3.25	6483.8	6.25	7.7	0.25	451.1	34		
Iunie 2020	3.25	6284.5	6.25	0	0.25	215.4	34		
Iulie 2020	3.25	5284.8	6.25	0	0.25	129.3	34		
August 2020	3.25/3.00	5406.8	6.25/5.50	6.5	0.25/0.50	170.1	33		
Septembrie 2020	2.75	5556.5	5.50/5.25	0	0.50/0.25	282.3	32		
Octombrie 2020	2.65	5978.4	5.25	0	0.25	257.6	32		
Noiembrie 2020	2.65	5907.8	5.25/5.15	0	0.25/0.15	103.8	32		
Decembrie 2020	2.65	6333.9	5.15	0	0.15	165.4	32		
Ianuarie 2021	2.65	6636.5	5.15	0	0.15	347.8	32		
Februarie 2021	2.65	5752.4	5.15	0	0.15	201.0	32		
Martie 2021	2.65	5983.6	5.15	0	0.15	175.2	30		
Aprilie 2021	2.65	5224.5	5.15	15.7	0.15	233.6	28		
Mai 2021	2.65	5403	5.15	0	0.15	169.5	26		
Iunie 2021	2.65	5061	5.15	11.7	0.15	178	26		
Iulie 2021	3.65	4104.4	6.15	40	1.15	93.9	26		
August 2021	3.65	3796.7	6.15	0	1.15	112.3	26		
Septembrie 2021	4.65	3250.2	7.15	0	2.15	288.6	26		
Octombrie 2021	5.50	3640.1	7.15/7.50	4.8	2.15/3.50	300.3	26		
Noiembrie 2021	5.50	2914.6	7.50	0	3.50	283.3	26		
Decembrie 2021	6.50	2605.1	7.50/8.50	3.9	3.50/4.50	247.4	26		

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

FINANȚE PUBLICE							
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %	
2017	53 379,4	16,2	54 524,1	12,5	1 144,7	33,24	
2018	57 964,9	8,6	59 576,9	9,3	1 612,0	28,84	
2019	62 949,2	8,5	69 171	16	5 738,7	30,31	
2020	62 655,3	-0,5	73 274,9	11,1	10 619,6	30,36	
2021	77 373,1	23,5	82 013,6	11,9	4 640,5	31,98	
Trimestrul I 2018	13 248,8	10,8	12 153,7	-0,9	1 131,1		
Trimestrul II 2018	27 776,9	11,5	26 884,4	7,5	-892,5		
Trimestrul III 2018	42 645,4	11,0	40 874,7	9,7	1 770,7		
Trimestrul IV 2018	57 964,9	8,6	59 576,9	9,3	1 612,0		
Trimestrul I 2019	14 128,3	6,3	14 483,8	19,1	-355,5		
Trimestrul II 2019	29 467,2	6,0	31 572,3	17,4	2 105,1		
Trimestrul III 2019	45 278,6	6,2	46 761,7	14,4	1 483,1		
Trimestrul IV 2019	62 949,2	8,5	69 171	16	5 738,7		
Trimestrul I 2020	15 028,1	6,3	15 423,0	6,5	394,9		
Trimestru II 2020	29 036,9	-1,5	32 502,1	2,9	3 465,2		
Trimestru III 2020	44 635,0	-1,4	49 973	17,1	5 338,0		
Trimestru IV 2020	62 655,3	-0,5	73 274,9	11,1	10 619,6		
Trimestru I 2021	16 698,8	11,1	17 294,6	12,1	595,8		
Trimestru II 2021	34 933,2	20,3	38 380	18,1	3 446,8		
Trimestru III 2021	54 076,8	21,2	56 523,5	13,1	2 446,7		
Trimestru IV 2021	77 373,1	23,5	82 013,6	11,9	4 640,5		

SECTORUL BANCAR

Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %		
	Total Active, mil. MDL*	Total Obligățiuni, mil. MDL*	Total Credite, mil. MDL*	Total Depozite, mil. MDL*	depozite ale fizice/total depozite	depozite ale pers. juridice/total depozite	depozite ale pers. fizice/total depozite	depozite în valută/total depozite	Rent-active-lor	Rent-capi-talului	princi-piul I > 20 %	princi-piul II > 20 %	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină
2017	79 541,8	69 435,1	33 473,3	59 896,8	66,15	33,85	42,79	42,79	1,9	11,4	0,61	55,46	5,73	1,63	10,33	5,01
2018	83 152,6	68 860,7	35 452,7	63 577,3	65,67	34,33	41,14	41,14	1,9	11,6	0,72	54,64	4,47	1,00	8,79	4,69
2019	90599,4	74190,1	40375,4	68357,6	66,71	33,29	40,98	40,98	2,47	14,63	0,72	50,65	5,26	1,10	8,43	4,33
2020	103923,6	85908,1	45649,2	79644,7	63,74	36,07	41,83	41,83	1,66	9,60	0,71	50,56	3,26	0,60	7,85	4,11
2021	118534,2	99100,3	56359,2	90081,89	62,08	37,92	42,61	42,61	2,01	12,35	0,74	48,54	4,13	0,39	8,84	3,93
T I 2018	80978,7	67118,5	32354,5	60 577,8	65,87	34,13	42,74	42,74	2,4	15,2	0,6	56,8	4,46	1,07	9,0	4,69
T II 2018	80327,8	66396,2	33146,1	61014,4	65,55	34,31	41,31	41,31	2,19	13,40	0,61	55,5	4,58	0,91	8,72	4,71
T III 2018	82303,7	67978,4	34580,6	62018,3	64,80	35,20	41,03	41,03	2,08	12,72	0,67	54,56	4,51	0,83	8,50	4,60
T IV 2018	83 152,6	68 860,7	35 452,7	63 577,3	65,67	34,33	41,14	41,14	1,9	11,6	0,72	54,64	4,10	1,08	8,61	4,56
T I 2019	82871,4	68057,2	36463,4	62369,3	67,55	32,45	41,93	41,93	2,39	14,6	0,73	52,28	4,36	0,86	8,17	4,27
T II 2019	86862,6	71585,9	38771,0	65700,5	67,77	32,23	42,57	42,57	2,56	15,5	0,73	51,53	4,6	1,04	8,11	4,41
T III 2019	87497,2	71597,8	39606,2	66023,5	66,17	33,63	41,83	41,83	2,61	15,57	0,72	50,41	4,69	0,90	8,36	4,42
T IV 2019	90599,4	74190,1	40375,4	68357,6	66,71	33,29	40,98	40,98	2,47	14,63	0,72	50,65	5,26	1,10	8,43	4,33
T I 2020	92496,5	75728,8	42031,9	70063,1	67,82	32,18	44,72	44,72	1,81	10,39	0,73	50,31	4,01	1,01	8,58	4,25
T II 2020	94656,2	77662,2	41509,6	71766,5	65,92	33,91	44,18	44,18	1,36	7,80	0,72	51,38	3,79	0,90	8,16	4,00
T III 2020	98146,0	80672,7	43504,9	74359,7	64,11	35,89	42,93	42,93	1,69	9,77	0,71	49,97	3,8	0,7	7,88	4,06
T IV 2020	103923,6	85908,1	45649,2	79644,7	63,74	36,07	41,83	41,83	1,66	9,60	0,71	50,56	3,26	0,60	7,85	4,11
T I 2021	104528,7	86297,2	46643,1	79058,2	65,77	34,23	41,39	41,39	1,55	9,27	0,69	50,39	3,49	0,55	7,23	4,15
T II 2021	109691,5	90936,9	49932,4	82925,6	65,21	34,79	41,30	41,30	1,71	10,24	0,72	49,91	3,18	0,5	6,79	4,1
T III 2021	113780,5	94948,5	53356,4	86473,64	62,93	37,07	42,41	42,41	1,96	11,98	0,76	48,62	3,19	0,39	6,84	4,1
T IV 2021	118534,2	99100,3	56359,2	90081,89	62,08	37,92	42,61	42,61	2,01	12,35	0,74	48,54	4,13	0,39	8,84	3,93

* stoc la sfârșitul perioadei

SECTORUL BANCAR															
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %				Veniturile și profitabilitatea, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %		
	Total Active, mil. MDL*	Total Obligatțiuni, mil. MDL*	Total Credite, mil. MDL*	Total Depozite mil. MDL*	depozite ale pers. fizice/total depozite	depozite ale pers. juridice/total depozite	depozite în valuta/total depozite	ROA	ROE	principiul I	principiul I > 20%	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină
Januarie 2020	91140,7	74636,1	40417,5	68357,6	67,03	32,97	41,36	2,02	11,68	0,71	51,22	4,68	1,03	8,35	4,19
Februarie 2020	91979,4	75311,1	40934,4	69486,1	67,55	32,45	41,27	1,98	11,42	0,72	51,01	4,52	1,06	8,74	4,17
Martie 2020	92496,5	75728,8	42031,9	70063,1	67,82	32,18	44,72	1,81	10,39	0,73	50,31	4,01	1,01	8,58	4,25
Aprilie 2020	92320,1	75418,7	41389,2	69861,9	67,38	32,62	44,11	1,76	10,10	0,73	50,46	3,75	1,02	8,47	4,35
Mai 2020	93030,6	76091,4	40938,3	70362,3	66,66	33,09	43,76	1,50	8,60	0,72	51,60	3,63	0,86	8,40	4,43
Iunie 2020	94656,2	77662,2	41509,6	71766,5	65,92	33,91	44,18	1,36	7,80	0,72	51,38	3,79	0,90	8,16	4,00
Iulie 2020	96238,6	79114,2	42145,1	73102,4	65,08	34,69	43,52	1,39	8,00	0,70	51,82	3,82	0,82	8,01	4,08
August 2020	96431,6	79122,3	42726,2	72891,6	65,24	34,61	42,99	1,52	8,76	0,71	49,34	3,65	0,67	7,80	4,19
Septembrie 2020	98146,0	80672,7	43504,9	74359,7	64,11	35,89	42,93	1,69	9,77	0,71	49,97	3,8	0,70	7,88	4,06
Octombrie 2020	99210,5	81495,3	43981,7	75054,5	64,24	35,55	41,95	1,70	9,82	0,71	49,71	3,57	0,58	7,97	4,22
Noiembrie 2020	101006,1	83152,2	44848,2	76465,1	64,31	35,46	41,98	1,69	9,77	0,71	49,97	3,47	0,59	7,95	4,14
Decembrie 2020	103923,6	85908,1	45649,2	79644,7	63,74	36,07	41,83	1,66	9,60	0,71	50,56	3,26	0,60	7,85	4,11
Januarie 2021	103632,1	85446,6	45158,6	79053,5	64,36	35,47	41,75	1,84	10,94	0,71	50,69	3,44	0,60	7,68	4,10
Februarie 2021	104732,7	86467,4	45687,7	79612,0	64,97	34,86	41,71	1,43	8,54	0,71	51,12	3,81	0,60	7,40	4,13
Martie 2021	104528,7	86297,2	46643,1	79058,2	65,77	34,23	41,39	1,55	9,27	0,69	50,39	3,49	0,55	7,23	4,15
Aprilie 2021	106528,8	88232,3	47892,3	80682,3	65,94	34,06	41,46	1,45	8,67	0,7	49,88	3,53	0,61	7,05	3,99
Mai 2021	108792,4	90232,1	48736,3	82481,8	64,53	35,47	41,19	1,61	9,67	0,72	50,39	3,11	0,45	6,81	4,04
Iunie 2021	109691,5	90936,9	49932,4	82925,6	65,21	34,79	41,30	1,71	10,24	0,72	49,91	3,18	0,5	6,79	4,1
Iulie 2021	112253,4	93844,5	51519,3	84814,32	64,32	35,68	41,65	1,81	10,95	0,73	49,15	3,15	0,49	6,88	3,9
August 2021	112965,7	94320,6	52445,8	85390,84	63,51	36,49	42,41	1,90	11,55	0,74	48,74	3,13	0,44	6,78	3,8
Septembrie 2021	113780,5	94948,5	53564,4	86473,64	62,93	37,07	42,41	1,96	11,98	0,76	48,62	3,19	0,36	6,84	4,06
Octombrie 2021	115341,1	96304,7	54127,9	87349,83	62,31	37,69	42,13	1,99	12,19	0,75	48,36	3,38	0,37	7,92	4,1
Noiembrie 2021	114907,7	95621,6	54786,1	86790,26	62,79	37,21	42,76	2,06	12,61	0,75	48,17	3,92	0,38	8,54	4,04
Decembrie 2021	118534,2	99100,3	56359,2	90081,89	62,08	37,92	42,61	2,01	12,35	0,74	48,54	4,13	0,39	8,84	3,93
Januarie 2022	117194,8	97526,9	55856,0	88358,85	63,32	36,68	43,22	2,39	14,93	0,74	0	4,86	0,37	9,09	4,21
Februarie 2022	118465,5	98376,8	56936,1	87891,74	62,74	37,26	44,52	2,58	14,98	0,74	0	4,98	0,37	9,21	4,13

* stoc la sfârșitul perioadei

SECTORUL EXTERN: INVESTIȚII ȘI TRANSFERURI DE MIJLOACE BĂNEȘTI					
Perioada	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Transferuri de mijloace bănești	
Trimestrul I 2020	-4745,59	23,9	4578,9	276,5	
Trimestrul II 2020	-4990,29	-7,98	4753,77	370	
Trimestrul III 2020	-5430,0	22,43	4875,10	424	
Trimestrul IV 2020	-5428,2	68,55	4747,79	416,2	
Trimestrul I 2021	-5283,77	58,86	4571,28	365,34	
Trimestrul II 2021	-5679,4	32,3	4660,63	430,77	
Trimestrul III 2021	-5734,08	25,37	-4759,38	406,68	
Trimestrul IV 2021	-5660,97	6,43	4800,73	409,03	

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI

Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri. mil. USD						Valoarea exportului. mil. USD						Valoarea importului. mil. USD				Exportul net. mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
2017	7256,8	1668,8	3986,1	1601,4	2425,3	462,8	1596,9	365,3	4831,3	1206	2389,2	1236,1	-2406				50,2	
2018	8471,2	1865,3	4713,8	1892,1	2706,9	416	1862,1	428,8	5764,3	1449,3	2851,7	1463,3	-3057,4				47	
2019	8621,3	1856,1	4694,1	2075,3	2779,5	439,2	1818,7	525,6	5841,8	1416,9	2875,4	1549,7	-3062,3				47,6	
2020	7901	1694,6	4128,8	2077,5	2485,2	377	1658,4	449,8	5415,7	1317,6	2470,4	1627,7	-2930,5				45,9	
2021	10321	2371,5	5068,5	2881	3144,4	466,2	1919,4	758,8	7176,6	1905,3	3149,1	2122,2	-4032,2				43,8	
Trimestrul I 2018	2004,4	445,3	1098,6	459,5	678,2	113,7	454,7	109,8	1326,2	332,6	643,9	349,7	-648				51,1	
Trimestrul II 2018	2045,9	399,4	1198,6	447,9	637	94,6	446,1	96,3	1408,9	304,8	752,5	351,6	-771,9				45,2	
Trimestrul III 2018	2091,3	475,1	1175	441,2	644,9	98,7	463,2	83	1446,4	376,4	711,8	358,2	-801,5				45,6	
Trimestrul IV 2018	2329,5	544,3	933,7	544,5	746,8	109	498,2	139,6	1582,7	435,3	742,5	404,9	-835,9				47,2	
Trimestrul I 2019	2098	469,2	1123,9	504,8	733,0	102,2	458,9	171,9	1365	367	638,5	359,4	-632				53,7	
Trimestrul II 2019	2070,9	433,1	1159,1	447,4	628,5	104,4	409,4	118,7	1442,4	329	749,7	364	-813,9				43,6	
Trimestrul III 2019	2129,9	434,8	1180,5	514,8	644,8	99,5	448,3	117	1465,1	335,3	732	397,8	-800,3				45,3	
Trimestrul IV 2019	2322,5	518,7	1257,3	546,5	753,2	133,1	502,1	118	1569,3	385,6	755,2	428,5	-816				47,8	
Trimestrul I 2020	2040,8	436,5	1095,1	509,2	675	94,9	447,4	132,7	1365,8	341,6	647,7	376,5	-690,8				49,4	
Trimestrul II 2020	1523,2	343,1	466	414,1	495,2	98,9	295,3	101	1028	244,2	170,7	313,1	-532,8				48,2	
Trimestrul III 2020	2024	452,5	1049,8	521,8	585,3	81,2	416,5	87,6	1438,8	371,3	633,3	434,2	853,5				40,6	
Trimestrul IV 2020	2313,1	462,9	1218,1	632,4	729,4	101,9	499,3	128,5	1583,7	361	718,8	503,9	854,3				46,1	
Trimestrul I 2021	2235,7	472,6	1171,1	592,3	684,6	112	439,3	133,4	1551,1	360,7	731,8	458,9	866,5				44,1	
Trimestrul II 2021	2362,1	478,5	1236,6	647	646,8	96,5	419,6	130,7	1715,3	382	817	516,3	1068,5				37,7	
Trimestrul III 2021	2578,4	605,5	1203,8	769,1	771,8	114,5	429,1	228,2	1806,6	491,0	774,7	540,9	1034,8				42,7	
Trimestrul IV 2021	3143,5	814,8	1456,5	827,2	1041,4	143,2	630,4	267,5	2102,4	671,6	826,1	604,7	1061,3				49,5	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN																
Perioada	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %					Ritmii de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %					Ritmii de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %					Ritmii de creștere a exportului net, f.p.s.a.p., %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	
2017	19,6	15,8	20,6	21,5	18,6	11,7	20	22,3	20,2	17,4	21,1	21,3	21,8	17,4	21,1	21,3
2018	16,7	11,8	18,3	18,2	11,6	-10,1	16,6	17,4	19,3	20,2	19,4	18,4	27	20,2	19,4	18,4
2019	1,8	-0,8	0,1	18,2	2,7	4,6	-1,7	19,8	1,4	-2,2	1,4	5,1	0,2	-2,2	1,4	5,1
2020	-8,4	-8,7	-12	0,1	-10,6	-14,2	-8,8	-4,9	-7,3	-7	-14,4	0,5	-4,3	-7	-14,4	0,5
2021	30,6	40	22,8	38,7	32,5	44,6	27,5	16,9	27,5	23,7	17,0	30,4	-4,6	23,7	17,0	30,4
Trimestrul I 2018	28,6	17,9	32,9	29,4	28,4	7,3	35,5	26,8	28,7	22,5	31,2	30,2	28,9	22,5	31,2	30,2
Trimestrul II 2018	23,9	4,5	33,3	21,1	27,4	-14,7	40,9	32,6	22,4	12,3	29,3	18,3	-18,6	12,3	29,3	18,3
Trimestrul III 2018	11,2	11,2	21,8	10,7	3,4	-17,4	11,7	-7,4	15	22,3	29,4	16	-26,5	22,3	29,4	16
Trimestrul IV 2018	7,5	12,9	77,4	13,8	-3,5	-13,8	-1	19,9	13,6	22,4	9,9	11,9	35	22,4	9,9	11,9
Trimestrul I 2019	4,6	5,4	2,3	9,6	8	-10,1	3,5	45,6	2,9	10,3	1,4	-1,4	-2,5	10,3	1,4	-1,4
Trimestrul II 2019	1,2	8,4	-3,3	-0,2	-1,3	10,4	-8,3	23,3	2,4	7,8	-0,4	-6,5	5,4	7,8	-0,4	-6,5
Trimestrul III 2019	1,8	-8,5	0,5	16,7	3,1	0,8	-3,2	40,9	1,3	-10,9	2,8	11,1	-0,1	-10,9	2,8	11,1
Trimestrul IV 2019	-0,4	-4,7	34,7	0,4	0,9	22,1	0,8	-15,5	-0,8	-11,4	1,7	5,8	-2,4	-11,4	1,7	5,8
Trimestrul I 2020	-2,8	-6,9	-2,6	0,9	-7,9	-7,1	-2,5	-22,8	0,1	-7	1,4	48	-7,1	-7	1,4	48
Trimestrul II 2020	-26,4	-20,8	-59,8	-7,4	-21,2	-5,3	-27,9	-15	-28,7	-25,7	-7,7	-4,7	-34,6	-25,7	-7,7	-4,7
Trimestrul III 2020	-5	4,1	-11,1	1,4	-12	-18,4	-7,1	-25,1	-1,8	10,7	-13,5	9,1	6,6	10,7	-13,5	9,1
Trimestrul IV 2020	-0,4	-10,8	-3,1	15,7	-3,2	-23,4	-0,6	8,9	0,9	-6,4	-4,8	17,6	4,7	-6,4	-4,8	17,6
Trimestrul I 2021	11	8,2	6,9	30,6	5,6	18	-1,8	56,7	13,6	5,6	12,9	21,9	-28,3	5,6	12,9	21,9
Trimestrul II 2021	55	39,5	265	56	31	-2,5	42,1	29,4	66,9	56,4	73,4	64,9	200	56,4	73,4	64,9
Trimestrul III 2021	27,4	33,8	14,7	47,4	31,9	41	3	260	25,6	32,2	22,3	24,6	21,2	32,2	22,3	24,6
Trimestrul IV 2021	35,9	76,0	19,6	30,8	42,7	40,5	26,3	200	32,8	86,0	14,9	20,0	24,2	86,0	14,9	20,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: INDICII COMERȚULUI CU BUNURI						
Perioada	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %
2017	118,5	116,4	104,6	104,7	113,4	114,7
2018	114	120	105,8	109,9	107,3	109,1
2019	102,7	101,5	96,2	96,8	106,8	104,9
2020	88,9	92,6	107,6	94,05	82,6	98,1
2021	127,7	134,7	109,6	114,2	117,0	117,8
Trimestrul I 2018	128,4	128,7	111,5	115	115,1	111,9
Trimestrul II 2018	127,4	122,4	111,4	112,1	114,4	109,2
Trimestrul III 2018	103,5	115	103,5	108	99,9	106,5
Trimestrul IV 2018	96,6	113,7	96,9	104,4	99,6	108,9
Trimestrul I 2019	108,1	102,9	94,9	97,9	113,8	105,1
Trimestrul II 2019	98,7	102,4	95,7	96,6	103,1	106,0
Trimestrul III 2019	103,1	101,5	94,9	95,7	108,7	106,1
Trimestrul IV 2019	100,9	99,2	99,3	96,9	101,6	102,4
Trimestrul I 2020	92,1	100,1	103,2	95,1	89,2	105,2
Trimestrul II 2020	78,8	71,3	106,4	88,3	74,1	80,7
Trimestrul III 2020	88,0	98,2	109,1	96,4	80,7	101,9
Trimestrul IV 2020	96,9	100,9	112	96,4	86,5	104,7
Trimestrul I 2021	101,4	113,6	113,6	104,1	89,3	109,2
Trimestrul II 2021	130,6	166,8	110,6	116,0	118,1	143,8
Trimestrul III 2021	136,1	125,8	108,1	115,1	125,9	109,1
Trimestrul IV 2021	142,7	132,7	105,9	121,6	134,7	109,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN

	Valoarea exporturilor, mil.USD															
	T2/18	T3/18	T4/18	T1/19	T2/19	T3/19	T4/19	T1/20	T2/20	T3/20	T4/20	T1/21	T2/21	T3/21	T4/21	
Total export	367	644,9	746,8	732,9	628,4	664,8	753,2	675	495,2	567,3	729,6	684,6	646,8	771,8	1041,4	
Produse agroalimentare	246	258	345,4	338,8	223,3	289,8	359,3	340,1	238,7	179,8	208,3	194,9	179,3	307,7	459,5	
Fructe și legume	47,8	39	56,9	62,2	42,1	59,8	99,0	94,3	68,7	59,1	81,3	72,6	60,6	72	109,8	
Cereale	34	66,4	71	68	35,4	75,1	53,7	71	36,3	11,8	7,7	30,4	28,6	159,3	170,4	
Semințe oleaginoase	44,2	42,5	80,6	85,1	43,5	58,9	74	57	30,1	36,04	99,9	57,2	20,2	60,4	118,9	
Băuturi	53	58,8	57,4	47,3	57	57,2	62	50,7	52,2	56	53,2	45,3	48,9	46,1	56,5	
Uleiuri	23,7	1,6	17,2	25,2	9,0	5,6	30,1	30,1	30,7	9	33,3	24,7	19,3	2,9	74,16	
Mașini și echipamente electrice	140,9	146,2	159,5	162,5	151,6	127,4	137	126,7	93,2	146,5	164,2	174,0	171,7	127,9	161,6	
Materiale textile	93,2	92,0	87	59,6	88,0	80,4	77,4	72	33,0	49,5	49,2	49,9	64,5	64,4	64,1	
Medicamente	14,7	15,7	23,8	17,9	22,5	18,5	38,7	8	22,1	8,5	17,9	20,9	15,1	23,8	26,5	
Mobilă	42,2	40	41,7	38,2	37,4	39,5	37,9	36,1	20,9	41,7	49,2	44,0	36,4	35,5	41,2	
	Valoarea importurilor, mil.USD															
	T2/18	T3/18	T4/18	T1/19	T2/19	T3/19	T4/19	T1/20	T2/20	T3/20	T4/20	T1/21	T2/21	T3/21	T4/20	
Total import	1408,9	1446,5	1582,8	1365	1442,4	1465,1	1569,1	1365,2	1028	1438,7	1583	1551,1	1715,3	1806,6	2102,4	
Produse alimentare și animale vii	134,5	118,9	158,6	156,9	142,2	178,2	229,8	177,1	139,9	188,7	223,2	262,1	247,8	214,7	261,3	
Uleiuri, grăsimi	4,8	4,7	6,2	4,7	4,8	4,9	5,4	2,4	2,1	3,5	4,0	3,6	3,2	3,3	4,5	
Băuturi și tutun	32,0	38,4	38,5	20,6	36,2	26,1	36,3	26,1	20,8	29,9	29,6	24,3	33,2	40,6	34,9	
Produse minerale	217,7	256,3	305,5	247,8	216,0	215,2	261,2	222	185,8	199,8	212,7	240,1	259,8	261,8	272,2	
Produse farmaceutice	57,3	57,3	74,6	63,9	63,2	60,8	87,5	57,4	60,8	57,8	81,6	70,1	79,63	86,7	100,0	
Mașini și echipamente, aparate de înregistrat...	261,7	269,8	283,5	222,5	266,9	278,3	287,1	297,6	255,3	427,9	439,3	396,1	438,6	463,6	525,1	
Materiale plastice și articole din materiale plastice																

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ														
	Numărul populației stabile (mii locuitori) la începutul anului	Numărul populației prezente (mii locuitori) la începutul anului	Numărul populației obișnuite (mii locuitori) la începutul anului	Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
				Numărul de născuți-vii - total (pers.)	la 1.000 locuitori	Numărul de decedați - total (pers.)	la 1.000 locuitori	Numărul de decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	la 1.000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1.000 locuitori	Numărul căsătoriilor - total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori
2017	3550,9	3356,8	2780,0	13,1	36779	13,2	334	9,2*	-416	-0,1	20924	7,5	9312	3,3	
2018	3547,5	3330,0	2730,4	12,6	37263	13,6	311	9,0*	-2726	-1,0	20333	7,5	10707	3,9	
2019	3542,7	3314,9	2686,1	12,1	36411	13,6	271	8,4*	-3988	-1,5	20301	7,6	10736	4,0	
2020	n/d	n/d	2643,9	11,8**	40716**	15,5**	268**	8,7**	-9882**	-3,7**	15539**	5,9**	8793**	3,3**	
2021	n/d	n/d	2597,1**	11,0**	45386**	17,3**	247**	8,5**	-16462**	-6,3**	22544**	8,6**	9906**	3,8**	
Trimestrul I 2018***			8068	9,2	10185	11,7	86	10,7*	-2117	-2,5	3176	3,6	2669	3,1	
Trimestrul II 2018***			16040	9,1	19099	10,9	173	10,8*	-3059	-1,8	7899	4,5	5051	2,9	
Trimestrul III 2018***			24915	9,4	27307	10,3	257	10,3*	-2392	-0,9	15844	6,0	7973	3,0	
Trimestrul IV 2018***			32605	9,2	37199	10,5	326	10,0*	-4594	-1,3	20333	5,7	10707	3,0	
Trimestrul I 2019			7795	11,8	10143	15,3	66	8,5*	-2348	-3,5	3538	5,3	2712	4,1	
Trimestrul II 2019			15969	12,0	19160	14,4	153	9,6*	-3191	-2,4	8122	6,1	4560	3,4	
Trimestrul III 2019			25055	12,5	27225	13,6	223	8,9*	-2170	-1,1	15913	7,9	7107	3,5	
Trimestrul IV 2019			32381	12,1	36411	13,6	271	8,4*	-4030	-1,5	20301	7,6	10736	4,0	
Trimestrul I 2020**			6115**	9,3**	9283**	14,2**	72**	11,8**	-3168**	4,9**	3454**	5,3**	2461**	3,8**	
Trimestrul II 2020**			13850**	10,6**	18770**	14,3**	149**	10,8**	-4920**	3,8**	5297**	4,0**	3530**	2,7**	
Trimestrul III 2020**			22026**	11,2**	28299**	14,4**	208**	9,4**	-6273**	3,2**	11268**	5,7**	6072**	3,1**	
Trimestrul IV 2020**			30834**	11,8**	40716**	15,5**	268**	8,7**	-9882**	3,7**	15539**	5,9**	8793**	3,3**	
Trimestrul I 2021**			6279**	9,7**	12727**	19,6**	60**	9,6**	-6448**	-9,9**	3928**	6,0**	2372**	3,6**	
Trimestrul II 2021**			12432**	9,6**	23474**	18,1**	128**	10,3**	-11042**	-8,5**	8730**	6,7**	4880**	3,7**	
Trimestrul III 2021**			19593**	10,0**	32493**	16,6**	185**	9,4**	-12900**	-6,6**	16134**	8,3**	7326**	3,8**	
Trimestrul IV 2021**			28924**	11,0**	45386**	17,3**	247**	8,5**	-16462**	-6,3**	22544**	8,6**	9906**	3,8**	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

*Cifrele au fost calculate în baza datelor BNS după formula $D/N \times 1000$ (%), unde D – numărul de decedați sub vârsta de 1 an, N – numărul de născuți-vii în perioadele respective.

** Date preliminare. Datele privind numărul născuților-vii și decedaților au fost calculate în baza datei nașterii/decesului, și nu în baza datei de înregistrare a evenimentului. În numărul născuților-vii sunt incluși și născuții înregistrați în baza actelor de naștere transmise și înscrise în registrele de stare civilă ale Republicii Moldova (RM), care satisfac următoarele condiții: nașterile au avut loc pe teritoriul RM, au fost înregistrate timp de un an de la nașterea copilului și mama are viza de reședință pe teritoriul RM (cu excepția datelor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender).

*** Indicatorii astfel marcați au fost calculați în baza numărului populației stabile. Ceilalți indicatori (trimestriali începând cu 2019 și cei anuali) au fost calculați în baza numărului populației cu reședință obișnuită.

PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ																			
Perioada	Numărul persoanelor economice active (mii pers.)	Rata de activitate a populației, %				Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)	Rata de ocupare a populației, %				Numărul șomerilor BIM (mii pers.)	Rata șomajului, %							
		Total		rural			Total		rural			Total		urban		rural			
		bărbați	femei	urban	rural		bărbați	femei	urban	rural		bărbați	femei	urban	rural				
2017	999,7	44,1	48,3	40,4	46,0	42,8	42,8	42,8	42,8	42,8	41,7	41,7	41,7	38,9	3,9	4,5	3,2	5,8	2,5
2018	1018,1	45,9	49,9	42,4	45,1	46,4	45,4	45,4	45,4	45,4	43,3	43,3	43,3	39,6	2,9	3,4	2,4	4,7	1,8
2019*	919,3	42,3	47,0	38,2	49,4	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6	40,1	40,1	40,1	44,2	36,5	47,0	35,6	46,9	5,3
2020*	867,3	40,3	45,1	36,1	46,5	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3	38,8	38,8	38,8	43,1	35,0	44,4	35,1	33,1	3,3
2021*	871,6	41,1	46,5	36,4	47,1	37,2	37,2	37,2	37,2	37,2	39,8	39,8	39,8	44,7	35,4	45,6	36,0	28,2	3,2
Trimestrul I 2016	966,3	41,8	45,6	38,3	47,0	38,2	38,2	38,2	38,2	38,2	39,2	39,2	39,2	41,9	36,8	43,0	36,6	58,6	4,1
Trimestrul II 2016	1111,6	48,1	52,0	44,6	46,6	49,0	49,0	49,0	49,0	49,0	46,2	46,2	46,2	49,3	43,6	43,4	48,2	42,1	1,8
Trimestrul III 2016	1094,8	47,3	51,4	43,7	46,7	47,8	47,8	47,8	47,8	47,8	46,7	46,7	46,7	49,8	42,7	44,6	47,0	30,1	1,7
Trimestrul IV 2016	968,6	41,9	45,6	38,5	46,2	38,9	38,9	38,9	38,9	38,9	40,3	40,3	40,3	43,5	37,5	44,1	37,8	35,7	3,0
Trimestrul I 2017	939,5	41,4	45,6	37,7	46,0	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4	38,2	38,2	38,2	38,9	42,2	36,0	36,4	57,3	5,1
Trimestrul II 2017	1049,0	46,3	51,5	41,7	45,9	46,5	46,5	46,5	46,5	46,5	44,8	44,8	44,8	49,7	40,4	43,6	45,5	34,1	2,1
Trimestrul III 2017	1050,2	46,3	50,7	42,5	46,9	45,9	45,9	45,9	45,9	45,9	44,8	44,8	44,8	48,9	41,3	44,0	45,3	33,9	1,3
Trimestrul IV 2017	960,1	42,3	45,3	39,7	45,3	40,4	40,4	40,4	40,4	40,4	42,3	42,3	42,3	43,6	38,7	43,0	39,6	30,5	1,9
Trimestrul I 2018	912,0	41,1	44,2	38,3	44,9	38,5	38,5	38,5	38,5	38,5	39,4	39,4	39,4	42,1	37,0	42,7	37,2	37,4	3,4
Trimestrul II 2018	1100,7	49,6	53,8	45,9	45,2	52,5	52,5	52,5	52,5	52,5	48,2	48,2	48,2	52,2	44,8	42,6	51,9	30,4	1,1
Trimestrul III 2018	1119,0	50,4	54,8	46,5	46,6	52,9	52,9	52,9	52,9	52,9	49,3	49,3	49,3	53,3	45,8	44,8	52,3	24,2	1,2
Trimestrul IV 2018	940,7	42,4	46,6	38,7	43,7	41,5	41,5	41,5	41,5	41,5	41,2	41,2	41,2	44,9	37,9	41,9	40,7	26,5	1,9
Trimestrul I 2019*	898,6	41,3	46,5	36,7	48,1	38,8	38,8	38,8	38,8	38,8	38,1	38,1	38,1	42,4	34,3	45,5	33,2	69,6	9,7
Trimestrul II 2019*	943,0	43,4	48,6	38,8	50,8	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4	41,4	41,4	41,4	45,8	37,6	48,2	36,9	42,0	3,9
Trimestrul III 2019*	947,7	43,6	48,0	39,7	50,9	38,8	38,8	38,8	38,8	38,8	41,8	41,8	41,8	46,1	38,2	48,5	37,5	37,8	3,4
Trimestrul IV 2019*	887,7	40,8	44,7	37,5	48,0	36,2	36,2	36,2	36,2	36,2	39,1	39,1	39,1	42,7	35,9	45,8	34,7	38,1	4,1
Trimestrul I 2020*	840,6	39,1	43,5	35,2	46,4	34,3	34,3	34,3	34,3	34,3	37,5	37,5	37,5	41,5	34,0	44,4	33,0	34,2	3,8
Trimestrul II 2020*	857,7	39,9	44,8	35,6	45,1	36,5	36,5	36,5	36,5	36,5	38,2	38,2	38,2	42,6	34,3	42,6	35,3	36,2	3,2
Trimestrul III 2020*	893,6	41,5	46,7	37,0	46,7	38,1	38,1	38,1	38,1	38,1	40,1	40,1	40,1	45,0	35,9	44,7	37,1	30,2	2,6
Trimestrul IV 2020*	877,4	40,8	45,3	36,8	47,6	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3	39,3	39,3	39,3	43,4	35,7	45,9	35,0	31,8	3,6
Trimestrul I 2021*	833,9	39,3	44,3	35,0	46,9	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5	37,6	37,6	37,6	41,9	33,9	45,1	32,9	35,8	4,6
Trimestrul II 2021*	874,0	41,2	47,3	35,9	46,0	38,1	38,1	38,1	38,1	38,1	39,7	39,7	39,7	45,6	34,5	44,0	37,0	31,4	3,0
Trimestrul III 2021*	908,3	42,8	48,8	37,7	47,4	39,8	39,8	39,8	39,8	39,8	41,8	41,8	41,8	47,2	37,1	46,2	38,9	22,6	2,4
Trimestrul IV 2021*	870,3	41,0	45,7	37,0	48,1	36,5	36,5	36,5	36,5	36,5	40,0	40,0	40,0	44,2	36,2	47,1	35,4	22,9	2,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: La estimarea rezultatelor cercetării Anchetelor Forței de Muncă s-a utilizat numărul populației cu reședință obișnuită.

*În 2019, în metodologia Anchetelor Forței de Muncă a fost implementat un nou plan de sondaj și a fost revizuită definiția ocupării și, prin urmare, datele nu sunt comparabile cu cele din anii precedenți.

Perioada	REMUNERAREA MUNCII									
	Câștigul salarial mediu lunar - Total			Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %			Indicele câștigului salarial real lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %			
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	
Trimestrul I 2018	5906,5	352,7	287,2	113,2	134,9	116,9				107,6
Trimestrul II 2018	6369,8	382,4	320,3	113,0	127,2	117,0				109,5
Trimestrul III 2018	6507,3	389,8	335,4	112,0	120,2	121,4				108,9
Trimestrul IV 2018	6987,5	408,3	357,6	114,3	116,0	119,7				113,2
Trimestrul I 2019	6923,0	403,7	355,3	117,2	114,5	123,7				114,3
Trimestrul II 2019	7302,6	407,2	362,6	114,6	106,5	113,2				110,2
Trimestrul III 2019	7385,0	416,0	373,9	113,5	106,7	111,5				107,4
Trimestrul IV 2019	7813,1	447,6	404,4	111,8	109,6	113,1				104,3
Trimestrul I 2020	7633,9	434,0	393,5	110,3	107,5	110,8				103,7
Trimestrul II 2020	7849,0	441,9	401,9	107,5	108,5	110,8				102,9
Trimestrul III 2020	8074,3	480,5	411,6	109,3	115,5	110,1				105,8
Trimestrul IV 2020	8859,9	517,2	433,9	113,4	115,5	107,3				112,3
Trimestrul I 2021	8468,6	484,1	401,1	110,9	111,5	101,9				110,0
Trimestrul II 2021	9044,5	507,3	421,3	115,2	114,8	104,8				111,8
Trimestrul III 2021	9175,7	515,4	437,0	113,6	107,3	106,2				108,3
Trimestrul IV 2021	9767,6	555,0	485,1	110,2	107,3	111,8				98,7

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Activități economice	REMUNERAREA MUNCII DUPĂ ACTIVITĂȚI ECONOMICE																
	Total economie	Agricultura, silvicultura și pescuit	Industria	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea	Transport și depozitare	Activități de cazare și alimentație publică	Informații și comunicații	Activități financiare și de asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice	Activități de servicii administrative și activități de servicii	Administrație publică și apărare; activități sociale	Învățământ	Sănătate și asistență socială	Artă, activități de recreere și de agrement	Alte activități de servicii
2017	5697,1	3798,0	5902,7	5649,8	5120,1	5389,6	3812,9	12443,7	11034,7	5107,2	7392,1	4752,3	7361,4	4459,0	5634,6	3323,9	7592,9
Trimestrul I 2018	5906,5	3713,3	5904,5	5597,8	5509,2	5470,0	4075,5	13089,4	11262,6	5188,5	7770,6	4944,5	8307,2	4679,5	5476,8	3685,1	6592,4
Trimestrul II 2018	6369,8	4154,6	6533,9	6413,0	5931,1	5943,0	4404,8	14026,3	11724,7	5596,8	8531,1	5201,7	8187,4	5142,0	6331,6	3734,8	7229,9
Trimestrul III 2018	6507,3	4530,5	6759,7	6682,2	6154,1	6227,0	4750,7	14228,4	11976,5	5583,0	8265,6	5327,8	8123,5	5263,1	6096,6	3529,7	7089,1
Trimestrul IV 2018	6987,5	4793,1	6946,9	6979,5	6436,2	6658,0	4963,0	15741,6	13723,0	5785,8	9262,8	5499,8	8971,6	5513,2	6999,9	4165,6	7809,8
2018	6446,4	4318,4	6544,7	6456,2	6009,7	6077,0	4544,0	14276,1	12181,8	5534,9	8447,7	5243,1	8397,8	5147,4	6228,0	3780,2	7182,1
Trimestrul I 2019	6923,0	4241,1	6480,8	6558,0	6241,6	6438,3	4702,2	15454,9	12502,5	5673,4	9421,0	5158,1	9404,2	6247,7	6469,1	5015,0	8188,3
Trimestrul II 2019	7302,6	4578,3	7143,0	7187,5	6564,1	6933,4	4965,9	16056,6	13834,4	6008,5	9748,4	5694,9	8665,2	6523,3	7300,1	5158,8	8540,0
Trimestrul III 2019	7385,0	5180,0	7372,9	7661,5	6880,2	7265,7	5372,3	16174,6	13087,2	6239,9	9776,6	5966,1	8692,8	6203,4	6915,1	5065,1	8882,8
Trimestrul IV 2019	7813,1	5291,0	7728,3	7751,3	7233,9	7285,8	5508,3	17589,5	15918,6	6478,2	10243,0	6201,2	8897,3	6379,6	7952,2	5274,3	9499,7
2019	7356,1	4834,4	7184,3	7301,5	6729,4	6979,3	5136,5	16323,5	13834,0	6096,9	9792,6	5748,2	8916,9	6338,7	7160,1	5128,4	8773,4
Trimestrul I 2020	7633,9	4842,6	7319,9	7145,5	7123,0	6685,1	5152,2	17786,3	13728,5	6309,2	9952,3	6041,1	9337,6	6827,8	7082,4	5587,4	8964,2
Trimestrul II 2020	7849,0	4994,1	7245,1	7265,0	6977,8	6027,1	4944,6	18528,4	14367,5	6406,9	10164,6	6032,5	9369,8	7015,4	8472,1	5483,9	10112,6
Trimestrul III 2020	8074,3	5282,8	7928,5	8105,8	7370,1	6843,2	5100,0	18118,4	14099,3	6698,6	10190,9	6448,0	9696,2	6570,4	8711,3	5620,7	9885,6
Trimestrul IV 2020	8859,9	5553,0	8183,5	8270,8	7873,5	6982,4	5141,8	20310,8	16006,0	6927,2	11201,7	6578,7	10656,3	7663,5	10571,1	6310,0	10955,5
2020	8107,5	5167,3	7673,6	7728,1	7346,4	6647,3	5105,7	18685,3	14555,0	6587,7	10378,1	6273,7	9769,4	7023,3	8718,9	5752,8	9957,2
Trimestrul I 2021	8468,6	4835,7	7655,0	7211,5	7462,6	6655,1	5105,0	19914,5	15428,9	6888,4	10791,1	6516,4	9876,3	7149,2	10639,2	5908,4	9998,1
Trimestrul II 2021	9044,5	5206,4	8197,0	7880,2	7982,3	7156,5	5184,8	21753,9	16698,6	7304,3	11421,3	6773,0	10273,5	7593,7	11574,7	6169,3	10525,7
Trimestrul III 2021	9175,7	6126,0	8528,5	8530,5	8408,8	7856,6	5706,4	21703,6	16684,9	7537,1	11775,5	6989,9	10348,4	7184,7	10833,9	6169,1	10981,4
Trimestrul IV 2021	9767,6	6850,4	8953,8	8774,8	8804,6	7827,6	5723,8	22335,3	18666,9	7767,6	12351,0	7269,5	11085,8	7832,2	12132,9	6903,5	11630,8
2021	9115,9	5790,9	8333,6	8106,2	8163,5	7376,8	5442,9	21429,3	16878,3	7371,6	11582,9	6887,8	10395,7	7440,5	11299,5	6289,2	10784,9

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați

Perioada	Veniturile disponibile ale populației									
	Veniturile disponibile ale populației, MDL	Structura veniturilor disponibile ale populației, %								
	activitatea salariată	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non-agricolă	proprietate	prestații sociale	alte surse				
2017	2208,5	46,2	8,2	5,8	0,1	18,5	21,1			
2018	2357,1	47,5	7,7	6,0	0,1	18,8	19,9			
2019	2880,6	50,2	8,9	6,3	0,3	18,7	15,6			
2020	3096,6	50,2	8,3	6,3	0,2	19,3	15,6			
2021	3510,1	50,8	8,1	7,4	0,2	18,5	15,0			
Trimestrul I 2018	2329,7	49,7	7,2	6,1	0,0	19,5	17,5			
Trimestrul II 2018	2320,3	45,8	8,2	7,2	0,2	18,5	20,0			
Trimestrul III 2018	2346,5	47,9	7,8	5,8	0,3	18,1	20,1			
Trimestrul IV 2018	2432,0	50,2	7,6	5,4	0,1	18,7	18,0			
Trimestrul I 2019	2722,5	48,3	9,1	5,6	0,0	19,5	17,5			
Trimestrul II 2019	2934,2	50,2	8,4	7,2	0,1	19,4	14,7			
Trimestrul III 2019	2930,4	50,2	9,7	6,5	0,9	18,1	14,6			
Trimestrul IV 2019	2932,7	51,9	8,4	5,8	0,2	17,9	16,0			
Trimestrul I 2020	3071,4	49,4	8,0	6,4	0,0	20,7	15,4			
Trimestrul II 2020	2936,9	50,2	9,0	6,2	0,0	19,0	15,6			
Trimestrul III 2020	3143,5	52,2	8,2	6,3	0,0	17,2	16,1			
Trimestrul IV 2020	3240,2	49,0	8,1	6,3	0,7	20,5	15,4			
Trimestrul I 2021	3242,4	49,1	7,7	6,6	0,4	19,7	16,5			
Trimestrul II 2021	3619,4	49,2	7,9	8,2	0,5	19,3	14,9			
Trimestrul III 2021	3549,6	51,9	9,0	7,8	0,0	17,0	14,4			
Trimestrul IV 2021	3642,6	52,6	7,8	6,9	-	18,3	14,5			

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Notă: La baza estimării indicatorilor a fost utilizat numărul populației cu reședință obișnuită. Începând cu anul 2019 datele nu sunt comparabile cu perioada precedentă, deoarece a fost modificată metodologia CBGC.

Perioada	Cheltuielile de consum ale populației												
	Structura cheltuielilor de consum ale populației, %											Diverse produse și servicii	
	Cheltuielile de consum ale populației, MDL	Produce alimentare și băuturi nealcoolice	Băuturi alcoolice și tutun	Îmbrăcăminte și încălțăminte	Locuință, apă, electricitate și gaze	Mobilier, dotarea și întreținerea locuinței	Sănătate	Transport	Telecomunicație	Recreere și cultură	Educație		Restaurante și hoteluri
2017	2217,0	42,9	1,6	10,8	18,4	3,8	5,4	3,9	4,6	1,4	0,6	1,9	4,7
2018	2389,1	43,2	1,7	11,2	17,9	3,7	4,6	4,2	4,7	1,5	0,6	2,1	4,6
2019	2786,5	40,6	1,8	9,7	16,2	5,1	5,2	6,1	4,5	2,8	1,1	2,6	4,3
2020	2791,2	43,5	2,0	8,8	16,1	5,6	4,7	5,5	4,7	2,4	0,8	2,0	4,1
2021	3039,5	41,9	2,0	9,1	15,2	5,7	5,7	6,5	4,5	2,1	1,0	2,2	4,2
Trimestrul I 2018	2316,1	43,4	1,6	10,9	17,6	3,3	5,5	4,0	4,8	1,6	0,7	2,1	4,6
Trimestrul II 2018	2351,9	44,4	1,7	10,8	18,0	3,8	5,0	3,9	4,5	1,5	0,4	1,7	4,4
Trimestrul III 2018	2423,9	42,7	1,8	11,6	18,3	3,9	3,8	3,9	4,9	1,8	0,5	2,2	4,5
Trimestrul IV 2018	2465,1	42,4	1,6	11,4	17,5	3,9	4,4	5,1	4,8	1,3	0,7	2,4	4,6
Trimestrul I 2019	2660,1	40,4	1,9	9,3	15,8	4,8	6,2	6,5	4,7	3,0	1,2	2,2	4,1
Trimestrul II 2019	2850,7	41,1	1,8	10,0	15,9	5,1	5,2	5,4	4,6	2,6	1,1	2,6	4,6
Trimestrul III 2019	2817,6	40,8	1,9	9,7	16,6	5,1	5,0	6,1	4,2	2,8	1,1	2,3	4,4
Trimestrul IV 2019	2818,1	40,1	1,6	9,6	16,5	5,4	4,5	6,4	4,5	2,9	1,2	3,2	4,0
Trimestrul I 2020	2851,4	41,8	1,9	9,3	15,0	5,7	5,3	6,0	4,6	2,3	0,9	2,9	4,1
Trimestrul II 2020	2670,6	45,4	2,3	8,4	17,1	5,7	3,8	4,4	4,8	2,6	0,6	0,9	4,1
Trimestrul III 2020	2852,0	44,0	1,9	8,4	16,5	5,3	4,5	6,3	4,4	2,3	0,6	2,0	3,7
Trimestrul IV 2020	2781,4	42,8	1,8	9,2	16,0	5,7	4,9	5,1	5,0	2,2	0,9	2,0	4,3
Trimestrul I 2021	2832,6	43,2	1,9	8,9	15,3	5,2	5,8	5,5	4,7	2,2	1,3	2,0	4,1
Trimestrul II 2021	3005,3	43,0	1,8	9,0	15,5	5,3	5,2	7,1	4,5	1,5	0,9	2,0	4,1
Trimestrul III 2021	3094,5	41,7	2,4	9,0	15,1	5,9	5,2	6,3	4,4	2,4	0,8	2,4	4,5
Trimestrul IV 2021	3226,4	40,1	2,0	9,4	14,8	6,5	6,7	7,0	4,3	2,2	0,9	2,1	4,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Notă: La baza estimării indicatorilor a fost utilizat numărul populației cu reședință obișnuită. Începând cu anul 2019 datele nu sunt comparabile cu perioada precedentă, deoarece a fost modificată metodologia CBGC.

Perioada	Infrapecțiuni																	Infrapecțiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)				
	Infrapecțiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)			Infrapecțiuni privind viața sexuală (cauze)			Infrapecțiuni contra patrimonului (cauze)								Infrapecțiuni contra familiei și minorilor (cauze)			Infrapecțiuni economice (cauze)		Infrapecțiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)		
	Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tălhărie	Jaf	Escrocherie	Pungașie	Șanta	Total	Infrapecțiuni legate de drepturi sociale (cauze)	Total	Trafic de copii	Total	Contrabanda	Fabricarea banilor falsi	Total		
2017	35581	1250	154	196	592	301	17224	12154	98	846	2159	1217	69	1411	1269	1025	41	1060	212	194	1653	1447
2018	32035	1218	170	208	611	266	15240	10411	85	762	2071	1081	99	1485	1351	1111	37	881	239	200	1539	1335
2019	31657	1127	175	199	644	331	15116	10378	98	645	2114	1001	81	1183	1052	1142	29	538	135	199	1523	1342
2020	26342	908	169	163	525	254	11755	8066	62	549	1947	421	58	987	895	1106	21	429	117	113	1208	1064
2021	27159	878	140	152	555	227	11753	7723	61	521	2126	592	80	892	818	1157	13	490	145	61	1268	1105
Trimestrul I 2018	7402	n/d	49	51	n/d	58	n/d	2223	16	194	n/d	n/d	n/d	n/d	310	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	313
Trimestrul II 2018	15041	n/d	89	91	n/d	114	n/d	4742	29	357	n/d	n/d	n/d	n/d	634	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	633
Trimestrul III 2018	23265	n/d	126	144	n/d	199	n/d	7506	57	572	n/d	n/d	n/d	n/d	1011	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	965
Trimestrul IV 2018	32035	1218	170	208	611	266	15240	10411	85	762	2071	1081	99	1485	1351	1111	37	881	239	200	1539	1335
Trimestrul I 2019	6722	n/d	44	46	n/d	79	n/d	1964	30	165	n/d	n/d	n/d	n/d	308	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	318
Trimestrul II 2019	14241	n/d	92	90	n/d	150	n/d	4378	49	307	n/d	n/d	n/d	n/d	529	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	647
Trimestrul III 2019	22699	n/d	134	143	n/d	248	n/d	7407	75	482	n/d	n/d	n/d	n/d	802	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	967
Trimestrul IV 2019	31657	1127	175	199	644	331	15116	10378	98	645	2114	1001	81	1183	1052	1142	29	538	135	199	1523	1342
Trimestrul I 2020	6608	n/d	48	45	n/d	64	n/d	1974	21	166	n/d	n/d	n/d	n/d	225	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	289
Trimestrul II 2020	12091	n/d	80	77	n/d	120	n/d	3863	34	259	n/d	n/d	n/d	n/d	409	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	493
Trimestrul III 2020	19109	n/d	119	122	n/d	196	n/d	5761	46	404	n/d	n/d	n/d	n/d	695	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	804
Trimestrul IV 2020	26342	908	169	163	525	254	11755	8066	62	549	1947	421	58	987	895	1106	21	429	117	113	1208	1064
Trimestrul I 2021	6318	n/d	37	40	n/d	48	n/d	1672	26	119	n/d	n/d	n/d	n/d	230	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	248
Trimestrul II 2021	12900	n/d	69	66	n/d	108	n/d	3455	40	230	n/d	n/d	n/d	n/d	426	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	513
Trimestrul III 2021	19760	n/d	101	114	n/d	173	n/d	5483	50	355	n/d	n/d	n/d	n/d	604	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	856
Trimestrul IV 2021	27159	878	140	152	555	227	11753	7723	61	521	2126	592	80	892	818	1157	13	490	145	61	1268	1105

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Echipa redacțională a Serviciului Editorial:
Redactor-principal: Cătălina GRAPĂ, machetare
Inginer mecanic cat. I-a: Alexandru SANDULESCU, tehnoredactare
Specialist cat. I-a: Alexandru SANDULESCU, design copertă

Bun de tipar: 19.04.2022, Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 8,5, Coli editoriale 9,2, Com.9
Complexul-Editorial al INCE, 2021

Complexul Editorial, INCE, 2022
MD 2068. Chișinău, str. Ion Creanga, 45.
fax. (+37322) 74-37-94, tel.: (+37322) 50-11-30
www.ince.md, catalina.grapa@ince.md